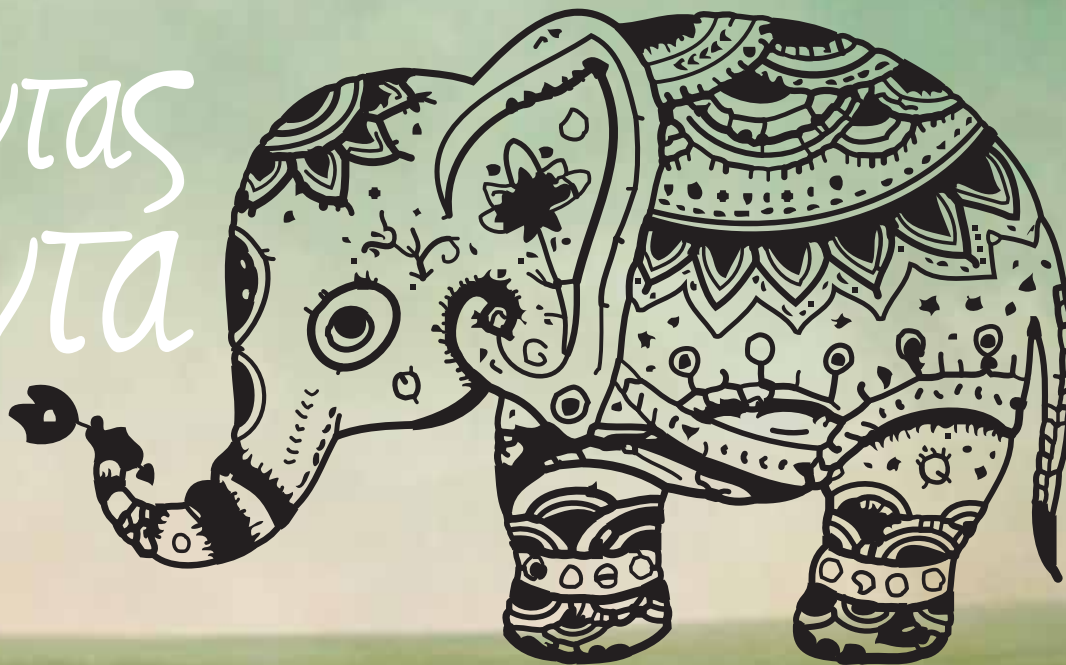

ανακαλύπτοντας
τον
ελέφαντα
αγωγή υγείας

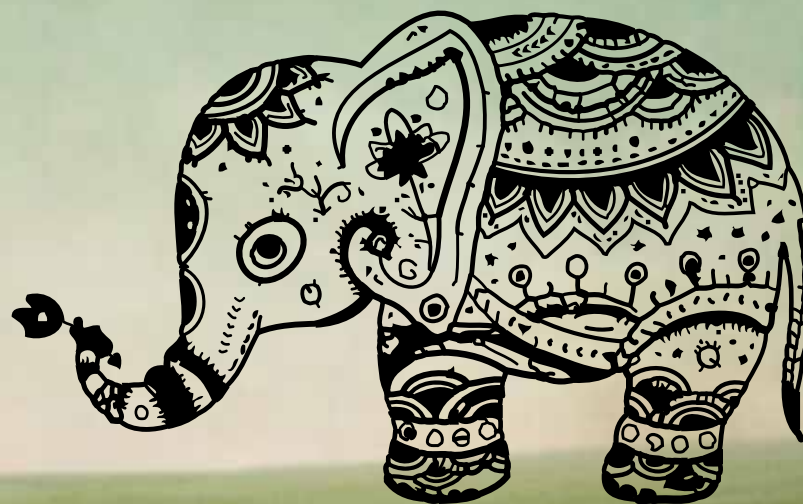
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ · ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΝΕΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ • ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ανακαλύπτοντας τον αγωγή υγείας ελέφαντα

ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΜΕ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ
ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ 3.3: ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ & ΑΛΛΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ **αγωγή υγείας**

ΝΕΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ • ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

**ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΜΕ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ 3.3:
ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ**

Συγγραφή/ Επιμέλεια:

Δρ Έλενα Παπαμιχαήλ

Σχεδίαση - Ηλεκτρονική επεξεργασία εντύπου

Έλενα Ηλιάδου, Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Γλωσσική Επιμέλεια

Μαριάννα Χριστόφια - Παλάτου, Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Συντονισμός Έκδοσης

Μαρίνα Άστρα Ιωάννου, Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Γενικός Συντονισμός

Χρίστος Παρπούνας, Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Περιεχόμενα

Χαιρετισμός Διευθυντή Δημοτικής Εκπαίδευσης	6
Εισαγωγή	8
Βασικές Αρχές Υλοποίησης Δραστηριοτήτων	12
Συνοπτικός Πίνακας Δεικτών Επιτυχίας και Δραστηριοτήτων ανά τάξη που περιλαμβάνονται στον Οδηγό	19
Άλλο Χρήσιμο Υλικό	24
Ενδεικτικές Δραστηριότητες για Δείκτες Επιτυχίας σχετικά με τη Διαφορετικότητα - Α' τάξη	28
Ενδεικτικές Δραστηριότητες για Δείκτες Επιτυχίας σχετικά με τη Διαφορετικότητα - Β' τάξη	34
Ενδεικτικές Δραστηριότητες για Δείκτες Επιτυχίας σχετικά με τη Διαφορετικότητα - Γ' τάξη	48
Ενδεικτικές Δραστηριότητες για Δείκτες Επιτυχίας σχετικά με τη Διαφορετικότητα - Δ' τάξη	70
Ενδεικτικές Δραστηριότητες για Δείκτες Επιτυχίας σχετικά με τη Διαφορετικότητα - Ε' τάξη	84
Ενδεικτικές Δραστηριότητες για Δείκτες Επιτυχίας σχετικά με τη Διαφορετικότητα - ΣΤ' τάξη	116
Σύντομα βίντεο σε σχέση με τη Διαφορετικότητα για χρήση σε μαθήματα Αγωγή Υγείας/ Αγωγή Ζωής	126

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

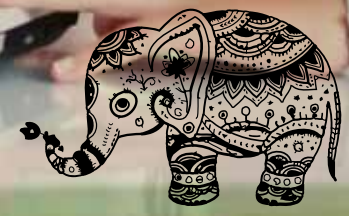
Οι έννοιες της *διαφορετικότητας και της διαπολιτισμικότητας* εμπεριέχονται σε συγκεκριμένους δείκτες επιτυχίας στο Πρόγραμμα Σπουδών Αγωγής Υγείας.

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση αφορά το κάθε παιδί κάθε σχολείου, όλους τους εκπαιδευτικούς και όλες τις κοινότητες. Μέσα από την προώθηση της φιλοσοφίας της Αγωγής Υγείας για αλλαγή σε επίπεδο τάξης, σχολείου και κοινότητας και υλοποίηση των δεικτών επιτυχίας, δίνονται οι δυνατότητες στους εκπαιδευτικούς να εμπλέξουν τα παιδιά σε διαδικασίες δράσεων και αλλαγών. Σκοπός είναι η ενδυνάμωση των παιδιών, ώστε να αντιμετωπίζουν τις ποικίλες ανισότητες που μπορεί να συναντήσουν στη ζωή τους. Επιδιώκεται η ανάπτυξη κριτικής αντίληψης των ποικίλων στερεοτύπων που υπάρχουν σε κάθε κοινωνία, η καλλιέργεια δεξιοτήτων αποτελεσματικής επικοινωνίας, η ενθάρρυνση θετικών σχέσεων και συμπεριφορών, η εφαρμογή τεχνικών επίλυσης συγκρούσεων στον χώρο του σχολείου, η αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού και η διάκριση και αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών που προκύπτουν από κάθε μορφή αποκλεισμού ή διάκρισης.

Ο Οδηγός Ανακαλύπτοντας τον Ελέφαντα περιλαμβάνει δραστηριότητες που καλύπτουν τους δείκτες επιτυχίας της *Θεματικής Ενότητας 3.3: Διαπολιτισμικότητα, Αποδοχή και Διαχείριση της Διαφορετικότητας*, καθώς και άλλους σχετικούς δείκτες επιτυχίας από τις υπόλοιπες θεματικές ενότητες.

Χαιρετίζουμε την έκδοση του Οδηγού αυτού και ευελπιστούμε να αποτελέσει εργαλείο για κάθε εκπαιδευτικό, στην προσπάθεια διάχυσης του Προγράμματος Σπουδών Αγωγής Υγείας.

Ελπιδοφόρος Νεοκλέους

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι εκπαιδευτικές προσεγγίσεις σε σχέση με την πολυπολιτισμικότητα και τη διαφορετικότητα¹ ξεκίνησαν να αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια των αγώνων για πολιτικά δικαιώματα στην Αμερική τη δεκαετία του 1960 και συναντώνται σε πολλά εκπαιδευτικά συστήματα ανά τον κόσμο. Οι διάφορες μορφές εκπαιδευτικών προσεγγίσεων είναι γνωστές με διαφορετικούς ορισμούς όπως πολυπολιτισμική, διαπολιτισμική ή αντιρατσιστική εκπαίδευση, εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα και πολιτότητα, κριτική διαπολιτισμική προσέγγιση, εκπαίδευση για ισότητα και ειρήνη, παγκόσμια εκπαίδευση κ.λπ. Στην Κύπρο, όπως και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, χρησιμοποιείται ο όρος διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Στόχος της θεματικής ενότητας του Προγράμματος Σπουδών Αγωγής Υγείας 3.3 Διαπολιτισμικότητα, Αποδοχή και Διαχείριση της Διαφορετικότητας και συνεπώς του Οδηγού αυτού, είναι να ενισχύσει τους/τις εκπαιδευτικούς ώστε να «ανακαλύψουν» τον ελέφαντα στο δωμάτιο², δηλαδή τις διάφορες μορφές «φανερών» ή «κρυφών» ρατσισμού που είναι πάντοτε παρούσες. Επιπρόσθετα, ο Οδηγός σκοπεύει να ενισχύσει τις/τους εκπαιδευτικούς με εργαλεία και δεξιότητες αντιμετώπισης φαινομένων εκφοβισμού (bullying), ρατσιστικού λόγου, ρατσιστικών συνεπειών ασχέτως προθέσεων και, κυρίως, με εργαλεία ενδυνάμωσης όλων των παιδιών. Σκοπός είναι να τα ενθαρρύνουμε ώστε να μπορούν να προωθήσουν την αλλαγή στα περιβάλλοντά τους, με γνώμονα τον σεβασμό και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων όλων.

¹ Όπως θα αναφερθεί και αργότερα, στο πλαίσιο της κριτικής διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αντιλαμβανόμαστε τη διαφορετικότητα/ετερότητα και σε σχέση με άξονες όπως φύλο, χρώμα, εθνικότητα, καταγωγή, πολιτότητα, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία, σεξουαλικός προσανατολισμός, γλώσσα, προφορά, συνήθειες/ενδιαφέροντα, επάγγελμα, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, εμφάνιση, κουλτούρα κ.λπ.

² Η φράση “elephant in the room” είναι ένα αγγλικό μεταφορικό ιδίωμα για μια φανερή αλήθεια η οποία είτε αγνοείται είτε δεν αντιμετωπίζεται. Η ιδιωματική έκφραση μπορεί να αναφέρεται και σε ένα φανερό πρόβλημα ή κίνδυνο που κανένας δεν θέλει να συζητήσει. Είναι βασισμένη στην ιδέα ότι θα ήταν αδύνατο να περάσει απαρατήρητος ένας ελέφαντας σε ένα δωμάτιο. Έτσι, οι άνθρωποι που προσποιούνται ότι ο ελέφαντας δεν είναι εκεί έχουν επιλέξει να αποφύγουν να ασχοληθούν με ένα ολοφάνερο και σημαντικό θέμα (ελεύθερη μετάφραση από Wikipedia http://en.wikipedia.org/wiki/Elephant_in_the_room).

Αρκετές προσεγγίσεις διαπολιτισμικής εκπαίδευσης έχουν δεχτεί και δέχονται κριτική, κυρίως για λόγους αποτυχίας της αναγνώρισης των θεσμικών, δομικών χαρακτηριστικών του ρατσισμού και της πολυπλοκότητας και συνεχούς εναλλαγής των μορφών με τις οποίες εκδηλώνεται. Κριτική έχουν δεχτεί κυρίως δραστηριότητες και εκδηλώσεις που γίνονται μεμονωμένα, δηλαδή μια φορά τον χρόνο ή τον μήνα ή/και μόνο στο πλαίσιο συγκεκριμένων μαθημάτων. Συνήθως περιλαμβάνουν φεστιβάλ κουλτούρας με χορούς, φαγητά, τραγούδια και συμβολικές μορφές κάποιων πολιτισμών. Στο πλαίσιο κριτικής που έχουν δεχτεί για τις πιθανές αρνητικές τους συνέπειες, οι δραστηριότητες αυτές έχουν γίνει γνωστές στη Μεγάλη Βρετανία ως η προσέγγιση των 3S (saris, samosas and steelbands) και στην Αμερική των 5F (food, festival, famous men, folklore, and fashion). Παρόλο που τέτοιες δραστηριότητες γίνονται με τις καλύτερες προθέσεις και στοχεύουν στη γνωριμία με άλλους πολιτισμούς, στην αποδοχή του «διαφορετικού» και στη δημιουργία κλίματος αλληλεγγύης στην κοινότητα του σχολείου, πιθανόν να οδηγήσουν σε ανεπιθύμητες αρνητικές συνέπειες, αφού μπορεί:

- Να στοχοποιούν συγκεκριμένα παιδιά και γονείς από άλλες χώρες, κουλτούρες ή θρησκείες ζητώντας τους να ενεργήσουν ως «εκπρόσωποι» των χωρών, κουλτούρων, θρησκειών ή άλλων ιδιαιτεροτήτων τους (π.χ. ζητούμε από κάποια ή όλα τα παιδιά να φέρουν συνταγές μόνο από τις χώρες παιδιών που βρίσκονται στο σχολείο).
- Να εξωτικοποιούν και να δραματοποιούν τις «άλλες» κουλτούρες, οι οποίες παρουσιάζονται να έχουν μονοδιάστατα, στατικά, στερεοτυπικά χαρακτηριστικά που δεν δέχονται αλλαγές ή επιρροές με το πέρασμα του χρόνου.
- Να δίνουν στους «ξένους» γονείς το μήνυμα ότι είναι ευπρόσδεκτοι στο σχολείο μόνο σε θέματα παρουσίασης της κουλτούρας τους (π.χ. ζητούμε από τους γονείς από άλλες χώρες να εμπλακούν μόνο σε δραστηριότητες που έχουν να κάνουν με φαγητά και χορούς, ενώ μπορεί να καλέσουμε μόνο «ντόπιους» γονείς να μοιραστούν την εμπειρία από το επάγγελμά τους ή να μιλήσουν στα παιδιά για ένα εξειδικευμένο θέμα που προϋποθέτει ανώτερο μορφωτικό επίπεδο).
- Να δίνουν την εντύπωση στα παιδιά ότι η αποδοχή του «άλλου» αφορά μόνο τη διασκέδαση με διάφορα φαγητά, χορούς και τραγούδια και όχι τις σχέσεις με ανθρώπους στην καθημερινότητά τους.
- Να μένουν σε ένα επιφανειακό επίπεδο προσέγγισης της διαφορετικότητας που δεν προχωρεί στην κατανόηση του συμβολικού επιπέδου της κουλτούρας.

- Να προωθούν την αντίληψη ότι οι «άλλες» κουλτούρες έχουν θέση μόνο ως φιλοξενούμενες σε κάποιες εκδηλώσεις ή δραστηριότητες της σχολικής ζωής και δεν αποτελούν μέρος της καθημερινότητας των παιδιών.
- Να παρουσιάζουν τη «ντόπια» κουλτούρα ως «φυσιολογική» και αναλλοίωτη στο πέρασμα του χρόνου, με βάση την οποία αναμένεται ότι θα κρίνονται οποιεσδήποτε διαφορετικές γεύσεις, χοροί, γλώσσες, έθιμα και αντιλήψεις.
- Να προωθούν γενικεύσεις των εθνικών, πολιτισμικών, γλωσσικών και άλλων ταυτοτήτων των ατόμων από μειονοτικές ομάδες, αλλά και των ατόμων της πλειοψηφίας σε ένα σχολείο.

Τονίζεται ότι δραστηριότητες όπως οι πιο πάνω γίνονται προβληματικές μόνο εάν γίνονται μεμονωμένα και χωρίς άλλα στοιχεία μιας κριτικής διαπολιτισμικής προσέγγισης να διέπουν την επίσημη και ανεπίσημη σχολική ζωή. Μια κριτική διαπολιτισμική προσέγγιση:

- εστιάζεται στον ρόλο της εκπαιδευτικής πολιτικής, φιλοσοφίας και πράξης στην αναπαραγωγή ιεραρχικών σχέσεων ανάμεσα σε παιδιά ή ομάδες ατόμων (π.χ. συνειδητή ή ασυνείδητη χρήση διαχωριστικών εκφράσεων όπως «εμείς» και «οι άλλοι», «τα δικά μας μωρά» και «τα ξένα»)
- αμφισβητεί αντιλήψεις περί ομοιογένειας ταυτοτήτων και πολιτισμών (π.χ. «είναι οι Εβραίοι τσιγκούνηδες;» και «είναι οι γυναίκες κακοί οδηγοί;»)
- αναγνωρίζει τις πολλαπλές ιστορίες και συναισθήματα των παιδιών και των οικογενειών τους (π.χ. «ποιες οι συνέπειες των μεθόδων διδασκαλίας μας στην επίδοση των παιδιών μεταναστών;»)
- ενθαρρύνει μια κριτική ανάγνωση της κοινωνικής πραγματικότητας, υιοθετώντας μια πολυπρισματική προοπτική (π.χ. «από ποια οπτική γωνία είναι γραμμένα τα σχολικά εγχειρίδια;»)
- αναγνωρίζει και διαχειρίζεται αντιφάσεις που προκύπτουν από τέτοιες συζητήσεις μέσα στην τάξη και το σχολείο (π.χ. «εγώ δεν είμαι ρατσιστής αφού έχω και ένα φίλο που δεν είναι από την Κύπρο»)
- προωθεί παιδαγωγικές πρακτικές που επικεντρώνονται στο πρόβλημα της δίκαιης κατανομής θεσμών και αγαθών αλλά και στο ζήτημα της αντιμετώπισης των διάφορων μορφών ρατσισμού (π.χ. «ποιοι ευνοούνται από συγκεκριμένες εκπαιδευτικές πολιτικές και ποιοι όχι;»).

Ο Οδηγός περιλαμβάνει ενδεικτικές δραστηριότητες για υλοποίηση όλων των δεικτών επιτυχίας της **θεματικής ενότητας 3.3 Διαπολιτισμικότητα, αποδοχή και διαχείριση της διαφορετικότητας** που περιλαμβάνονται στο ΠΣΑΥ για τις Β', Γ' και Ε' τάξεις. Οι έννοιες αναγνώρισης, αποδοχής και αξιοποίησης της διαφορετικότητας και διαπολιτισμικότητας σε διάφορα επίπεδα εμπεριέχονται και σε δείκτες επιτυχίας από άλλες θεματικές ενότητες. Επομένως, στον Οδηγό περιλαμβάνονται και δραστηριότητες με βάση δείκτες επιτυχίας άλλων θεματικών ενοτήτων που σχετίζονται με θέματα διαφορετικότητας. Σύμφωνα και με τον Οδηγό Εφαρμογής του Προγράμματος Σπουδών Αγωγής Υγείας, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να υλοποιήσουν δραστηριότητες σε σχέση με τη διαφορετικότητα σε οποιαδήποτε τάξη και μέσα από οριζόντια κάλυψη των δεικτών από διάφορες θεματικές ενότητες.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Οι πιο κάτω αρχές είναι απαραίτητες για την υλοποίηση δραστηριοτήτων σχετικών με θέματα διαφορετικότητας και διαπολιτισμικότητας³:

- Αντιλαμβανόμαστε τη διαφορετικότητα ως κάθε μορφής διαφορά που μπορεί να αποτελέσει κριτήριο αποκλεισμού. Στο πλαίσιο της κριτικής διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αντιλαμβανόμαστε την ετερότητα και σε σχέση με άξονες όπως φύλο, χρώμα, εθνικότητα, καταγωγή, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία, σεξουαλικός προσανατολισμός, γλώσσα, προφορά, συνήθειες/ενδιαφέροντα, επάγγελμα, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, εμφάνιση, κουλτούρα κ.λπ. Κατά συνέπεια, αντιλαμβανόμαστε ότι η ετερότητα υπάρχει παντού, ακόμα και σε μια τάξη με «πολιτισμικά ομοιογενή» σύσταση.
- Στόχος είναι η ενδυνάμωση των παιδιών για να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά τις ζωές τους στο παρόν ή στο μέλλον. Προσφέρουμε συχνές θετικές παρατηρήσεις και επιβραβεύσεις σε όλα τα παιδιά κόντρα σε έντονα στερεότυπα που πιθανόν να υπάρχουν στην ατμόσφαιρα για κάποια από αυτά, λόγω π.χ. εμφάνισης, χαμηλής αυτοπεποίθησης, χαμηλής μαθησιακής επίδοσης, δύσκολων οικογενειακών καταστάσεων ή άλλων κοινωνικοοικονομικών και άλλων στερεοτύπων. Μεταχειριζόμαστε δίκαια όλα τα παιδιά και τα βοηθούμε να αναπτύξουν θετική αίσθηση αυτοεκτίμησης, χωρίς όμως να υποθέτουμε ότι όλα τα παιδιά μειονοτικής ή μεταναστευτικής προέλευσης αντιμετωπίζουν κατ' ανάγκη θέματα αυτοπεποίθησης/αυτοεκτίμησης.
- Καλλιεργούμε τις βασικές αρχές ευγένειας, διακριτικότητας και τήρησης δημοκρατικών διαδικασιών πρωτίστως μέσα από το δικό μας παράδειγμα.

³ Περιλαμβάνονται και αρχές προσαρμοσμένες από τον Οδηγό Εκπαιδευτικού με ενδεικτικές δραστηριότητες για τους δείκτες επιτυχίας Θεματικής Ενότητας 3.1: Οικογενειακός προγραμματισμός, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία (τάξεις Β', Γ' και Στ') **Φτου και Βγαίνω**.

- Ξεκινούμε θέτοντας μαζί με τους μαθητές τους κανόνες και τις προϋποθέσεις για το μάθημα, μέσα στο πλαίσιο αμοιβαίου σεβασμού και εχεμύθειας. Ζητούμε από τα παιδιά να εισηγηθούν κανόνες που να αφορούν την εχεμύθεια, τον σεβασμό, την ειλικρίνεια και την ασφάλεια. Φροντίζουμε ώστε ένας από τους κανόνες που θα τεθούν να είναι ο σεβασμός των προσωπικών δεδομένων όλων των παιδιών και των οικογενειών τους και η διασφάλισή τους σε γλώσσα που τα παιδιά μπορούν να κατανοήσουν ανάλογα με την ηλικία και τα βιώματά τους (π.χ. «Μοιραζόμαστε με το σύνολο της τάξης μόνο πληροφορίες που δεν εκθέτουν την προσωπική ζωή ανθρώπων του περιβάλλοντός μας» ή «Δεν αναφερόμαστε ποτέ στην τάξη σε προσωπικές ιστορίες δικές μας ή των άλλων»).
- Οι κανόνες καταγράφονται και τοποθετούνται σε κοινή θέα. Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να δώσουν στο σύνολο των κανόνων ένα αντιπροσωπευτικό-συμβολικό όνομα της αρεσκείας τους (π.χ. πυξίδα, καράβι κ.λπ.). Αυτό ενισχύει το αίσθημα του ότι οι κανόνες είναι δικοί τους. Φροντίζουμε να ανατρέχουμε σ' αυτούς ακόμη και αν δεν παραστεί ανάγκη.
- Απαραίτητη προϋπόθεση για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων βιωματικού χαρακτήρα, όπως αυτές που περιγράφονται στον Οδηγό, είναι η γνώση του προσωπικού υπόβαθρου των μαθητών μας με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση των προσωπικών τους δεδομένων και την αποφυγή δυσάρεστων καταστάσεων που μπορεί να προκύψουν απρόσμενα (π.χ. πληροφορίες για οικογενειακές καταστάσεις ή εμπειρίες εκφοβισμού). Κατά τη διάρκεια του μαθήματος αποφεύγουμε συνειδητά να ζητούμε από τα παιδιά να μοιραστούν στην ολομέλεια προσωπικά βιώματα.
- Αποφεύγουμε, επίσης, τη χρήση οποιωνδήποτε προσωπικών ή οικογενειακών θεμάτων συγκεκριμένων μαθητών του σχολείου στην τάξη. Δεν ζητούμε από συγκεκριμένα παιδιά ή γονείς να λειτουργήσουν ως εκπρόσωποι μιας ομάδας στην οποία μπορεί να ανήκουν (κουλτούρα, εθνικότητα, θρησκεία κ.λπ.), αλλά εμπλέκουμε όλα τα παιδιά και όλους τους γονείς σε δραστηριότητες και εκδηλώσεις. Δεν κάνουμε, δηλαδή, «αντικείμενο μελέτης» του μαθήματος συγκεκριμένες πτυχές της ταυτότητας παιδιού από την τάξη μας (σχετικές με εμφάνιση, σεξουαλικότητα, θρησκεία, εθνικότητα, καταγωγή, κουλτούρα, οικογενειακή κατάσταση, φύλο κ.λπ.). Αποφεύγουμε δηλαδή πρακτικές που, ενώ συνοδεύονται από καλές προθέσεις, μπορεί να στοχοποιήσουν συγκεκριμένα παιδιά. Για παράδειγμα, δεν ζητούμε από παιδιά της τάξης μας να μας δείξουν πώς

προσεύχονται, να μοιραστούν λεπτομέρειες για την οικογενειακή τους ζωή κ.λπ. Φροντίζουμε ώστε να εκπροσωπούνται οι ταυτότητες όλων των μαθητών σε καθημερινές σχολικές πρακτικές, χωρίς αυτό να γίνεται αποκλειστικά από τους κατόχους της κάθε ταυτότητας. Αυτό γίνεται στο πλαίσιο αναστοχασμού αναφορικά με τον ρόλο του σχολείου στην οικοδόμηση σχέσεων μεταξύ σχολείου και οικογένειας και την επίδραση που αυτές μπορεί να έχουν στο παιδί. Εξετάζουμε κριτικά τον ρόλο του σχολείου στην διαιώνιση πολιτισμικών και ταξικών παραδοχών σχετικά με τον ρόλο του καθενός, με τρόπο που εξυπηρετεί κάποιους και αποκλείει κάποιους άλλους. Τέλος, αντιλαμβανόμαστε ότι η ευθύνη για την προσέγγιση της μεταναστευτικής οικογένειας, ιδιαίτερα, βαραίνει και εμάς τους ίδιους. Αναγνωρίζουμε, δηλαδή, τον ρόλο του σχολείου στη διαμόρφωση απαιτήσεων με τις οποίες λίγες οικογένειες μπορούν να συμμορφωθούν, αλλά και την ευθύνη του στην προσέγγιση όλων των οικογενειών του σχολείου.

- Χρησιμοποιούμε τεχνικές που αποπροσωποποιούν καταστάσεις και διασφαλίζουν την ιδιωτικότητα όλων (π.χ. σενάρια, υπόδυση ρόλων, σκίτσα, εικόνες, φιγούρες, ταινίες, μουσική κ.λπ.). Σε περίπτωση που ένα παιδί κάνει αυθόρμητη αναφορά σε προσωπικά δεδομένα, δικά του/της ή άλλων, αντιδρούμε με διακριτικότητα τοποθετώντας όρια και υπενθυμίζοντας τους βασικούς κανόνες του μαθήματος σχετικά με τα προσωπικά δεδομένα. Σε δραστηριότητες που απαιτούν σενάρια/υπόδυση ρόλων χρησιμοποιούμε ΠΑΝΤΑ ονόματα που δεν υπάρχουν στο σχολείο.
- Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να εκφράζουν ελεύθερα απόψεις και απορίες. Υπενθυμίζουμε ότι όλοι έχουν δικαίωμα να εκφράσουν ελεύθερα την άποψή τους ή να διαφωνήσουν με κάποιο άλλο άτομο χωρίς να επικρίνουν ή να καταφύγουν σε προσβλητικούς χαρακτηρισμούς.
- Αντιμετωπίζουμε τις προσωπικές απόψεις όλων των παιδιών με σεβασμό, επεμβαίνοντας διακριτικά όπου χρειάζεται ώστε να αποφεύγεται η αναπαραγωγή μύθων και στερεοτύπων, προκαλώντας τα με ερωτήσεις που τα αμφισβητούν (π.χ. «είναι άραγε όλα τα παιδιά στην Αφρική φτωχά και πεινασμένα;», «μήπως αρέσει σε όλα τα κορίτσια το χρώμα ροζ;»)

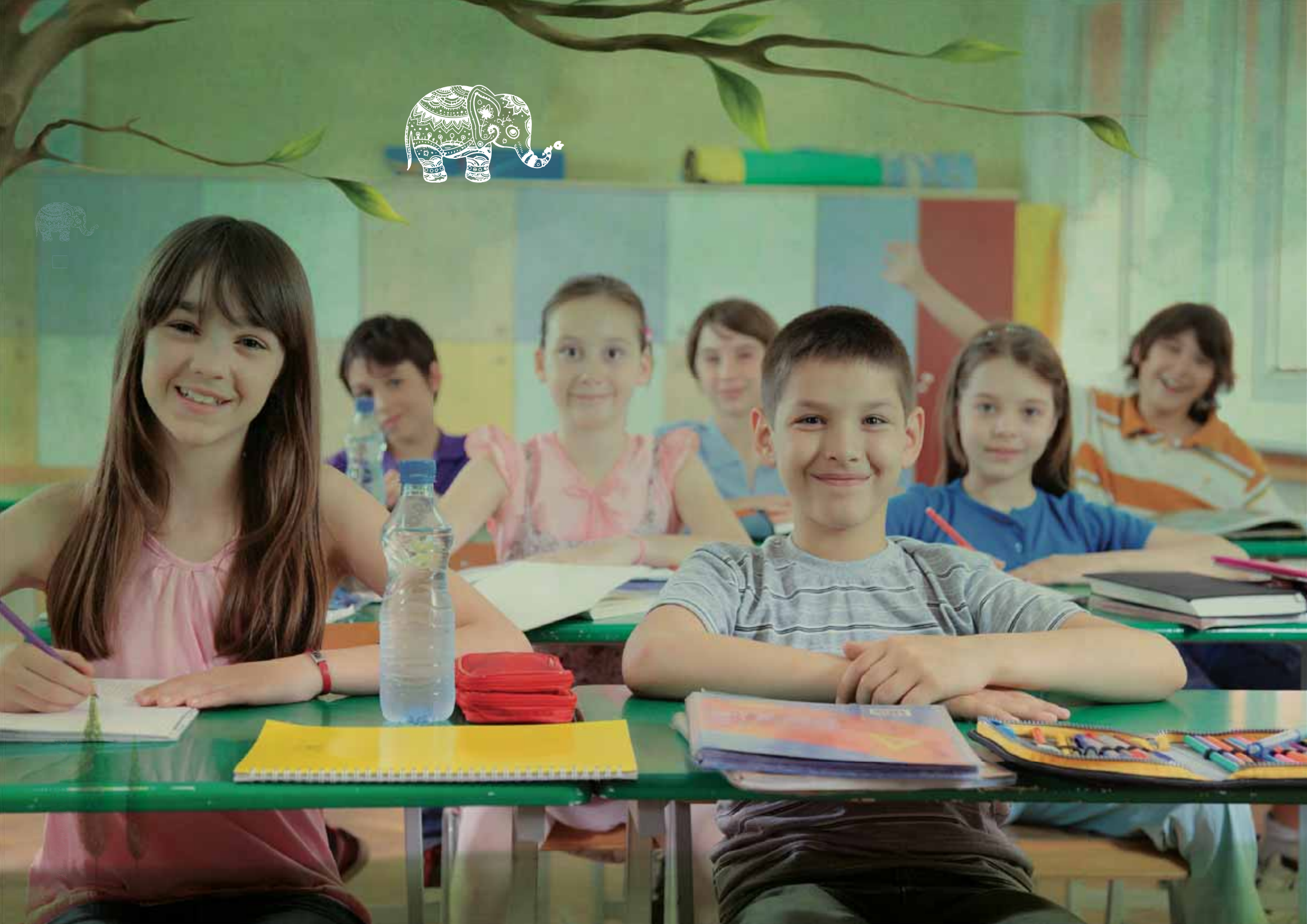
- Απαραίτητη προϋπόθεση για υλοποίηση των δραστηριοτήτων είναι να λειτουργήσουμε ως στοχαστικοκριτικοί εκπαιδευτικοί (reflective teachers), αναγνωρίζοντας δηλαδή πιθανά δικά μας ταμπού, στερεότυπα και προκαταλήψεις. Χρειάζεται να εξετάσουμε κριτικά πολιτισμικές παραδοχές που διέπουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούμε και κατανοούμε τον κόσμο, ώστε να αποδομήσουμε τα δικά μας πολιτισμικά αυτονόητα. Αποφεύγουμε συνειδητά την αναπαραγωγή τους (π.χ. αρνητική στάση απέναντι σε άτομα με συγκεκριμένη γλώσσα, θρησκεία, εμφάνιση, οικογενειακή κατάσταση, εθνικότητα, αναπηρίες ή άλλα χαρακτηριστικά). Αποφεύγουμε οποιεσδήποτε γενικεύσεις και κατηγοριοποιήσεις εθνοτικών, πολιτισμικών, θρησκευτικών, γλωσσικών ή άλλων ομάδων.
- Επιδεικνύουμε εμπράκτως αποδοχή της διαφορετικότητας (π.χ. φροντίζουμε να περιλαμβάνουμε στις δραστηριότητες όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως γλώσσας, θρησκείας, φύλου κ.λπ.) αποφεύγοντας και πάλι τη χρήση προσωπικών χαρακτηριστικών των παιδιών ως παραδειγμάτων συζήτησης. Δεν περιοριζόμαστε σε μεμονωμένα «φεστιβάλ» χορών, φαγητών και μουσικής, αλλά περιλαμβάνουμε τις κουλτούρες όλων των μαθητών στη σχολική καθημερινότητα. Δεν επικεντρωνόμαστε μόνο στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, αλλά παρέχουμε ευκαιρίες για χρήση της μητρικής γλώσσας όλων των παιδιών. Βρίσκουμε απλούς πρακτικούς τρόπους επικοινωνίας, όπου χρειάζεται (google translate, καρτέλες βασικών εννοιών/αντικειμένων, χρήση παιδιών ή γονιών μεταφραστών, εικόνες κ.λπ.).
- Καλλιεργούμε στα παιδιά πρακτικές αντίστασης σε κάθε μορφή αποκλεισμού. Εφαρμόζουμε αυστηρή πολιτική ενάντια σε προσβλητικούς χαρακτηρισμούς, λεκτική ή σωματική βία, και κάθε μορφή διάκρισης. Εμπλέκουμε τα παιδιά σε διαδικασίες διερεύνησης, ανάλυσης και αξιολόγησης καταστάσεων στο περιβάλλον του σχολείου ή της κοινότητάς τους σχετικών με την έλλειψη σεβασμού της διαφορετικότητας. Μέσα από υπόδυση ρόλων και τη χρήση σεναρίων, παρέχουμε ευκαιρίες στα παιδιά για ανάπτυξη της ενσυναίσθησης και αλληλεγγύης για τους άλλους. Στόχος μας είναι να οδηγηθούν σε δράσεις με στόχο την αντιμετώπιση των διάφορων μορφών αποκλεισμού, διακρίσεων και ρατσισμού, επιφέροντας αλλαγές ως δημοκρατικά ενεργοί πολίτες.

- Δεν φοβόμαστε να μιλήσουμε για «δύσκολα» θέματα στην τάξη και δεν τα σπρώχνουμε κάτω από το χαλί. Για παράδειγμα, εξετάζουμε το φαινόμενο του ρατσισμού ιστορικά, μελετούμε και αποδομούμε τις παραδοχές του, βλέπουμε τη «φυλή» ή «ράτσα» ως την κοινωνική κατασκευή που είναι και όχι ως βιολογική πραγματικότητα (βλ. τη σχετική δραστηριότητα Πού στέκεσαι;).
- Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να εργάζονται σε μεικτές ομάδες. Φροντίζουμε να αποφεύγεται η δημιουργία ομάδων στη βάση φύλου, θρησκείας, εθνικότητας, γλώσσας ή άλλων χαρακτηριστικών των παιδιών, οι οποίες μπορεί να οδηγούν σε όξυνση καταστάσεων αποκλεισμού και διακρίσεων ανάμεσα στα παιδιά. Αν θα χρησιμοποιήσουμε χρώματα για να χωρίσουμε τα παιδιά σε ομάδες, επιλέγουμε χρώματα που δεν αντανακλούν στερεότυπα σε σχέση με το φύλο (γαλάζιο/ροζ) ή ομάδες ποδοσφαίρου κ.λπ. (μπλε, κόκκινο, πράσινο κ.λπ.) για να αποφύγουμε τη δημιουργία πόλωσης. Αν η δραστηριότητα ζητά να χωρίσουμε τα παιδιά σε δύο τυχαίες ομάδες, μπορούμε, επίσης, να χρησιμοποιήσουμε εικόνες με αντικείμενα που ανήκουν σε δύο κατηγορίες (π.χ. κατοικίδια και άγρια ζώα, μαγειρικά σκεύη και φαγητά κ.λπ.). Τα παιδιά παίρνουν ένα χαρτάκι και ψάχνουν να βρουν την ομάδα τους (π.χ. όλα τα μαγειρικά σκεύη μαζί και όλα τα φαγητά μαζί). Για χωρισμό σε ζευγάρια γίνεται το αντίστοιχο, όπου το κάθε παιδί ψάχνει να βρει το ζευγάρι του ανάλογα με την εικόνα/λέξη που κρατά (π.χ. αρκούδα και αρκουδάκι, μαχαίρι και πιρούνι κ.λπ.). Πριν και μετά τη διεκπεραίωση των δραστηριοτήτων συστήνεται να χρησιμοποιούμε σύντομα παιχνίδια/βιωματικές ασκήσεις για σπάσιμο του πάγου ή για δέσιμο της ομάδας. Σε περίπτωση που χρησιμοποιούμε σεναρία υπόδυσης ρόλων είναι σημαντικό να βοηθήσουμε τα παιδιά να «βγουν» από τον ρόλο και να αποφορτιστούν μετά το τέλος της δραστηριότητας με ανάλογες ασκήσεις (π.χ. «φωνάζω το όνομά μου και λέω το αγαπημένο μου άθλημα»).
- Χρησιμοποιούμε χιούμορ κι επιτρέπουμε την έκφραση χιούμορ από τα παιδιά με την προϋπόθεση ότι δεν προσβάλλει κανέναν.
- Αξιοποιούμε στο μάθημα υλικό από διαδικτυακές ή άλλες πηγές όπως εικόνες, σκίτσα, τραγούδια, ταινίες, παραμύθια, θεατρικά, λογοτεχνία, κόμικς (βλ. εισηγήσεις για χρήσιμο υλικό στη συνέχεια).

- Ακολουθούμε διαθεματική προσέγγιση, καθώς υπάρχει συχνά ξεκάθαρη σύνδεση με άλλα μαθήματα. Συγκεκριμένα, για την κάλυψη των δεικτών επιτυχίας Αγωγής Ζωής/Υγείας μπορούν να γίνουν δραστηριότητες που καλύπτουν και δείκτες επιτυχίας μαθημάτων όπως Γλώσσα και Πολιτισμός, Ιστορία, Γνωρίζω τον κόσμο μου, Θρησκευτικά. Θυμόμαστε ότι η διαπολιτισμική προσέγγιση διέπει όλες τις εκφάνσεις της σχολικής ζωής και τις μορφές οργάνωσής της, δεν είναι δηλαδή θέμα μόνο του αναλυτικού αλλά και άλλων τυπικών ή άτυπων μορφών της σχολικής ζωής. Οι αρχές της κριτικής διαπολιτισμικής προσέγγισης δεν μπορούν και δεν πρέπει να εξαντλούνται ή να προωθούνται μόνο στο πλαίσιο συγκεκριμένων μαθημάτων.
- Δεν χρειάζεται να αναφέρουμε στα παιδιά τον δείκτη επιτυχίας που καλύπτουμε με κάθε δραστηριότητα. Καθώς πολλές δραστηριότητες ανταποκρίνονται σε πολλούς δείκτες επιτυχίας από διαφορετικές ενότητες, δεν χρειάζεται να προϊδεάσουμε τα παιδιά για τον σκοπό που γίνεται κάθε παιχνίδι ή κάθε συζήτηση. Μπορούμε όμως στο τέλος μιας δραστηριότητας να ρωτήσουμε τα - μεγαλύτερα κυρίως - παιδιά «γιατί νομίζετε ότι κάναμε αυτό το παιχνίδι/συζήτηση;» ή «τι νιώθετε ότι κερδίσατε από αυτό το βίντεο;»
- Στον Οδηγό αυτό, προτείνονται και δραστηριότητες από ήδη υπάρχοντα εγχειρίδια και άλλες πηγές προς αξιοποίηση. Οι δραστηριότητες αυτές είναι απαραίτητο να φιλτράρονται προσεκτικά μέσα από την αρχή της διατήρησης των προσωπικών δεδομένων των παιδιών και των οικογενειών τους. Εάν σε κάποιες δραστηριότητες υπάρχουν έστω και επιφανειακά ασήμαντες αναφορές σε προσωπικά δεδομένα, αποφεύγουμε ή τροποποιούμε τα συγκεκριμένα σημεία, ώστε να αποφευχθεί η έκθεση οποιωνδήποτε παιδιών στην ολομέλεια.
- Οι δραστηριότητες που προτείνονται στον Οδηγό είναι ενδεικτικές. Δεν είναι απαραίτητο να υλοποιηθούν όλες για να καλυφθούν οι δείκτες επιτυχίας κάθε τάξης. Μπορούμε να επιλέξουμε ανάμεσα σε όσες δραστηριότητες προτείνονται για την τάξη μας, να προσαρμόσουμε δραστηριότητες από άλλες τάξεις αν το κρίνουμε αναγκαίο και, φυσικά, να δημιουργήσουμε δικές μας δραστηριότητες, σύμφωνα με τις αρχές που καταγράφονται στις σελίδες αυτής της εισαγωγής και με βάση τις ιδιαιτερότητες των παιδιών που έχουμε μπροστά μας.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑ ΤΑΞΗ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΟΔΗΓΟ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ Α΄ ΤΑΞΗΣ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
4.3 Να αναφέρουν παραδείγματα συμπεριφορών που δείχνουν σεβασμό στο σπίτι, στην τάξη και στην κοινότητα.	ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ... ΑΛΥΣΙΔΑ ΦΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΓΙΑ ΣΕΒΑΣΜΟ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ;
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ Β΄ ΤΑΞΗΣ	
3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια.	ΨΗΦΙΔΩΤΟ «ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ» ΜΕΡΑ ΚΑΙ ΝΥΧΤΑ ΠΟΥ ΣΤΕΚΕΣΑΙ; ΤΑ ΑΓΟΡΙΑ ΔΕΝ ΚΛΑΙΝΕ! ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ... ΣΟΦΙΑ Η ΑΓΕΛΑΔΙΤΣΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΡΙΑ
3.3 Να εξηγούν και να αναδεικνύουν εικαστικά την ομορφιά της διαφορετικότητας.	ΖΩΓΡΑΦΙΖΟΥΜΕ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΣΙΛΟΥΕΤΑ ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΟΝΑΔΙΚΟΙ - ΟΛΟΙ ΤΑΙΡΙΑΖΟΥΜΕ
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ	
3.3 Να περιγράφουν τις ομοιότητες/διαφορές μεταξύ ατόμων από διάφορα πλαίσια (π.χ. φύλο, εθνικότητα, θρησκεία, ηλικία).	Βλ. δραστηριότητες όμοιου δείκτη επιτυχίας Β΄ τάξης
3.3 Να επισημαίνουν τις θετικές επιδράσεις της ποικιλομορφίας στην τάξη, στην οικογένεια και στην κοινότητά τους.	BINGO ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΟΥ ΓΛΥΚΟ! ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΦΕΝΕΙΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
3.3 Να προβαίνουν σε πράξεις σεβασμού της διαφορετικότητας.	ΡΕΠΑ ΚΑΙ ΑΜΠΛΕΡ

1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.	ΑΠΟΥΣΕΣ ΛΕΞΕΙΣ... ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗΣ ΦΟΡΩΝΤΑΣ ΓΥΑΛΙΑ ΤΙ ΛΕΕΙ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ; ΣΙΩΠΗΛΟΣ ΟΜΙΛΗΤΗΣ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ ΑΓΑΠΗΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΑΝΤΕ ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2.2 Να περιγράφουν τις διατροφικές συνήθειες διάφορων πολιτισμικών ομάδων.	ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ Δ΄ ΤΑΞΗΣ	
3.2 Να αντιλαμβάνονται την εκφοβιστική συμπεριφορά, να την αναγνωρίζουν και να αντισταθούν σε αυτήν.	ΣΚΗΝΕΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ
3.2 Να συλλέγουν στοιχεία για την ύπαρξη εκφοβιστικής συμπεριφοράς στο σχολείο (π.χ. μορφές, χώροι, συχνότητα)	ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΠΛΗΓΩΝΟΥΝ Ο ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΣ
3.2 Να εισηγούνται λύσεις για αντιμετώπιση του φαινομένου της εκφοβιστικής συμπεριφοράς στο σχολείο	ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΠΟΚ
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ Ε΄ ΤΑΞΗΣ	
3.3 Να αναφέρουν παράγοντες που μπορούν να ενισχύσουν την υγιή συνύπαρξη/συμβίωση όλων των ατόμων και ομάδων στο σχολείο και στην κοινότητα.	ΠΕΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΟΥ ΖΩΝΤΑΣ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΣΚΕΦΤΟΜΑΣΤΕ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΚΗΝΕΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

3.3 Να εισηγούνται και να προβαίνουν σε πράξεις ή δράσεις που προάγουν την υγιή συνύπαρξη/συμβίωση των ατόμων στο σχολείο και στην κοινότητα.	ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ, ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΑΣ ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ...
3.3 Να εφαρμόζουν τεχνικές επίλυσης συγκρούσεων στον χώρο του σχολείου.	ΟΡΑΜΑΤΙΖΟΜΕΝΟΙ ΤΡΟΠΟΥΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΟΥ DEBATE (ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ)
3.3 Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση.	ΣΚΗΝΕΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΠΟΙΟΣ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΕΜΕΝΑ; ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΟΥΛΟΥΡΑΚΙΑ Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΜΑΥΡΗ ΓΑΤΑ
3.3 Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους.	ΤΟ ΔΩΡΟ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ... ΒΑΛΤΕ ΤΟΝ ΡΑΤΣΙΣΜΟ ΣΤΗ ΣΩΣΤΗ ΘΕΣΗ SCHWARZFAHRER (ΛΑΘΡΕΠΙΒΑΤΗΣ) Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΜΗΛΑΣ ΣΟΝΑ ΤΑ ΑΓΟΡΙΑ ΔΕΝ ΚΛΑΙΝΕ!
2.2 Να μαγειρεύουν φαγητά διάφορων πολιτισμών.	ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΕΝΟΣ ΠΙΑΤΟΥ
2.3 Να κρίνουν τον τρόπο με τον οποίο συγκεκριμένοι παράγοντες (π.χ. κουλτούρα, οικονομική κατάσταση, κοινωνική θέση, τόπος διαμονής) ενισχύουν ή εμποδίζουν τη φυσική δραστηριότητα.	ΑΓΑΠΗΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟ ΣΩΜΑ ΠΟΥ ΜΙΛΑΕΙ ΤΡΟΠΟΙ ΖΩΗΣ ΚΑΝΤΕ ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΜΠΡΟΣΤΑ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΣΤ' ΤΑΞΗΣ	
3.1 Να διακρίνουν παράγοντες που επηρεάζουν την οικογενειακή ζωή (π.χ. οικονομική κατάσταση, υγεία, τόπος διαμονής)	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΖΩΗ ΜΙΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΑΡΚΟΣ, ΤΑΤΙΑΝΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΝΤΕ ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
3.1 Να αναγνωρίζουν παράγοντες που επηρεάζουν στη διαμόρφωση του κοινωνικού φύλου	ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ... ΤΑ ΑΓΟΡΙΑ ΔΕΝ ΚΛΑΙΝΕ!
3.2 Να εισηγούνται και να εκδηλώνουν συμπεριφορές που δείχνουν σεβασμό των δικαιωμάτων των άλλων στο σχολείο	ΣΕΒΟΜΑΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ...
4.2 Να εντοπίζουν κοινωνικά στερεότυπα σχετικά με τα επαγγέλματα (π.χ. στερεότυπα για το φύλο, την κοινωνική τάξη, την καταγωγή ενός ατόμου που τυχόν θα ασκήσει ένα επάγγελμα).	ΤΙ ΔΟΥΛΕΙΑ ΚΑΝΕΙ; ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ
4.3 Να περιγράφουν τα δικαιώματα του παιδιού, όπως αυτά εμπεριέχονται στη Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ.	ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΓΙΑ ΠΟΙΟΝ; ΟΙ ΜΑΡΙΟΝΕΤΕΣ ΛΕΝΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ... ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΥΝΕΛΙΟΥ ΓΑΪΤΑΝΑΚΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΑΛΠΑΡΟΝΤΑΣ ΣΕ ΜΙΑ ΝΕΑ ΧΩΡΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
4.3 Να εισηγούνται και να υλοποιούν δράσεις που συμβάλλουν στην υπεράσπιση δικαιωμάτων του παιδιού στο σχολείο και την κοινότητα.	PROJECT

ΑΛΛΟ ΧΡΗΣΙΜΟ ΥΛΙΚΟ (εγχειρίδια, λογοτεχνία, διαδίκτυο)

24

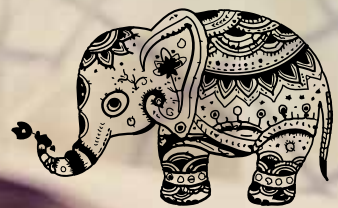
- *Οδηγός Εφαρμογής Προγράμματος Σπουδών Αγωγής Υγείας για εκπαιδευτικούς Δημοτικής Εκπαίδευσης* (2011, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού)
- Ιστοσελίδα Αγωγής Υγείας, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού http://www.moec.gov.cy/agogi_ygeias/index.html
- *Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά Μικρή Πυξίδα - Compasito* (2012, UNCRC Policy Center, Council of Europe, Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, NGO Support Centre)
- *Εγχειρίδιο εκπαιδευτικού Κοινωνική Μάθηση* (2012, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων)
- *Φτου και Βγαίνω*, Οδηγός Εκπαιδευτικού με ενδεικτικές δραστηριότητες για τους δείκτες επιτυχίας Θεματικής Ενότητας 3.1: Οικογενειακός προγραμματισμός, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία (τάξεις Β', Γ' και Στ') (Πόποβιτς, Μ., Μάντης, Σ. και Λέστα, Σ., 2013, Νέα Αναλυτικά Προγράμματα, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο)
- *Οδηγός Εκπαίδευσης για Υγιείς Σχέσεις (7-12 ετών) Πρώτα Βήματα*, Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού (2012)
- Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκής Καμπάνιας Κατά του Σχολικού Εκφοβισμού <http://www.e-abc.eu/gr/> ή www.antibullying.eu
- *Εγχειρίδιο για Εκπαιδευτικούς για το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα DAPHNE Η εκφοβιστική συμπεριφορά των μαθητών στο σχολείο* (2008, Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, ΥΠΠ και Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων Υπουργείου Υγείας) http://www.moec.gov.cy/edu_psychology/pdf/dafni_teachers.pdf

- *Δραστηριότητες στην τάξη για την Πρόληψη του Εκφοβισμού και της Βίας μεταξύ των Μαθητών: Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης* (2010, Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου)
- Ιστοσελίδα εκστρατείας Beat Bullying του Hope for Children <http://www.hfcbeatbullying.info/>
- *Ασπίδα κατά της Ομοφοβίας στην Εκπαίδευση* (Παπαγεωργίου, Κ. και Λέστα, Σ. για Κυπριακό Σύνδεσμο Οικογενειακού Προγραμματισμού και την Ομάδα Εκπαιδευτών του Συμβουλίου Νεολαίας Κύπρου, Μάιος 2012)
- Ιστοσελίδα ερευνητικού προγράμματος του Πανεπιστημίου Κύπρου *Ψηφίδες Γνώσης*, που περιλαμβάνει Ψηφιακά Portfolio ατόμων με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις. Στο πλαίσιο του προγράμματος έχει συλλεχθεί πρωτογενές υλικό που αναπτύχθηκε από άτομα με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις όπως αυτοβιογραφίες, ποιήματα, μουσική και έργα τέχνης, περιοδικά και ενημερωτικά δελτία, υποστηρικτικά μέσα και τεχνολογία, ταινίες μικρού μήκους, παραμύθια, εκπαιδευτικό υλικό για διάφορα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος κ.λπ. Στην ιστοσελίδα υπάρχει, επίσης, κατάλογος με σύντομες κριτικές αναλύσεις 50 παραμυθιών που σχετίζονται με τη διαφορετικότητα. Το υλικό μπορεί να αξιοποιηθεί από τους/τις εκπαιδευτικούς για εμπλουτισμό του αναλυτικού προγράμματος <http://www.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/el/>
- *Εγχειρίδιο θεατρικής αγωγής Structuring Drama Work: A handbook of available forms in theatre and drama* (Neelands, J. edited by Goode, T., 1990, Cambridge University Press)
- *Παιδαγωγικές Συμφιλίωσης και Κοινωνικής Δικαιοσύνης: Βασικές Ιδέες και Σχέδια Μαθήματος* (CARDET, 2008)
- Κατάλογος παιδικών βιβλίων «*Βλέποντας τον κόσμο με διαφορετικά μάτια*». Το κάθε παιδικό βιβλίο συνοδεύεται από περίληψη και συνδέεται με συγκεκριμένα άρθρα από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

-
- Βίντεο της UNICEF για τα Δικαιώματα των Παιδιών (www.unicef.gr/videofcr.php)
 - Παραδείγματα παραμυθιών που σχετίζονται με τη διαφορετικότητα σε πολλαπλά επίπεδα:
 - *Ο Βάτραχος κι ο Ξένος*
 - *Σοφία η αγελαδίτσα τραγουδίστρια*
 - *Ο μαύρος κότσυφας και ο άσπρος γλάρος*
 - *Έλμερ*
 - *Η χώρα με τους παράξενους ανθρώπους*
 - *Η Σαββίνα, η Μοένια και τα χρώματα*
 - *Δώσε την αγάπη*
 - *Η τελευταία μαύρη γάτα*
 - *Η λευκή και η μαύρη σοκολάτα*
 - *Ο Πολικός και η Μελένια*
 - *Ο Ερυθρούλης, το κόκκινο αστέρι*
 - *Γκασμέντ, ο φυγάς με τη φλογέρα*
 - *Ιβάν και Πρίγκιπας*
 - *Ο Ναβίντ δεν ήρθε για διακοπές*
 - *Ένας ξένος στην οικογένειά μας*
 - *Σι Σου Ντο, ένα ασπρόμαυρο μουσικό παραμύθι για τη διαφορετικότητα*
 - *Η Μπουμπού και η Μπαμπαλού*
 - *Τα τρία μικρά λυκάκια*
 - *Ο ρατσισμός όπως τον εξήγησα στην κόρη μου*

PLASTIC 65 00002 STAGE

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Α' ΤΑΞΗ

28

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>4.3 Να αναφέρουν παραδείγματα συμπεριφορών που δείχνουν σεβασμό στο σπίτι, στην τάξη και στην κοινότητα.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας καλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου μέσα από καθημερινά σχόλια, αναλύσεις και συζητήσεις για πράξεις σεβασμού από όλα παιδιά προς τους άλλους (ανθρώπους και ζώα).</p>	<p>ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ...</p> <p>ΥΛΙΚΑ: προβολή video όπως <i>Teach respect</i> (UNICEF), <i>The birds</i> (Pixar) και <i>If you give a little love</i>.</p> <p>Ζωγραφίζουμε στον πίνακα ή παρουσιάζουμε σκίτσα λυπημένων παιδιών (κορίτσι και αγόρι). Συστήνουμε στα παιδιά τους δύο ήρωες (χρησιμοποιώντας ονόματα που δεν υπάρχουν στο σχολείο) και ζητούμε από τα παιδιά να περιγράψουν τι νιώθουν. Αναμένεται ότι θα μας πουν ότι είναι λυπημένα, στεναχωρημένα, θυμωμένα, απελπισμένα, αγανακτισμένα, νιώθουν μοναξιά, πόνο, ζήλια κ.λπ.</p> <p>Στη συνέχεια ρωτούμε τα παιδιά για ποιους λόγους μπορεί να νιώθουν αυτά τα συναισθήματα. Τα παιδιά θα δηλώσουν διάφορους λόγους που πιθανόν να καθρεφτίζουν προσωπικά τους βιώματα. Εάν αναφερθούν σε προσωπικές καταστάσεις, επαναφέρουμε τη συζήτηση στα σκίτσα των λυπημένων παιδιών. Αναμένεται ότι τα παιδιά θα αναφερθούν σε γεγονότα που συμβαίνουν στο σχολείο και στο σπίτι που σχετίζονται με έλλειψη σεβασμού από τους άλλους. Καθοδηγούμε τα παιδιά να οδηγηθούν στο συμπέρασμα πως τα περισσότερα γεγονότα που λύπησαν τα παιδιά οφείλονται στην έλλειψη σεβασμού. Κλείνοντας την αρχική αυτή δραστηριότητα, ζητούμε από τα παιδιά να σχηματίσουν έναν διάδρομο σκέψης: στέκονται σε δύο γραμμές, το ένα απέναντι από το άλλο. Ζητούμε από κάποια παιδιά να αναλάβουν εθελοντικά τον ρόλο ενός από τα παιδιά που αναφέραμε και να επιλέξουν έναν από τους πιθανούς λόγους για τον οποίο νιώθουν άσχημα. Αφού μας ενημερώσουν για το πρόβλημα που υποτίθεται ότι αντιμετωπίζουν, περπατούν μέσα από τον διάδρομο που έχει δημιουργηθεί. Τα υπόλοιπα παιδιά ψιθυρίζουν ό,τι θα ήθελαν να πουν στο παιδί για να το ενθαρρύνουν, με βάση τις καταστάσεις που προκάλεσαν τα αρνητικά του συναισθήματα.</p>	<p>Σε συνεργασία με την/τον εκπαιδευτικό του μαθήματος της Εικαστικής Αγωγής, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ζωγραφίες λυπημένων παιδιών που έκαναν τα ίδια τα παιδιά.</p> <p>Καθώς αναμένεται ότι τα παιδιά θα έχουν προσωπικές εμπειρίες από γεγονότα όπως αυτά που παρουσιάζουν τα video και αυτά που καλούνται να φανταστούν και να σχολιάσουν, είναι απαραίτητο να τηρηθεί η βασική αρχή προστασίας των προσωπικών δεδομένων, για αποφυγή πιθανής ταύτισης ή στοχοποίησης συγκεκριμένων παιδιών. Θυμίζουμε στα παιδιά τη συμφωνία που κάναμε από την αρχή του χρόνου, όπως εισηγήσαμε στην εισαγωγή αυτού του Οδηγού, σύμφωνα με την οποία δεν αναφερόμαστε σε προσωπικές ιστορίες δικές τους ή άλλων. Εάν κάποιο παιδί αυθόρμητα σχολιάσει ή συγκρίνει τα γεγονότα του video με πραγματικές καταστάσεις, υπενθυμίζουμε διακριτικά τη συμφωνία μας και επαναφέρουμε τα παιδιά στη συζήτηση για τους ήρωες του video ή τα σκίτσα.</p> <p>Το ένα βίντεο της UNICEF δείχνει ένα κορίτσι με AIDS να απορρίπτεται από τη διπλανή της λέγοντας “Teacher, can I not sit next to the AIDS girl?”. Μπορεί όμως να γίνει αναφορά σε πληθώρα λόγων για τους οποίους απορρίπτεται το κορίτσι.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>4.3 Να αναφέρουν παραδείγματα συμπεριφορών που δείχνουν σεβασμό στο σπίτι, στην τάξη και στην κοινότητα.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας καλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου μέσα από καθημερινά σχόλια, αναλύσεις και συζητήσεις για πράξεις σεβασμού από όλα παιδιά προς τους άλλους (ανθρώπους και ζώα).</p>	<p>Σε επόμενο μάθημα αναφέρουμε ότι θα παρακολουθήσουμε κάποιες σκηνές από ένα σχολείο και δείχνουμε ένα από τα βίντεο της UNICEF (το αγόρι με τις πατερίτσες ή το κορίτσι με AIDS). Προκαλούμε συζήτηση με ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τι συνέβηκε στο βίντεο; • Πώς νιώθει το κάθε παιδί που βλέπουμε; • Πώς καταλαβαίνετε τι νιώθει; • Πώς σας φάνηκε η συμπεριφορά του παιδιού που κοροϊδεύει/απορρίπτει το άλλο παιδί; • Τι θα λέγατε στο κάθε παιδί; • Τι θα μπορούσαν τα παιδιά που τα απορρίπτουν/κοροϊδεύουν να κάνουν; Θα μπορούσαν να μιλήσουν σε κάποιον; <p>Μπορούμε να ζητήσουμε από κάποια παιδιά να αναπαραστήσουν τη συνέχεια σε μορφή παντομίμας.</p> <p>Η ίδια διαδικασία επαναλαμβάνεται (στο ίδιο ή σε επόμενο μάθημα) με το βίντεο <i>The birds</i> της Pixar. Η συζήτηση βασίζεται σε ερωτήσεις όπως τις πιο πάνω, αυτή τη φορά όμως αναφορικά με τα μικρά πουλιά που απορρίπτουν, αποκλείουν, κοροϊδεύουν και ασκούν βία στο μεγάλο πουλί που είναι διαφορετικό από αυτά.</p> <p>Ως επέκταση της συγκεκριμένης δραστηριότητας σε επόμενο μάθημα, αφού θυμηθούμε τις διάφορες περιπτώσεις συμπεριφορών έλλειψης σεβασμού που είδαμε στο βίντεο, ζητούμε από τα παιδιά να σκεφτούν σε ζευγάρια ή σε ομάδες παραδείγματα συμπεριφορών που δείχνουν σεβασμό από την καθημερινότητά τους. Αφού τα συζητήσουν, τα παρουσιάζουν με παντομίμα στην ολομέλεια. Τα υπόλοιπα παιδιά καλούνται να αναγνωρίσουν και να σχολιάσουν</p>	<p>Η δραστηριότητα μπορεί να προσαρμοστεί και να υλοποιηθεί στην Ε' τάξη στο πλαίσιο του δείκτη επιτυχίας 3.3 Να εισηγούνται και να προβαίνουν σε πράξεις ή δράσεις που προάγουν την υγιή συνύπαρξη/συμβίωση των ατόμων στο σχολείο και στην κοινότητα.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>4.3 Να αναφέρουν παραδείγματα συμπεριφορών που δείχνουν σεβασμό στο σπίτι, στην τάξη και στην κοινότητα.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας καλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου μέσα από καθημερινά σχόλια, αναλύσεις και συζητήσεις για πράξεις σεβασμού από όλα παιδιά προς τους άλλους (ανθρώπους και ζώα).</p>	<p>την κάθε περίπτωση. Μπορούμε να κατευθύνουμε τα παιδιά δίνοντάς τους συγκεκριμένες ιδέες για τις παντομίμες σεβασμού.</p> <p>Τέλος, δείχνουμε το βίντεο <i>If you give a little love</i> στο οποίο άνθρωποι παρατηρούν κάποιον να κάνει μια μικρή πράξη που δείχνει σεβασμό προς κάποιον άλλον, γνωστό ή άγνωστο, και επηρεάζονται ώστε κι αυτοί με τη σειρά τους να κάνουν το ίδιο. Με βάση το βίντεο, οι πράξεις αγάπης, σεβασμού και βοήθειας γίνονται κολλητικές, δημιουργώντας έναν καλύτερο κόσμο.</p> <p>Η επόμενη δραστηριότητα (αλυσίδα σεβασμού) μπορεί να αποτελέσει επέκταση αυτής της δραστηριότητας, καθώς τα παιδιά μπορούν να σκεφτούν και να εφαρμόσουν μικρές καθημερινές χειρονομίες σεβασμού, «κολλώντας» όσο το δυνατόν περισσότερα παιδιά στο σχολείο με τη συμπεριφορά τους.</p> <p>ΑΛΥΣΙΔΑ ΦΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΜΟΥ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: χαρτόνι, λωρίδες από χαρτόνι, μαρκαδόροι, κολλητική ταινία.</p> <p>Ζητούμε από τα παιδιά να αναφέρουν τρόπους με τους οποίους δείχνουμε σεβασμό, δηλαδή καλοσύνη και φιλικότητα, σε γνωστούς μας ή και τυπική ευγένεια σε λιγότερο γνωστούς ή άγνωστους μας ανθρώπους. Κάθε παιδί παρουσιάζει έναν τρόπο στην ολομέλεια. Το κάθε παιδί σημειώνει τη δική του ιδέα σε λωρίδα χαρτονιού. Ο/η εκπαιδευτικός αναφέρει ότι θα φτιάξουν την «αλυσίδα σεβασμού» και κάθε ιδέα/τρόπος θα αποτελεί κρίκο της αλυσίδας. Στη συνέχεια, στην αρχή κάθε μέρας αφαιρείται ένας κρίκος από την αλυσίδα, διαβάζεται και ζητείται από τα παιδιά να προσπαθήσουν να εφαρμόσουν τον τρόπο καλοσύνης/ευγένειας μέχρι το τέλος της ημέρας. (π.χ. Τα παιδιά συ-</p>	<p>Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να γίνει καθημερινή ή εβδομαδιαία πρακτική στην τάξη, είτε το μάθημα διδάσκεται από την/τον εκπαιδευτικό της τάξης είτε όχι.</p> <p>Η δραστηριότητα είναι προσαρμοσμένη από εισήγηση των Νίκου Νικολαΐδη και Ανδριανής Χρυσοστόμου για τα ΝΑΠ Αγωγής Υγείας προσαρμοσμένη από Adams, H. (1994) <i>Peace in the Classroom</i>, Canada, Peguis Publishers Winnipeg.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>4.3 Να αναφέρουν παραδείγματα συμπεριφορών που δείχνουν σεβασμό στο σπίτι, στην τάξη και στην κοινότητα.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας καλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου μέσα από καθημερινά σχόλια, αναλύσεις και συζητήσεις για πράξεις σεβασμού από όλα παιδιά προς τους άλλους (ανθρώπους και ζώα).</p>	<p>στήνονται σε κάποιο άλλο παιδί που δεν γνώριζαν προηγουμένως ή προσφέρουν βοήθεια στις καθαρίστριες του σχολείου).</p> <p>Οι συζητήσεις με τα παιδιά γίνονται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, με ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αν προσπαθήσουμε να κρατήσουμε αυτούς τους τρόπους ένδειξης σεβασμού για περισσότερο χρόνο τι νομίζετε θα αλλάξει; • Μήπως κάποιο παιδί μετέφερε αυτές τις ιδέες και στο σπίτι ή στη γειτονιά του; • Πώς νιώσατε όταν συστηθήκατε σε κάποιον/α που δεν του/της είχατε πριν μιλήσει; Πώς νιώσατε όταν το έκανε κάποιο άλλο παιδί σε εσάς; • Μήπως κάνατε καινούριους φίλους; 	
	<p>ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΓΙΑ ΣΕΒΑΣΜΟ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: παραμύθια κατάλληλα για την ηλικία των παιδιών που πραγματεύονται συμπεριφορές σεβασμού ή έλλειψής του.</p> <p>Χρησιμοποιώντας παραμύθια (βλ. εισηγήσεις δίπλα και πηγές χρήσιμου υλικού στις πρώτες σελίδες του Οδηγού) όπως τα πιο κάτω, μπορούμε να διαβάσουμε στην ολομέλεια ένα ολόκληρο παραμύθι ή αποσπασματικά, δείχνοντας τις εικόνες και συζητώντας με τα παιδιά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς αισθάνεται ο ήρωας σε αυτό το σημείο; Γιατί; Πώς το καταλαβαίνουμε; • Πώς βρίσκετε την απόφαση του ήρωα να; Γιατί; 	<p>Η ζωγραφική σε οποιαδήποτε δραστηριότητα Αγωγής Υγείας μπορεί να γίνεται σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό που διδάσκει την Εικαστική Αγωγή.</p> <p>Στην ιστοσελίδα <i>Ψηφίδες Γνώσης</i> του Πανεπιστημίου Κύπρου υπάρχει κατάλογος με σύντομες κριτικές αναλύσεις 50 παραμυθιών που σχετίζονται με τη διαφορετικότητα http://www.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/el/</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>4.3 Να αναφέρουν παραδείγματα συμπεριφορών που δείχνουν σεβασμό στο σπίτι, στην τάξη και στην κοινότητα.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας καλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου μέσα από καθημερινά σχόλια, αναλύσεις και συζητήσεις για πράξεις σεβασμού από όλα παιδιά προς τους άλλους (ανθρώπους και ζώα).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • (σταματώντας σε κάποια σημεία στη μέση του παραμυθιού) Ποια νομίζετε/ποια θα θέλατε να είναι η επόμενη πρόταση της ιστορίας; Γράψτε την και ανακοινώστε την στην ολομέλεια. • Θα θέλατε να μιλήσετε σε κάποιον/α από τους/τις ήρωες/ίδες και να εισηγηθείτε κάτι; • Θα αλλάζατε κάτι στην ιστορία; Τι; <p>Ζητούμε από τα παιδιά να εργαστούν σε ομάδες και να παρουσιάσουν θεατρικά με παντομίμα ή διάλογο μια πιθανή εναλλακτική τροπή ή εξέλιξη της ιστορίας. Ακόμα, μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν τη συνέχεια της ιστορίας ή εικόνες από μια εναλλακτική τροπή που θα εισηγηθούν.</p> <p>ΤΙ ΕΙΝ' ΑΥΤΟ;</p> <p>ΥΛΙΚΑ: προβολή video <i>Τι είναι αυτό;</i> (MovieTeller Films, σκηνοθεσία Constantin Pilavios).</p> <p>Στην ιστορία του βίντεο, ένας πατέρας και ένας γιος κάθονται σε ένα παγκάκι στον κήπο. Ο γιος διαβάζει εφημερίδα. Ένα σπουργίτι προσγειώνεται κοντά τους και ο πατέρας ρωτά επίμονα «Τι είναι αυτό;» Ο γιος χάνει την υπομονή του, θυμώνει και φωνάζει στον πατέρα του, ο οποίος απ' ό,τι καταλαβαίνουμε έχει προβλήματα μνήμης. Τότε ο πατέρας φέρνει από το σπίτι το ημερολόγιό του, στο οποίο είχε γράψει πώς πέρασε μια μέρα με το γιο του όταν αυτός ήταν πολύ μικρός. Ζητά από τον γιο του να διαβάσει το απόσπασμα που περιγράφει ότι απάντησε με αγάπη, υπομονή και μια αγκαλιά σε κάθε επανάληψη της ερώτησης του μικρού παιδιού «Τι είναι αυτό;» όταν είδε ένα σπουργίτι.</p>	<p>Σκοπός της δραστηριότητας δεν είναι να κατηγορήσουμε τον γιο ή να αναλύσουμε το πρόβλημα μνήμης του πατέρα, αλλά να εστιάσουμε στη συμπεριφορά προς τους μεγαλύτερους, ειδικά όσους είναι προχωρημένης ηλικίας. Αμφισβητούμε οποιεσδήποτε στερεοτυπικές αντιλήψεις για τους ηλικιωμένους ως “ξεχασιάρηδες” και “ενοχλητικούς” και βοηθούμε τα παιδιά να διαπιστώσουν ότι οι περισσότεροι άνθρωποι περνούν από όλα τα στάδια της ζωής, τα οποία έχουν διαφορετικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες.</p> <p>Η δραστηριότητα ανταποκρίνεται και στον κοινό δείκτη επιτυχίας 3.2 Να έχουν την ευκαιρία ανάπτυξης καλών σχέσεων με φίλους,</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>4.3 Να αναφέρουν παραδείγματα συμπεριφορών που δείχνουν σεβασμό στο σπίτι, στην τάξη και στην κοινότητα.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας καλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου μέσα από καθημερινά σχόλια, αναλύσεις και συζητήσεις για πράξεις σεβασμού από όλα παιδιά προς τους άλλους (ανθρώπους και ζώα).</p>	<p>Παρακολουθούμε το video με τα παιδιά. Ακολουθεί καθοδηγούμενη συζήτηση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σας έκανε κάτι θετική ή αρνητική εντύπωση; Γιατί; • Πώς νιώθουν οι ήρωες της ταινίας στην αρχή/στη μέση/στο τέλος της ιστορίας; Γιατί; • Θα θέλατε να πείτε κάτι στον πατέρα/στον γιο; • Ένας παππούς και ένα παιδάκι ρωτούν συνεχώς «τι είναι αυτό;» για τους ίδιους λόγους; <p>Καταλήγουμε στη διαπίστωση πως οι άνθρωποι περνούν από όλα τα στάδια της ζωής, στα οποία συμπεριφέρονται διαφορετικά και έχουν διαφορετικές ανάγκες. Σε όλα όμως τα στάδια οι άνθρωποι, είτε παιδιά είτε ηλικιωμένοι, αξίζουν και χρειάζονται την αγάπη, τον σεβασμό και μια αγκαλιά.</p>	<p><i>οικογένεια, ενήλικες, τρίτη ηλικία</i> και σε δείκτες επιτυχίας από την ενότητα 3.1 Οικογενειακός προγραμματισμός και σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία: Να αντιλαμβάνονται την έννοια της οικογένειας μέσα από τις διάφορες μορφές της (Β' τάξη), Να περιγράφουν τα χαρακτηριστικά της υγιούς οικογένειας (Γ' τάξη), Να διακρίνουν παράγοντες που επηρεάζουν την οικογενειακή ζωή (π.χ. οικονομική κατάσταση, υγεία, τόπος διαμονής) (Στ' τάξη).</p>

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Β' ΤΑΞΗ

34

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας είναι σημαντικό να καλυφθεί με δραστηριότητες που αμφισβητούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για χαρακτηριστικά ατόμων ή ομάδων όπως φύλο, εμφάνιση (χρώμα, χτένισμα, ντύσιμο, βάρος, ύψος), επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.</p>	<p>ΨΗΦΙΔΩΤΟ «ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»</p> <p>Δραστηριότητα από τον Οδηγό Εκπαιδευτικού Φτου και Βγαίνω με ενδεικτικές δραστηριότητες για τους δείκτες επιτυχίας Θεματικής Ενότητας 3.1: Οικογενειακός προγραμματισμός, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία (τάξεις Β', Γ' και Στ').</p>	<p>Η δραστηριότητα μπορεί να προσαρμοστεί και να υλοποιηθεί και στο πλαίσιο του δείκτη επιτυχίας 3.1 Στ' τάξης <i>Να αναγνωρίζουν παράγοντες που επηρεάζουν στη διαμόρφωση του κοινωνικού φύλου.</i></p> <p>Αναμένεται ότι τα παιδιά θα αναφερθούν μέσα από την καθοδηγούμενη συζήτηση και στους πιο κάτω παράγοντες που επηρεάζουν στη διαμόρφωση του κοινωνικού φύλου:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ο τόπος διαμονής • τα στερεότυπα για τον ρόλο των φύλων στον τόπο διαμονής • τα στερεότυπα για τον ρόλο των φύλων που μπορεί να καθορίζονται από ατομικές πεποιθήσεις • πολιτισμικές ομάδες ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής • οι συνθήκες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης • η πολιτική κατάσταση (πολεμικές συρράξεις, ειρηνική ζωή) • μορφωτικό επίπεδο ατόμου • οι θρησκευτικές πεποιθήσεις • ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης • ο ρόλος των τεχνών • το βιοτικό επίπεδο στον τόπο διαμονής • το βιοτικό επίπεδο της οικογένειας • η οικονομική κατάσταση του ατόμου, ή η ευρύτερη οικονομική κατάσταση

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας είναι σημαντικό να καλυφθεί με δραστηριότητες που αμφισβητούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για χαρακτηριστικά ατόμων ή ομάδων όπως φύλο, εμφάνιση (χρώμα, χτένισμα, ντύσιμο, βάρος, ύψος), επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.</p>	<p>ΜΕΡΑ ΚΑΙ ΝΥΧΤΑ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: προβολή βίντεο Day and Night της εταιρείας κινουμένων σχεδίων Pixar, χαρτιά και μολύβια, χαρτάκια για χωρισμό των παιδιών σε ζευγάρια (βλ. βασικές αρχές υλοποίησης δραστηριοτήτων).</p> <p>Προβάλλουμε το βίντεο χωρίς να αναφέρουμε οτιδήποτε προηγουμένως στα παιδιά. Αναμένεται από την αρχή να αναφέρουν ότι πρόκειται για τη Μέρα και τη Νύχτα.</p> <p>Ξαναβλέπουμε το βίντεο παγώνοντας την εικόνα σε διαφορετικές σκηνές. Ζητούμε από τα παιδιά να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα της Μέρας και της Νύχτας σε κάθε στάδιο και να δηλώνουν με ποιο τρόπο εκφράζονται (ύφος, γλώσσα του σώματος, κινήσεις, χρώμα, μουσική κ.λπ.).</p> <p>Συζητούμε με τα παιδιά τα στάδια μέσα από τα οποία περνά η σχέση της Μέρας και της Νύχτας: γνωριμία, έκπληξη, σύγκριση, αντίθεση, αντιπάθεια, ζήλεια, θαυμασμό, ανακάλυψη των ομοιοτήτων, φιλία και συνεργασία. Τα παιδιά μπορούν να σημειώνουν σε ένα χαρτί τα συναισθήματα ή τις λέξεις που εκφράζουν το κάθε στάδιο.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • οι εξατομικευμένες πεποιθήσεις, στάσεις ζωής, φιλοδοξίες του ατόμου ή των γονέων του • η οικογενειακή κατάσταση • οι διατροφικές συνήθειες <p>Η χρήση ενός βίντεο με φαντασματάκια προσφέρεται για τη συμβολική απεικόνιση των διαφορών μεταξύ των ανθρώπων, έστω και μέσα από την αντίθεση, παρόλο που οι διαφορές ανάμεσα στους ανθρώπους είναι πολύπλοκες και πολυδιάστατες.</p> <p>Το βίντεο δεν έχει λόγια, έτσι είναι κατάλληλο για όλες τις ηλικίες και μας δίνει την ευκαιρία να ασχοληθούμε και με θέματα συναισθημάτων, όπως εκφράζονται μέσα από τη γλώσσα του σώματος. Επομένως, η δραστηριότητα αυτή ανταποκρίνεται και στον δείκτη επιτυχίας Α' τάξης 1.2 Να αναγνωρίζουν τα βασικά συναισθήματα (χαρά, λύπη, φόβος, θυμός).</p> <p>Επίσης, μέσα από τη δημιουργία ζωγραφιών της μέρας και της νύχτας καλύπτεται ο δείκτης επιτυχίας Β' τάξης που ακολουθεί 3.3 Να εξηγούν και να αναδεικνύουν εικαστικά την ομορφιά της διαφορετικότητας.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας είναι σημαντικό να καλυφθεί με δραστηριότητες που αμφισβητούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για χαρακτηριστικά ατόμων ή ομάδων όπως φύλο, εμφάνιση (χρώμα, χτένισμα, ντύσιμο, βάρος, ύψος), επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.</p>	<p>Στη συνέχεια, ζητούμε από τα παιδιά να αναπαραστήσουν σε τυχαία ζευγάρια τα διάφορα στάδια από τα οποία πέρασε η φίλια της Μέρας και της Νύχτας. Τα παιδιά θα χρειαστεί να αναπαραστήσουν εκφράσεις θυμού ο ένας για τον άλλον, έκπληξης, ενθουσιασμού και αγάπης καθώς όταν η Μέρα και η Νύχτα συνειδητοποιούν πόσο μοιάζουν αγκαλιάζονται και φαίνονται ίδιες (την ώρα του ηλιοβασιλέματος και της ανατολής). Όσοι θέλουν, μπορούν να αναπαραστήσουν κάποια σκηνή της επιλογής τους και η ολομέλεια να προσπαθήσει να την αναγνωρίσει.</p> <p>Συζητούμε με τα παιδιά τους λόγους για τους οποίους η Μέρα και η Νύχτα έγιναν φίλες και τις συνέπειες από αυτή την αλλαγή στη σχέση τους (περνούν ωραία, βοηθούν η μια την άλλη, διασκεδάζουν κ.λπ.). Μέσα από τη συζήτηση δίνουμε έμφαση στα πλεονεκτήματα που έχουν οι σχέσεις φιλίας και σεβασμού για όλους.</p> <p>Τέλος, τα παιδιά ζωγραφίζουν όποια σκηνή θέλουν και τοποθετούν μαζί τις ζωγραφιές σε σειρά, αναπαριστώντας την ιστορία.</p>	
	<p>ΠΟΥ ΣΤΕΚΕΣΑΙ;</p> <p>ΥΛΙΚΑ: καρτέλες με τις κατηγορίες «σγουρά μαλλιά», «μακριά μαλλιά», «κοντά μαλλιά», «κυματιστά μαλλιά», «καστανά μαλλιά».</p> <p>Βάζουμε τις καρτέλες στο πάτωμα σε μια σειρά και ζητούμε από τα παιδιά, χωρίς να μιλούν και χωρίς να προσπαθήσουν να επηρεάσουν τους υπόλοιπους να σταθούν πίσω από την καρτέλα που θεωρούν ότι τους ταιριάζει σε μια σειρά. Η απόφασή τους πρέπει να είναι οριστική.</p>	<p>Τελική διαπίστωση θα πρέπει να είναι πως η κατηγοριοποίηση ανθρώπων σε “φυλές”, “ράτσες” ή άλλες κατηγορίες ανάλογα με την εμφάνισή τους, τη θρησκεία τους ή άλλο χαρακτηριστικό τους δεν ευσταθεί ούτε και ωφελεί. Κάθε τέτοια κατηγορία αποτελεί κοινωνική κατασκευή. Ιστορικά, εξάλλου, έχουν χρησιμεύσει κυρίως για σκοπούς γενοκτονιών και εθνικού ξεκαθαρίσματος (π.χ. Εβραίοι και Ναζί, Τούτσι και Χούτου στη Ρουάντα).</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας είναι σημαντικό να καλυφθεί με δραστηριότητες που αμφισβητούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για χαρακτηριστικά ατόμων ή ομάδων όπως φύλο, εμφάνιση (χρώμα, χτένισμα, ντύσιμο, βάρος, ύψος), επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.</p>	<p>Αναλαμβάνοντας τον ρόλο «αστυνομικού», ελέγχουμε αν στάθηκαν «σωστά». «Θυμώνουμε» σχεδόν σε όλα τα παιδιά, καθώς όλοι λογικά θα μπορούσαν να είχαν σταθεί και σε άλλη καρτέλα. Επισημαίνουμε, επίσης, τις διαφορές που παρατηρούμε στα μαλλιά των παιδιών που στέκονται πίσω από την ίδια καρτέλα. Ακολουθεί συζήτηση με βάση ερωτήματα όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βρήκατε εύκολη την απόφαση να σταθείτε πίσω από μία καρτέλα; • Μήπως θα νιώθατε πιο άνετα πίσω από μια άλλη καρτέλα; • Δείτε τους υπόλοιπους στη σειρά σας. Έχετε ακριβώς τα ίδια μαλλιά; • Νομίζετε ότι αν προσθέσουμε κι άλλες καρτέλες θα είναι πιο εύκολο να σταθούμε στη «σωστή» θέση; Πόσες ακόμα καρτέλες θα χρειαστούμε άραγε; («μαλλιά πιασμένα με λαστιχάκι», «μαλλιά μέχρι τον ώμο», «σγουρά κοντά μαλλιά», «ίσια καστανά μαλλιά» κ.λπ.). <p>Αναμένεται ότι κάποια παιδιά θα εκφράσουν τα διλήμματά τους για την καταλληλότητα των κατηγοριών για να συμπεριλάβουν όλα τα παιδιά. Μέσω της συζήτησης οδηγούμαστε στη διαπίστωση πως η κατηγοριοποίηση των ανθρώπων δεν είναι τελικά και τόσο χρήσιμη, αφού δεν θα μπορέσουν να υπάρξουν ποτέ αρκετά ξεκάθαρες κατηγορίες εμφάνισης στις οποίες να μπορούν να συμπεριληφθούν όλοι οι άνθρωποι.</p> <p>Η συζήτηση μπορεί να συνεχιστεί με ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς θα ένιωθαν άραγε οι άνθρωποι αν αναγκάζονταν να σταθούν πίσω από καρτέλες που αφορούσαν το βάρος/ύψος/χρώμα ματιών/βαθμούς ικανότητες στο ποδόσφαιρο/ταλέντα κ.λπ.; • Πώς θα ένιωθαν αν αντί να επιλέξουν αυτοί σε ποια καρτέλα να σταθούν τους τοποθετούσαν άλλοι σε αυτές; • Πώς θα ένιωθαν αν οι καρτέλες έγραφαν αρνητικά χαρακτηριστικά (π.χ. ιδιότροπος, ψεύτης, εγωιστής, αγενής κ.λπ.); 	<p>Η δραστηριότητα βασίζεται σε εισήγηση της Ρένας Χόπλارου.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας είναι σημαντικό να καλυφθεί με δραστηριότητες που αμφισβητούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για χαρακτηριστικά ατόμων ή ομάδων όπως φύλο, εμφάνιση (χρώμα, χτένισμα, ντύσιμο, βάρος, ύψος), επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.</p>	<p>Καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως οι κατηγορίες συνήθως δεν είναι ξεκάθαρες, αλλά κυρίως δεν είναι χρήσιμες, καθώς δεν υπάρχει κάποιος ωφέλιμος λόγος διαχωρισμού των ανθρώπων με βάση εξωτερικά χαρακτηριστικά. Αντίθετα, βιολογικές κατηγορίες όπως οι ομάδες αίματος είναι όχι μόνο ξεκάθαρες αλλά και καθοριστικές για αντιμετώπιση θεμάτων υγείας. Στην ίδια ομάδα αίματος, όμως, ανήκουν άτομα με εντελώς διαφορετική εμφάνιση.</p> <p>Στόχος της δραστηριότητας είναι να συνειδητοποιήσουν πως παρά κάποιες γενικότερες διαφορές ανάμεσα στα άτομα από διάφορα πλαίσια, δεν υπάρχει η πιθανότητα να δημιουργηθούν ποτέ αρκετές κατηγορίες που να μπορούν να περιλαμβάνουν με ακρίβεια όλους τους ανθρώπους (π.χ. «φυλές» λευκών, κίτρινων, μαύρων κ.λπ.).</p>	
	<p>ΤΑ ΑΓΟΡΙΑ ΔΕΝ ΚΛΑΙΝΕ! Και τα κορίτσια είναι εξυπνότερα...</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 7 (σελ. 94-96)</p> <p>ΥΛΙΚΑ: 4 καρτέλες αναρτημένες στις 4 γωνιές της αίθουσας με τις φράσεις Συμφωνώ/ Διαφωνώ/Δεν ξέρω/Το σκέφτομαι ακόμα</p> <p>Αφού βεβαιωθούμε ότι τα παιδιά γνωρίζουν το νόημα των φράσεων στις 4 καρτέλες που βρίσκονται στις γωνιές της αίθουσας, αναφέρουμε ότι σε αυτό το παιχνίδι ο καθένας δικαιούται να έχει τη γνώμη του, την οποία όμως οφείλει να στηρίζει με επιχειρήματα (δηλαδή λογικές προτάσεις που στηρίζουν αυτό που πιστεύουν). Θυμίζουμε, επίσης, πως όταν διαφωνούμε με μια άποψη, προβάλλουμε αντίθεση στην άποψη και όχι στο άτομο που την εκφράζει. Εξηγούμε σύντομα το παιχνίδι: «Θα πω μια πρόταση και θα κλείσω τα μάτια</p>	<p>Η δραστηριότητα από το Compasito μπορεί να προσαρμοστεί, ώστε να αμφισβητήσει στερεότυπα σχετικά με το φύλο αλλά και με την εμφάνιση, τη θρησκεία, την εθνικότητα κ.λπ.</p> <p>Ξεκινούμε με μια γενικότερη και “ανώδυνη” πρόταση, όπως “Τα φίδια είναι δηλητηριώδη”. Το συγκεκριμένο παράδειγμα είναι χρήσιμο ως πρώτη επαφή με το παιχνίδι, καθώς δεν αφορά ανθρώπους και είναι ένα θέμα για το οποίο όλα τα παιδιά έχουν κάποια γνώση/άποψη/εμπειρία.</p> <p>Δηλώσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν επιπρόσθετα με αυτές που αναφέρονται στο</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας είναι σημαντικό να καλυφθεί με δραστηριότητες που αμφισβητούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για χαρακτηριστικά ατόμων ή ομάδων όπως φύλο, εμφάνιση (χρώμα, χτένισμα, ντύσιμο, βάρος, ύψος), επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.</p>	<p>μου. Μέχρι να μετρήσω ως το 10, εσείς θα επιλέξετε και θα σταθείτε κάτω από την καρτέλα που σας εκφράζει, χωρίς να μιλήσετε». Τονίζουμε στα παιδιά ότι όταν θα κληθούν να πάρουν θέση, ο καθένας δικαιούται να πάει όπου θέλει χωρίς να επηρεάσει ή να επηρεαστεί από τους υπόλοιπους. Εάν κάποια παιδιά εκφράσουν απορίες για την πρόταση δεν τις λύνουμε και επιμένουμε να σταθούν όπου νομίζουν.</p> <p>Ανακοινώνουμε την πρώτη δήλωση γράφοντάς την στον πίνακα («Τα φίδια είναι δηλητηριώδη»). Κλείνουμε τα μάτια και μετρούμε μέχρι το 10, ώστε τα παιδιά να πάρουν σιωπηλά θέση σε μια από τις 4 γωνίες. Ανοίγουμε τα μάτια και ξεκινούμε να ακούμε με τη σειρά τα επιχειρήματα των παιδιών από την κάθε γωνιά. Ξεκινούμε από το «συμφωνώ» και αφήνουμε τη γωνιά «διαφωνώ» τελευταία. Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να ακούνε τις απόψεις των υπολοίπων και να χρησιμοποιούν λογικά επιχειρήματα, υπενθυμίζοντάς τους ότι ο καθένας δικαιούται να έχει τη γνώμη του. Από τα παιδιά που θα συμφωνήσουν, αναμένεται να ακουστούν επιχειρήματα όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Είδα πολλά δηλητηριώδη φίδια στην τηλεόραση. • Όταν ένα φίδι σε δαγκώσει θα πεθάνεις. • Διάβασα/είδα στην τηλεόραση ότι τα φίδια έχουν δηλητήριο. <p>Αντίθετα, τα παιδιά που διαφωνούν ή σκέφτονται ακόμα την πρόταση μπορεί να υποστηρίξουν ότι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν όλα τα φίδια είναι δηλητηριώδη. • Είδα στην τηλεόραση/στον ζωολογικό κήπο φίδια που δεν έχουν δηλητήριο. • Κάποια φίδια, όπως το μαύρο φίδι στην Κύπρο, δεν έχουν δηλητήριο. <p>Σε όλες τις περιπτώσεις, αναμένεται ότι τα επιχειρήματα των παιδιών θα στηρίζονται σε πηγές πληροφόρησης όπως η τηλεόραση, η οικογένεια, το διαδί-</p>	<p>Compasito για το φύλο είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι καλύτεροι αθλητές είναι μαύροι. • Οι Άγγλοι είναι μεθύστακες. • Οι Εβραίοι είναι τσιγκούνηδες. • Όποιος κάθεται σε τροχοκάθισμα είναι άρρωστος. • Τα υιοθετημένα παιδιά είναι κρίμα. • Στην Αφρική πεινούν γιατί τεμπελιάζουν. • Τα άτομα με αναπηρία χρειάζονται φιλανθρωπικούς εράνους. • Οι μουσουλμάνοι κάνουν πολέμους. • Όποιος φορεί γυαλιά είναι σπάσμα. • Τα άτομα με αναπηρία δεν μπορούν να κάνουν όσα και τα άτομα χωρίς αναπηρία. <p>Η επιλογή των δηλώσεων γίνεται με βάση τη σύνθεση της τάξης. Δεν χρησιμοποιούμε ποτέ δηλώσεις για συγκεκριμένες αναπηρίες, εθνικότητες, οικογενειακές καταστάσεις, θρησκείες κ.λπ. που εκφράζουν παιδιά στην τάξη μας και τα οποία μπορεί εξαιτίας της δραστηριότητας να στοχοποιηθούν ή να νιώσουν άβολα.</p> <p>Αποφεύγουμε δηλαδή δηλώσεις για μουσουλμάνους, αν υπάρχουν παιδιά μουσουλμάνοι στην τάξη μας κ.ο.κ.</p> <p>Φροντίζουμε να επαινέσουμε παιδιά που αποφεύγουν να ακολουθήσουν τη “μάζα” και επιλέγουν να σταθούν μόνοι τους σε μια γωνιά,</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας είναι σημαντικό να καλυφθεί με δραστηριότητες που αμφισβητούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για χαρακτηριστικά ατόμων ή ομάδων όπως φύλο, εμφάνιση (χρώμα, χτένισμα, ντύσιμο, βάρος, ύψος), επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.</p>	<p>κτυο, τα βιβλία, αλλά και σε προσωπικά βιώματα. Σημειώνουμε στον πίνακα τις πηγές με τις οποίες στηρίζουν τα επιχειρήματά τους για να υποβοηθήσουν αργότερα τη συζήτηση.</p> <p>Αφού ακουστούν όλα τα επιχειρήματα κλείνουμε ξανά τα μάτια μετρώντας μέχρι το 5, για να δώσουμε την ευκαιρία στα παιδιά να αλλάξουν θέση εάν το επιθυμούν. Στη συνέχεια ακούμε τους λόγους για τους οποίους άλλαξαν θέση. Ακολούθως, ζητούμε από τα παιδιά να κάνουν μικρές μετατροπές στη δήλωση που είναι γραμμένη στον πίνακα ώστε να συμφωνούμε όλοι. Έτσι, η πρόταση «Τα φίδια είναι δηλητηριώδη» μπορεί να γίνει «Μερικά/Κάποια φίδια είναι δηλητηριώδη».</p> <p>Αφού επαναλάβουμε τη διαδικασία και με άλλες δηλώσεις, τα παιδιά επιστρέφουν στις θέσεις τους και προκαλούμε συζήτηση με στόχο να εκφράσουν τα συναισθήματά τους κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού (δυσκολία να πάρουν απόφαση, σύγχυση κ.λπ.) και να αναγνωρίσουν την αξία της δυνατότητας να αλλάζουμε γνώμη όταν αποκτήσουμε νέες πληροφορίες. Στόχος είναι τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν ότι οι γενικεύσεις για συγκεκριμένες ομάδες ατόμων, ιδιαίτερα οι αρνητικές, είναι προβληματικές και καλό είναι να αμφισβητούνται.</p>	<p>άσχετα με το αν τα επιχειρήματά τους “στέκουν” ή όχι. Είναι σημαντικό να έχουν το θάρρος της γνώμης τους. Επαινούμε, επίσης, παιδιά που στέκονται στη γωνιά “Το σκέφτομαι ακόμα”, αφού έχουν το θάρρος να εξηγήσουν ότι χρειάζονται και άλλες πληροφορίες για να αποφασίσουν αν συμφωνούν ή διαφωνούν. Τονίζουμε ότι είναι σημαντικότερο το να ζητούμε επιπρόσθετες πληροφορίες για ένα θέμα παρά να βιαζόμαστε να πάρουμε αποφάσεις που δεν είναι εμπεριστατωμένες.</p> <p>Η δραστηριότητα αυτή καλύπτει και τους δείκτες επιτυχίας 3.3 Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους (Ε΄ τάξη) και 3.1 Να αναγνωρίζουν παράγοντες που επηρεάζουν στη διαμόρφωση του κοινωνικού φύλου (Στ΄ τάξη). Μπορεί επίσης, να υλοποιηθεί και στο πλαίσιο όλων των άλλων μαθημάτων καθώς καλλιεργεί δεξιότητες επιχειρηματολογίας και αποτελεσματικής επικοινωνίας.</p>
	<p>ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ... Δείτε τι συμβαίνει όταν αντιστρέψετε τα φύλα των χαρακτήρων σε μια γνωστή ιστορία</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 18 (σελ. 136-140)</p>	<p>Η δραστηριότητα αυτή αναφέρεται και για υλοποίηση του δείκτη επιτυχίας 3.3 για τον εντοπισμό στερεοτύπων στην Ε΄ τάξη και του 3.1 για τη διαμόρφωση του κοινωνικού φύλου στη Στ΄ τάξη.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας είναι σημαντικό να καλυφθεί με δραστηριότητες που αμφισβητούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για χαρακτηριστικά ατόμων ή ομάδων όπως φύλο, εμφάνιση (χρώμα, χτένισμα, ντύσιμο, βάρος, ύψος), επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.</p>	<p>ΣΟΦΙΑ Η ΑΓΕΛΑΔΙΤΣΑ, ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΡΙΑ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: παραμύθι Σοφία η Αγελαδίτσα, Τραγουδίστρια, προβολή σκαναρισμένων εικόνων του παραμυθιού, καρτέλες «Συμφωνώ» «Διαφωνώ» «Το σκέφτομαι ακόμα».</p> <p>Στην ενασχόληση με το πιο πάνω παραμύθι, μπορούν να γίνουν οι πιο κάτω δραστηριότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Συνεχίζω το παραμύθι»: Τα παιδιά ακούνε την ιστορία μόνο μέχρι ενός σημείου. Καλούνται στις ομάδες τους να στήσουν τη συνέχεια του παραμυθιού. Στόχος είναι η αλληλεπίδραση στις ομάδες, για ανεύρεση λύσεων σε ένα ή πιο πολλά ζητήματα που απαιτούν επίλυση. Παράλληλα, εξασκούνται στην ενσυναίσθηση. • «Θερμόμετρο συναισθημάτων»: Τα παιδιά καταγράφουν ή αναπαριστούν με παγωμένες εικόνες τα πιθανά συναισθήματα που βιώνει η Σοφία μέσα από την ιστορία. • «Δραματοποίηση» και «Καυτή καρέκλα». Επιλογή σκηνών που καλούνται τα παιδιά στις ομάδες τους να αναπαραστήσουν. Οι ομάδες αναπαριστούν τις σκηνές. Ακολούθως η ολομέλεια απευθύνει ερωτήματα στους πρωταγωνιστές/ηθοποιούς των σκηνών για τον τρόπο που βίωσαν τη συγκεκριμένη σκηνή μέσα από τον ρόλο που υποδύονταν. • «Ιδεοθύελλα»: Δημιουργία ομαδικής ιδεοθύελλας ή ομαδικών ιδεοθύελλων για τις μορφές ρατσισμού που βίωσε η Σοφία με αναφορά στις ποικίλες διακρίσεις που έγιναν σε βάρος της. Για τη δημιουργία της ιδεοθύελλας 	<p>Η δραστηριότητα και τα ακόλουθα σχόλια είναι εισήγηση της Μαργαρίτας Πόποβιτς: Η Σοφία η αγελαδίτσα, τραγουδίστρια είναι ένα παραμύθι που διαισθητικά και με συμβολικά σχήματα αγγίζει σημαντικά ζητήματα που απασχολούν τις κοινωνικές επιστήμες. Το ζήτημα της ταυτότητας και του αυτοπροσδιορισμού, της ένταξης σε ομάδες και υπό-ομάδες, το ζήτημα της αποδοχής, της απόρριψης, της διαφορετικότητας.</p> <p>Ο Khun το 1960 διεξήγαγε ένα από τα πιο απλά πειράματα στον χώρο της ψυχολογίας, το οποίο ονόμασε «τεστ των είκοσι δηλώσεων». Πρόκειται για μια σελίδα στην οποία επαναλαμβάνεται είκοσι φορές το ερώτημα «ποιος είσαι;» και είκοσι κενές αράδες για να απαντήσει ο ερωτώμενος με είκοσι διαφορετικούς τρόπους. Οι απαντήσεις στο ερώτημα του αυτοπροσδιορισμού, δηλ. του «ποιος είμαι;», είναι ανεξάντλητες σύμφωνα με τον Zurcher (1977) και θα μπορούσαν να ταξινομηθούν σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες:</p> <ol style="list-style-type: none"> α) στον βιολογικό εαυτό που αφορά φυσικά χαρακτηριστικά, «είμαι ψηλός», «είμαι μελαχρινή» β) στον κοινωνικό εαυτό που αφορά μια συγκεκριμένη κοινωνική θέση «είμαι εκπαιδευτικός», «είμαι Γάλλος» γ) στον ψυχολογικό εαυτό που αφορά χαρα-

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας είναι σημαντικό να καλυφθεί με δραστηριότητες που αμφισβητούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για χαρακτηριστικά ατόμων ή ομάδων όπως φύλο, εμφάνιση (χρώμα, χτένισμα, ντύσιμο, βάρος, ύψος), επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.</p>	<p>λας μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λογισμικό Kidspiration που είναι διαθέσιμο στους υπολογιστές όλων των σχολείων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Αναστοχασμός»: Συζήτηση με αναστοχασμό και καθοδηγούμενες ερωτήσεις προβληματισμού και προαγωγής της κριτικής σκέψης από τον/την εκπαιδευτικό. • «Συμφωνώ, διαφωνώ, το σκέφτομαι ακόμα»: Δημιουργία καταστάσεων επιχειρηματολογίας με βάση δηλώσεις που λαμβάνουν χώρα μέσα στο παραμύθι. Τα παιδιά τοποθετούνται σύμφωνα με τη γνώμη τους και επιχειρηματολογούν για τη θέση που πήραν. • «Δρω»: Τα παιδιά καλούνται να αναγνωρίσουν μια ανάγκη που υπάρχει στο περιβάλλον λόγω διακρίσεων και που απαιτεί δράση για αλλαγή. Σχεδιάζουν βήματα δράσης και επιχειρούν να φέρουν την αλλαγή στο περιβάλλον τους (τάξη, σχολείο, κοινότητα). Σε αυτή τη δραστηριότητα χρειάζεται προσοχή, ώστε να μην εκτεθούν προσωπικές ιστορίες οποιουδήποτε. 	<p>κτηριστικά ατομικά του κάθε ανθρώπου «είμαι ευαίσθητος», «είμαι δημοκρατικός άνθρωπος» και</p> <p>δ) στον καθολικό εαυτό, που περιλαμβάνει χαρακτηριστικά παγκόσμια, δηλαδή κοινά σε όλα τα άτομα, για παράδειγμα, «είμαι άνθρωπος».</p> <p>Η Σοφία η αγελαδίτσα νιώθει ότι με βάση τα χαρακτηριστικά της ανήκει σε διάφορες υποομάδες και φαίνεται να είναι έτοιμη να ενταχθεί σε κάποια από αυτές. Θα γίνει όμως αποδεκτή από τα όμοια μα και τόσο διαφορετικά μέλη των υπο-ομάδων; Ή μήπως ο υπερτονισμός των διαφορών ανάμεσα στις ομάδες και τη Σοφία, όπως και ο υπερτονισμός των ομοιοτήτων των μελών μέσα στην ίδια κατηγορία, έχει ήδη δημιουργήσει ακλόνητα στερεότυπα που θα αποτρέψουν την ένταξη της Σοφίας σε κάποια από τις υπο-ομάδες;</p> <p>Η Σοφία η αγελαδίτσα αισθάνεται ότι ανήκει στην ομάδα των Μουσικών με αστραφτερά δόντια και δεν διστάζει να δοκιμάσει την τύχη της για να διαπιστώσει με την επίσκεψή της ότι δεν ανήκει στην υπο-ομάδα των σαρκοφάγων με αστραφτερά δόντια και ότι φυσικά δεν είναι αποδεκτή, αλλά και ότι διατρέχει κίνδυνο.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας είναι σημαντικό να καλυφθεί με δραστηριότητες που αμφισβητούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για χαρακτηριστικά ατόμων ή ομάδων όπως φύλο, εμφάνιση (χρώμα, χτένισμα, ντύσιμο, βάρος, ύψος), επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.</p>		<p>Ακολούθως επισκέπτεται την ομάδα των Μελομανών φυτοφάγων, αφού στην ταυτότητά της δηλώνεται ως φυτοφάγο και η ίδια, για να διαπιστώσει ότι κι εκεί δεν είναι αποδεκτή, αφού θα υπερνικήσει την οποιαδήποτε ομοιότητά της με τα συγκεκριμένα ζώα, η διαφορά τους στο βάρος.</p> <p>Στη συνέχεια θα δοκιμάσει την τύχη της στη Συγχορδία Μυρηκαστικών, αφού στην ταυτότητά της είναι γεγονός ότι δηλώνεται και αυτό της το χαρακτηριστικό, για να διαπιστώσει ότι στη συγκεκριμένη υπο-ομάδα των μυρηκαστικών δεν γίνεται και πάλι αποδεκτή λόγω διαφοράς ύψους. Συγχυσμένη θα συνεχίσει την προσπάθεια ανεύρεσης ορχήστρας που θα την αποδεκτεί πηγαίνοντας στον Μουσικό κύκλο των ζώων με κέρατα, αφού είναι γεγονός ότι και η ίδια διαθέτει αυτό το χαρακτηριστικό. Γεύεται, όμως, για άλλη μια φορά την απόρριψη, αφού όλα τα κέρατα δεν είναι τα ίδια!</p> <p>Θυμωμένη θα κτυπήσει και την πόρτα του Ορχηστρικού συνόλου βοοειδών, αφού και η ίδια ανήκει στην κατηγορία των βοοειδών, για να διαπιστώσει ότι δεν πληροί τις προϋποθέσεις για αποδοχή της στην ομάδα, λόγω διαφοράς χρώματος.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια.</p> <p>*Ο συγκεκριμένος δείκτης επιτυχίας είναι σημαντικό να καλυφθεί με δραστηριότητες που αμφισβητούν στερεοτυπικές αντιλήψεις για χαρακτηριστικά ατόμων ή ομάδων όπως φύλο, εμφάνιση (χρώμα, χτένισμα, ντύσιμο, βάρος, ύψος), επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κ.λπ.</p>		<p>Οργισμένη συνεχίζει την προσπάθεια στο μουσικό σχήμα <i>Αγελάδες μουσικοί</i>, ούσα αγελάδα. Ούτε κι εκεί, όμως, γίνεται αποδεκτή λόγω ταξικής, κοινωνικής διαφοράς.</p> <p>Έξαλλη από θυμό θα συνεχίσει την προσπάθεια με μια επίσκεψη στη <i>Μεγάλη ορχήστρα των τρελών αγελάδων</i>, όπου γίνεται μεν αποδεκτή, επιλέγει δε να μην ενταχθεί στη συγκεκριμένη ομάδα.</p> <p>Εντελώς απογοητευμένη, αποφασίζει να επιστρέψει στο σπίτι της. Στο καφενείο του σταθμού γνωρίζεται με τον σερβιτόρο και του διηγείται τις περιπέτειές της. Ο σερβιτόρος, μουσικός και ο ίδιος με ανάλογες αποκαρδιωτικές εμπειρίες, και η Σοφία, αποφασίζουν να αναζητήσουν μουσικούς για να στήσουν τη δική τους ορχήστρα, θέτοντας ως κριτήριο αξιολόγησης και επιλογής των μουσικών, τις γνώσεις και την αγάπη των υποψηφίων για τη μουσική.</p> <p>Βάζουν αγγελία, μαζεύονται πολλοί υποψήφιοι μουσικοί, τους ακούν με μεγάλη προσοχή και επιλέγουν τους 4 καλύτερους μουσικούς.</p> <p>Ονομάζουν την ορχήστρα τους <i>Οι φίλοι της μουσικής</i> και φυσικά κερδίζουν τον διαγωνισμό.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εξηγούν και να αναδεικνύουν εικαστικά την ομορφιά της διαφορετικότητας.</p>	<p>ΖΩΓΡΑΦΙΖΟΥΜΕ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: Χαρτόνια Α4, μαρκαδόροι και χρωματιστά μολύβια, κορδέλες/σπάγκος για να κρεμαστούν στον λαιμό των παιδιών, τρυπητήρι.</p> <p>Ζητούμε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν σε ένα χαρτόνι εικόνες που να αντιπροσωπεύουν 4-5 αγαπημένα τους πράγματα, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • φαγητό • τοποθεσία • αντικείμενο • ήρωα/ηρωίδα • φυτό κ.λπ. <p>Στις ζωγραφιές τους δεν γράφουν το όνομά τους ή άλλα στοιχεία για τον εαυτό τους. Αφού ολοκληρώσουν τις ζωγραφιές τους, τις τρυπούν, περνούν κορδέλα και τις κρεμάζουν γύρω από τον λαιμό τους. Κυκλοφορούν ελεύθερα στον χώρο και προσπαθούν να βρουν όσο το δυνατόν περισσότερες ομοιότητες με τους συμμαθητές τους. Βοηθούμε τα παιδιά με προτάσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχηματίστε ομάδες με παιδιά που έχουν 1 κοινό χαρακτηριστικό με εσάς • Σχηματίστε ομάδες με παιδιά που έχουν 2 κοινά χαρακτηριστικά με εσάς, κ.ο.κ. <p>Αναμένεται ότι θα δημιουργηθεί μια ευχάριστη σύγχυση, καθώς τα παιδιά θα προσπαθούν να σχηματίσουν ομάδες με βάση π.χ. το κοινό αγαπημένο φαγητό, ενώ θα μπορούσαν ταυτόχρονα να μπουν και σε ομάδα με κοινό χαρακτηριστικό π.χ. την τοποθεσία.</p>	<p>Αναμένεται ότι τα παιδιά, πέρα από τη διασκεδαστική πλευρά του παιχνιδιού, θα συνειδητοποιήσουν πως οι ταυτότητες είναι πολύπλευρες και πολυδιάστατες και δεν αποτελούνται μόνο από χαρακτηριστικά όπως φύλο, εθνικότητα κ.λπ.</p> <p>Παράλληλα, τα παιδιά συνειδητοποιούν πως είναι δύσκολο έως αδύνατο να δημιουργηθούν ομάδες ανθρώπων με βάση κατηγορίες στις οποίες να ταιριάζουν όλοι. Επομένως αναγνωρίζουν πως η κατηγοριοποίηση ανθρώπων δεν είναι και τόσο χρήσιμη, ενώ μπορούμε απλά να απολαύσουμε τη διαφορετικότητα μέσα από τις διάφορες ζωγραφιές που έχουν φτιάξει τα παιδιά.</p> <p>Η δραστηριότητα είναι προσαρμογή από ιδέα της Μαργαρίτας Πόποβιτς.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εξηγούν και να αναδεικνύουν εικαστικά την ομορφιά της διαφορετικότητας.</p>	<p>ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ</p> <p>Κοινωνική Μάθηση, Ενότητα 10: Πολιτισμικές Αλλαγές, Δραστηριότητα 1 (σελ.70-71)</p>	
	<p>ΣΙΛΟΥΕΤΑ</p> <p>Κοινωνική Μάθηση, Ενότητα 10: Πολιτισμικές Αλλαγές, Δραστηριότητα 2 (σελ.71-72)</p>	
	<p>ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΟΝΑΔΙΚΟΙ – ΟΛΟΙ ΤΑΙΡΙΑΖΟΥΜΕ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: ένα μεγάλο χαρτόνι, ψαλίδι, μολύβια, χρωματιστά, μαρκαδόροι, κολλητική ταινία</p> <p>Ο/η εκπαιδευτικός κόβει το χαρτόνι σε κομμάτια-παζλ όσα και οι μαθητές. Τους δίνει από ένα και ζητεί να σχεδιάσουν τον εαυτό τους καθώς ασχολούνται με ένα αγαπημένο χόμπι, δραστηριότητα, ασχολία. Γράφουν σε κάθε κομμάτι και το όνομά τους και τελειώνοντας συνεργάζονται για να σχηματίσουν το παζλ. Τα κομμάτια ενώνονται στο πίσω μέρος με κολλητική ταινία. Το μεγάλο παζλ τοποθετείται στην τάξη.</p> <p>Ακολουθεί συζήτηση με ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πόσα διαφορετικά ενδιαφέροντα έχουν τα παιδιά της τάξης μας; 	<p>Η δραστηριότητα αυτή είναι προσαρμογή εισήγησης από τους Νίκο Νικολαΐδη και Ανδριανή Χρυσοστόμου για τα ΝΑΠ Αγωγής Υγείας. Πηγή: Kreidler, J. W. (1984). Creative Conflict Resolution. Illinois: Scott Foresman and Company</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εξηγούν και να αναδεικνύουν εικαστικά την ομορφιά της διαφορετικότητας.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υπάρχουν παιδιά με κοινά ενδιαφέροντα; • Πόσα παιδιά έχουν κάποιο ενδιαφέρον που κανείς μας μέχρι τώρα δεν το γνώριζε; (αν επιθυμεί κάποιο παιδί μας περιγράφει το ενδιαφέρον του αυτό) • Υπάρχουν τρόποι που αποδεικνύουν ότι όλοι είμαστε μέλη της «ανθρώπινης» οικογένειας; • Πόσο σημαντικό είναι να αναγνωρίζουμε στον καθένα το ειδικό ενδιαφέρον/ταλέντο που έχει; 	

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Γ' ΤΑΞΗ

48

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να περιγράφουν τις ομοιότητες/ διαφορές μεταξύ ατόμων από διάφορα πλαίσια (π.χ. φύλο, εθνικότητα, θρησκεία, ηλικία).</p>	<p>Για την καλλιέργεια του δείκτη αυτού γίνεται προσαρμογή των δραστηριοτήτων για τον όμοιο δείκτη επιτυχίας στη Β' τάξη (βλ. πιο πάνω).</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ**3.3**

Να επισημαίνουν τις θετικές επιδράσεις της ποικιλομορφίας στην τάξη, στην οικογένεια και στην κοινότητά τους.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**BINGO****ΥΛΙΚΑ:**

φωτοτυπίες με bingo, μολύβια.

Μοιράζουμε στα παιδιά τις σελίδες του bingo. Το bingo μπορεί να αποτελείται από έναν πίνακα όπως τον πιο κάτω:

Τους αρέσουν τα λαχματζούν:	Λατρεύουν το κολύμπι:	Βοηθούν στην κουζίνα:	Έχουν πάει στο Τρόδος:
.....
.....
.....
Γράφουν με το αριστερό χέρι:	Έχουν το όνομα της γιαγιάς ή του παππού:	Φορούν άσπρες κάλτσες:	Έχουν σκύλο στο σπίτι:
.....
.....
.....
Έρχονται με το ποδήλατο στο σχολείο:	Δένουν μόνοι τους τα παπούτσια τους:	Μιμούνται πολύ καλά τη φωνή του γαϊδάρου:	Μπορούν να φτιάξουν βαρκούλα από χαρτί:
.....
.....
.....
Το αγαπημένο τους χρώμα είναι το άσπρο:	Σήμερα φορούν αθλητικά παπούτσια:	Έχουν κοντά μαλλιά:	Αγαπούν τις γάτες:
.....
.....
.....

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Ο πίνακας bingo μπορεί να προσαρμοστεί ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις προσωπικότητες των παιδιών της τάξης μας, με προσοχή ώστε να μην εκτεθούν ευαίσθητα προσωπικά θέματα.

Αποφεύγουμε, δηλαδή, δηλώσεις όπως: έχουν πισίνα στο σπίτι τους, πηγαίνουν διακοπές κάθε χρόνο, είναι μάρτυρες του Ιεχωβά κ.λπ. που μπορεί να φορτίσουν αρνητικά συγκεκριμένες ιδιαιτερότητες.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να επισημαίνουν τις θετικές επιδράσεις της ποικιλομορφίας στην τάξη, στην οικογένεια και στην κοινότητά τους.</p>	<p>Καλούμε τα παιδιά να κινηθούν ελεύθερα στον χώρο και να βρουν, όσο πιο γρήγορα μπορούν, 3 συμμαθητές τους για τους οποίους ισχύει η κάθε δήλωση.</p> <p>Εάν κάποιο παιδί συμπληρώσει όλα τα κουτάκια φωνάζει bingo και συνεχίζει να συμμετέχει στο παιχνίδι απαντώντας στις ερωτήσεις των συμμαθητών του.</p> <p>Είναι πιθανόν για κάποιες δηλώσεις να μην υπάρχουν 3 παιδιά στην τάξη (π.χ. αριστερόχειρες). Μετά από μερικά λεπτά σταματούμε το παιχνίδι και συζητούμε με βάση ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πόσο εύκολο ή δύσκολο ήταν να βρείτε παιδιά που...; • Θα διασκεδάσαμε τόσο άραγε αν ήμασταν όλοι οι ίδιοι; <p>Σαν επέκταση, τα παιδιά μπορούν να φτιάξουν δικά τους bingo, να τα ανταλλάξουν μεταξύ τους και να ξαναπαίξουμε το παιχνίδι, ο καθένας κρατώντας διαφορετικές δηλώσεις.</p>	
	<p>ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΟΥ ΓΛΥΚΟ!</p> <p>ΥΛΙΚΑ: υλικά και σκευή παρασκευής της συνταγής που θα επιλέξουμε (είναι απαραίτητη η χρήση του εργαστηρίου μαγειρικής), αντίγραφα της συνταγής, ποδιές, πετσέτες κ.λπ.</p> <p>Ανακοινώνουμε στα παιδιά πως θα φτιάξουμε μαζί το προσωπικό γλυκό του καθενός! Μπορούμε να επιλέξουμε να φτιάξουμε φρουτοσαλάτα, μπισκότα, επιδόρπιο με γιαούρτι, μικρά κέικ (cupcakes, muffins). Φροντίζουμε ώστε η</p>	<p>Η δραστηριότητα καλύπτει και τον κοινό δείκτη επιτυχίας για όλες τις τάξεις: Να απολαμβάνουν στιγμές προετοιμασίας και κατανάλωσης φαγητού στο σχολείο, στη σχολική εκδρομή και σε χώρους αναψυχής στην κοινότητά τους.</p> <p>Αναμένεται ότι κάποια παιδιά θα εκπλαγούν με γεύσεις που νόμιζαν ότι δεν τους αρέσουν. Ταυτόχρονα, θα συνειδητοποιήσουν ότι η</p>

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να επισημαίνουν τις θετικές επιδράσεις της ποικιλομορφίας στην τάξη, στην οικογένεια και στην κοινότητά τους.</p>	<p>συνταγή να αποτελεί μια εναλλακτική επιλογή ενός πιο υγιεινού γλυκού από αυτά που καταναλώνονται συνήθως από τα παιδιά. Η φρουτοσαλάτα μπορεί να έχει φρεσκοστυμμένο χυμό πορτοκάλι αντί συμπυκνωμένο. Τα μπισκότα και τα κέικ μπορούν να γίνουν με αλεύρι ολικής άλεσης, βρώμη, δημητριακά, μαύρη ζάχαρη ή μέλι, ξηρούς καρπούς και παστά ή φρέσκα φρούτα (αντί σοκολάτα). Το γιαούρτι μπορεί να συνδυαστεί με βρώμη, δημητριακά, ξηρούς καρπούς, φρούτα και μέλι.</p> <p>Αφού προηγηθεί διερεύνηση και συζήτηση για τα συστατικά της συνταγής που θα επιλέξουμε και τη διατροφική τους αξία, φτιάχνουμε με τα παιδιά τη βασική συνταγή. Στη συνέχεια το καθένα προσαρμόζει το γλυκό στα δικά του γούστα, επιλέγοντας τα φρέσκα ή παστά φρούτα, τους ξηρούς καρπούς και άλλα συνοδευτικά που προτιμά.</p> <p>Το κάθε παιδί φτιάχνει 2 γλυκά με τον ίδιο τρόπο, ένα για τον εαυτό του και ένα για να προσφέρει στους άλλους να δοκιμάσουν. Τα παιδιά απολαμβάνουν τις δημιουργίες τους ανταλλάζοντας απόψεις. Διαπιστώνουν ότι τα διαφορετικά γούστα του καθενός αναπτύσσουν τη δημιουργικότητα και πως η γνωριμία με καινούριες γεύσεις είναι διασκεδαστική!</p>	<p>βρώμη δεν “βρωμά” και θα γνωρίσουν γλυκά με μεγαλύτερη θρεπτική αξία από αυτά που καταναλώνουν συνήθως.</p> <p>Λόγω της μικρής ηλικίας των παιδιών, τα φρούτα ετοιμάζονται από τον/την εκπαιδευτικό για να αποφευχθεί η χρήση μαχαιριού. Η δραστηριότητα μπορεί να προσαρμοστεί για μεγαλύτερες τάξεις.</p>
	<p>ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΦΕΝΕΙΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: βιβλιάριο <i>Γενικές Σημειώσεις για Εκπαιδευτικούς</i> και <i>Κάρτες Πηγών</i> για το θέμα 6: <i>Παραδόσεις των καφενείων της Κύπρου</i> από το πακέτο συμπληρωματικού διδακτικού και μαθησιακού υλικού <i>Μια ματιά στο παρελθόν μας</i> (βλ. δίπλα).</p>	<p><i>Μια ματιά στο παρελθόν μας:</i></p> <p>Συμπληρωματικό διδακτικό και μαθησιακό υλικό (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2011), διαθέσιμο σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του Ομίλου Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας http://www.ahdr.info/educational_ material s.php και σε έντυπη μορφή δωρεάν από</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να επισημαίνουν τις θετικές επιδράσεις της ποικιλομορφίας στην τάξη, στην οικογένεια και στην κοινότητά τους.</p>	<p>Η ενότητα αυτή θέτει προς διερεύνηση το ερώτημα «Πώς οι παραδόσεις στα καφενεία μάς βοηθούν να κατανοήσουμε τους γείτονές μας;». Η ενότητα είναι σχεδιασμένη για να προωθήσει την αλληλεπίδραση και την ανάπτυξη δι-απολιτισμικών δεξιοτήτων, έχοντας ως κυριότερο μαθησιακό στόχο τη συνειδητοποίηση της πολυπολιτισμικότητας. Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν ανάλυση οπτικών πηγών και ετοιμασία παρουσίασης.</p>	<p>το Σπίτι της Συνεργασίας (για πληροφορίες 22445740 και h4c@ahdr.info).</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να προβαίνουν σε πράξεις σεβασμού της διαφορετικότητας.</p>	<p>ΡΕΠΑ ΚΑΙ ΑΜΠΛΕΡ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: καρτέλες που να επεξηγούν τον πολιτισμό Ρέπα για τα μισά παιδιά και καρτέλες που να επεξηγούν τον πολιτισμό Άμπλερ για τα υπόλοιπα.</p> <p>Εξηγούμε στους/στις μαθητές/τριες ότι θα έχουν την ευκαιρία να ζήσουν έναν διαφορετικό πολιτισμό για μικρό χρονικό διάστημα. Θα γίνουν μέλη της κουλτούρας των Ρέπα ή των Άμπλερ. Πρώτα θα πρέπει να μάθουν για την κουλτούρα τους και στη συνέχεια θα γνωριστούν με μέλη της άλλης κουλτούρας.</p> <p>Μοιράζουμε τα παιδιά σε 2 τυχαίες ομάδες και τους δίνουμε τις καρτέλες. Αφού τις διαβάσουν, συναντιούνται με τα μέλη της ομάδας τους για να συζητήσουν περαιτέρω για την κουλτούρα τους: τι τους αρέσει, πώς πρέπει να συμπεριφέρονται με τους ξένους, πώς να μιλάνε, αν έχουν αγαπημένες φράσεις/λέξεις κ.λπ.</p> <p>Όταν οι 2 ομάδες είναι έτοιμες, διαβάζουμε δυνατά το ακόλουθο σενάριο: «Βρίσκεστε στο ίδιο σχολείο αλλά μέχρι τώρα κάνατε μαθήματα σε ξεχωριστές τάξεις. Τα μαθήματα έχουν τελειώσει και υπάρχει μόνο μία αίθουσα που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για την επόμενη ώρα. Τώρα βρίσκεστε μαζί σε αυτή την αίθουσα. Αυτή είναι η στιγμή να γνωριστείτε, διατηρώντας πάντα τα χαρακτηριστικά της κουλτούρας σας».</p> <p>Δίνουμε στα παιδιά 3-5 λεπτά για να αλληλεπιδράσουν και μετά τους ζητούμε να καθίσουν η μια ομάδα απέναντι από την άλλη. Αφήνουμε να περιγράψουν την άλλη ομάδα με βάση την αλληλεπίδρασή τους χρησιμοποιώντας επιχειρήματα. Υποβοηθούμε τη συζήτηση με ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς νιώσατε όταν.....; 	<p>Είμαστε πολύ προσεκτικοί ώστε εάν αναφερθούν αρνητικοί χαρακτηρισμοί (π.χ. αγενείς, οξύθυμοι κ.λπ.), αυτοί να προορίζονται για συγκεκριμένες συμπεριφορές και να μη στοχοποιούν συγκεκριμένα παιδιά.</p> <p>Σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να οδηγηθούν τα παιδιά στη διαπίστωση πως η άγνοια για τα χαρακτηριστικά και τις συνήθειες ενός ατόμου ή μιας ομάδας μπορεί να οδηγήσει σε παρεξηγήσεις. Είναι εξίσου σημαντικό να διαπιστώσουν πως οι πολιτισμοί δεν αποτελούν ομοιογενείς ομάδες τα μέλη των οποίων συμπεριφέρονται με τον ίδιο τρόπο. Για να αποφευχθεί η προώθηση αυτής της ουσιοκρατικής και μονόπλευρης αντίληψης, χρειάζεται να συζητηθεί επαρκώς η διαφορετικότητα και η ανομοιογένεια που υπάρχει ανάμεσα σε άτομα που ανήκουν στην ίδια ομάδα. Αυτό μπορεί να γίνει στο τέλος της δραστηριότητας.</p> <p>Σε κατοπινό στάδιο επέκτασης της δραστηριότητας, τα παιδιά μπορούν να γίνουν μέλη διαφορετικών κουλτούρων ή να γράψουν τις δικές τους καρτέλες.</p> <p>Η δραστηριότητα είναι προσαρμοσμένη από Κοτζιαμάνη, Ε. (2010) <i>Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα: Σύντομες Κα-</i></p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να προβαίνουν σε πράξεις σεβασμού της διαφορετικότητας.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Πώς θα χαρακτηρίζατε τη συμπεριφορά της άλλης ομάδας; • Τι υποθέσεις κάνατε για την άλλη ομάδα; • Τι ήταν πιθανόν να γίνει αν συνεχιζόταν η αρχική σας συνάντηση; • Νιώθετε παρεξηγημένοι από αυτά που λένε για σας τα παιδιά της άλλης ομάδας; • Υπάρχει κάτι που θα θέλατε να πείτε στα παιδιά της άλλης ομάδας, ώστε να σας καταλάβουν καλύτερα; <p>Αφού τα παιδιά εξηγήσουν στην άλλη ομάδα τα χαρακτηριστικά τους, ξαναδίνουμε την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν, έχοντας υπόψη τους αυτά που έμαθαν για την άλλη κουλτούρα. Αναμένεται ότι η επόμενη αλληλεπίδραση θα είναι πιο ομαλή, αφού τα παιδιά θα προσπαθήσουν να αποφύγουν να προσβάλουν τους άλλους όπως την πρώτη φορά, έστω και αν το έκαναν άθελά τους (δυνατός τόνος φωνής, κινήσεις, σωματική επαφή κ.λπ.).</p> <p>Τελειώνουμε με συζήτηση με βάση τις ερωτήσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς σας φάνηκε η δεύτερη συνάντηση που είχατε με τα παιδιά της άλλης ομάδας; Σε τι οφείλεται η διαφορά; • Πώς θα μπορούσαν οι υποθέσεις που κάνατε αρχικά για την άλλη κουλτούρα να οδηγήσουν σε παρεξήγηση/καβγά; • Μπορείτε να σκεφτείτε κι άλλες ομάδες που γνωρίζετε που πιθανόν να παρεξηγούνται μεταξύ τους; (π.χ. οπαδοί ομάδων ποδοσφαίρου, ομάδες επαγγελματιών, αθλητών, μαθητών διαφορετικών σχολείων, αγοριών, κοριτσιών, εθνικοτήτων, θρησκειών κ.λπ.) • Μήπως όλα τα άτομα σε μια ομάδα συμπεριφέρονται με τον ίδιο τρόπο (π.χ. «όλα τα κορίτσια/οι δασκάλες/οι χριστιανοί/οι Ιταλοί/οι ποδοσφαιριστές συμπεριφέρονται το ίδιο;») • Ποιες άλλες πτυχές της ταυτότητας ενός ατόμου μπορεί να επηρεάζουν τη συμπεριφορά του; (π.χ. φύλο, εθνικότητα, θρησκεία, τόπος διαμονής, 	<p><i>τευθοντήριες Γραμμές και Σχέδια Μαθήματος προς Αξιοποίηση σε Γυμνάσια και Λύκεια της Κύπρου</i> (πηγή: Ohio Commission on Dispute Resolution and Conflict Management, Ohio Department of Education, 2002).</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να προβαίνουν σε πράξεις σεβασμού της διαφορετικότητας.</p>	<p>συνήθειες, ταλέντα, αναπηρίες, εμφάνιση, ικανότητες, γλώσσα, ηλικία κ.λπ.).</p> <p>Η συζήτηση καταλήγει στη διαπίστωση πως πολλές φορές οι παρεξηγήσεις οφείλονται στην έλλειψη πληροφοριών για τις συνήθειες άλλων ατόμων ή ομάδων. Συμπεραίνουμε, επίσης, πως παρόλο που κάποια άτομα έχουν κοινά χαρακτηριστικά με άτομα της ίδιας ομάδας, δεν συμπεριφέρονται κατ' ανάγκη με τον ίδιο τρόπο. Παρόλο που έχουμε κάποια κοινά χαρακτηριστικά με κάποια άτομα, οι ταυτότητές μας επηρεάζονται και από άλλους παράγοντες, με αποτέλεσμα να μη συμπεριφερόμαστε όλοι όμοια.</p> <p>ΚΑΡΤΕΛΕΣ</p> <p>ΕΙΣΑΙ ΡΕΠΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι Ρέπα είστε πολύ φιλικοί. Απολαμβάνετε να μιλάτε με ξένους. • Δεν μιλάτε για μεγάλο χρονικό διάστημα με ένα άτομο. Συνεχίζετε με τον επόμενο ξένο. • Σας αρέσει να κάνετε χειραψία. Σας αρέσει να αισθάνεστε ότι έχετε γνωριστεί με το άλλο άτομο. Αν ένας ξένος δεν προσφέρει το χέρι του για χειραψία του το αρπάζετε! • Τοποθετείτε το πρόσωπό σας πολύ κοντά στον συνομιλητή σας. • Οι Ρέπα δεν είστε τυπικοί. Θεωρείτε ευγενικό να φωνάζετε και να μιλάτε στους άλλους έντονα. • Δεν σας αρέσει να σας αγνοούν και θυμώνετε όταν το κάνει κάποιος ξένος. Εκφράζετε τον θυμό σας με το να στέκεστε στο ένα πόδι και να περπατάτε πάνω κάτω. • Αγόρια και κορίτσια συμπεριφέρεστε το ίδιο, εκτός από το ότι στα αγόρια αρέσει πιο πολύ να μιλάτε με ξένα κορίτσια. Και στα κορίτσια αρέσει πιο πολύ να μιλάτε με ξένα αγόρια. 	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να προβαίνουν σε πράξεις σεβασμού της διαφορετικότητας.</p>	<p>ΕΙΣΑΙ ΑΜΠΛΕΡ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στους Άμπλερ αρέσει να είναι και να μιλούν με άλλους Άμπλερ. • Οι Άμπλερ δεν ξεκινούν ποτέ συνομιλία με έναν ξένο. Μιλούν μόνο όταν κάποιος τους απευθύνει τον λόγο. Όταν μιλάνε, σταυρώνουν τα χέρια τους στο στήθος τους. • Είστε πολύ ευγενικοί και μιλάτε σε όλους στον πληθυντικό, λέγοντας «κύριε/κυρία». Η πολλή επαφή θεωρείται αγένεια. • Ανάμεσα στους Άμπλερ, τα αγόρια είσαστε το αδύναμο φύλο και τα κορίτσια τους προστατεύετε. • Τα αγόρια αποφεύγετε την επαφή με τα μάτια με όλους και κυρίως με τα ξένα κορίτσια. Εάν σας μιλήσουν ντρέπεστε. • Νιώθετε συχνά ντροπή. Εκφράζετε την ντροπή σας χτυπώντας με το χέρι σας το κεφάλι σας. • Τα αγόρια μπορείτε να μιλήσετε σε ξένα αγόρια, αν τα ξένα αγόρια ξεκινήσουν τη συζήτηση. Τους μιλάτε βλέποντας μόνο το πάτωμα. 	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<p>ΑΠΟΥΣΕΣ ΛΕΞΕΙΣ...</p> <p>ΥΛΙΚΑ: αντίγραφα κειμένου με πολλές σβησμένες λέξεις (παράδειγμα πιο κάτω).</p> <p>Δίνουμε στα παιδιά το κείμενο και προσποιούμαστε ότι κάνουμε μάθημα ως συνήθως, σαν να μη συμβαίνει κάτι το διαφορετικό από άλλες μέρες. Ζητούμε από τα παιδιά να διαβάσουν το κείμενο και στη συνέχεια τους κάνουμε γενικές ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποιοι είναι οι πρωταγωνιστές της ιστορίας/της κατάστασης; • Αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα; • Έχει βρεθεί κάποια λύση; • Τι θα κάνατε αν ήσασταν στη θέση τους; • Δώστε έναν άλλο τίτλο στην ιστορία/άρθρο. <p>Αναμένεται ότι τα παιδιά θα αναφερθούν αμέσως στις λέξεις που λείπουν από το κείμενο. Συμπεριφερόμαστε σαν να πρόκειται για ένα κείμενο που κατανοούν όλοι και ανακοινώνουμε στα παιδιά ότι αφού το συζητήσουμε θα κάνουμε και ένα σύντομο διαγώνισμα με ερωτήσεις κατανόησης. Αναμένεται ότι θα αγχωθούν ή/και θα διαμαρτυρηθούν. Συζητούμε μαζί τους τους λόγους για τους οποίους νιώθουν έτσι και ολοκληρώνουμε τη συζήτηση με ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γιατί δεν μπορέσατε να ανταποκριθείτε όπως άλλες μέρες; Πώς νιώσατε; • Μπορείτε να φανταστείτε ποια άτομα μπορεί να αντιμετωπίζουν παρόμοιες δυσκολίες κάθε μέρα; • Υπάρχουν τρόποι με τους οποίους μπορούν να αντιμετωπιστούν αυτές οι δυσκολίες; • Πώς νιώθετε τώρα που καταλάβατε πόσο δύσκολο είναι να μη γνωρίζει 	<p>Η δραστηριότητα αυτή είναι προτιμότερο να γίνει σε τάξεις όπου όλα τα παιδιά μιλούν καλά την ελληνική γλώσσα, για αποφυγή στοχοποίησης συγκεκριμένων παιδιών που ίσως έφτασαν πρόσφατα στην Κύπρο. Σε μεγαλύτερες τάξεις, η δραστηριότητα μπορεί να γίνει με μικρό κείμενο στα αγγλικά (με σβησμένες λέξεις) στην παρουσία όλων των παιδιών, καθώς τα αγγλικά είναι πιθανόν να αποτελούν δεύτερη γλώσσα για τα περισσότερα παιδιά.</p> <p>Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να φωτοτυπήσουν μια σελίδα από ένα άρθρο εφημερίδας ή λογοτεχνικό κείμενο και να σβήσουν με διορθωτικό υγρό αρκετές από τις λέξεις. Μπορούν, επίσης, να επιλέξουν ένα ηλεκτρονικό κείμενο και να σβήσουν λέξεις κάνοντάς τις highlight με μαύρο χρώμα. Είναι καλύτερα να σβηστούν λέξεις δύσκολες, μεγάλες ή/και καθοριστικής σημασίας για το νόημα του κειμένου.</p> <p>Αναμένεται ότι από την αρχή τα παιδιά θα διαμαρτυρηθούν ή θα δουν ως αστεία την απαίτησή μας να κάνουμε μάθημα με ένα κείμενο από το οποίο λείπουν οι μισές σχεδόν λέξεις και το οποίο δεν βγάζει νόημα. Προσπαθούμε να διατηρήσουμε την εντύπωση ότι εμείς θεωρούμε πως αυτό είναι ένα κείμενο όπως όλα τα άλλα.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<p>κάποιοι καλά τη γλώσσα του περιβάλλοντός του/να μη βλέπει όπως οι περισσότεροι;</p> <p>Αναμένεται ότι τα παιδιά θα αναφερθούν και σε ενήλικες και παιδιά με προβλήματα όρασης, δυσλεξίας, αλλά και άτομα που πηγαίνουν σε μια χώρα χωρίς να μιλούν τη γλώσσα.</p> <p>Διαβάζουμε στα παιδιά ή δίνουμε το ολοκληρωμένο απόσπασμα από τον Μικρό Πρίγκιπα και συζητούμε τις εντυπώσεις τους.</p> <p>Ως επέκταση της δραστηριότητας, τα παιδιά μπορούν να συνεργαστούν για να σχεδιάσουν και να αναπτύξουν δράσεις που να βελτιώνουν την επικοινωνία ανάμεσα σε παιδιά, γονείς και δασκάλους του σχολείου. Τέτοιες δράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τοποθέτηση σημαντικών λέξεων/φράσεων στις τάξεις και στο σχολείο στα ελληνικά και σε άλλες γλώσσες, τη συνεργασία με άλλους φορείς για τη μετάφραση βασικών εγγράφων ή ανακοινώσεων του σχολείου στις γλώσσες που κρίνεται απαραίτητο κ.λπ.</p> <p>ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:</p> <p>Τότε ήταν που παρουσιάστηκε η []:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Καλημέρα, είπε η []. - Καλημέρα, απάντησε ευγενικά ο [], που γύρισε προς το μέρος απ' όπου ακουγόταν η [], μα δεν είδε []. - Εδώ είμαι, είπε η [], κάτω από τη []... - Ποια είσαι συ; είπε ο []. Είσαι πολύ []... - Είμαι μια [], είπε η []. - Έλα να [] μαζί μου, [] πρότεινε ο []. Είμαι τόσο []... - Δεν μπορώ να παίξω μαζί σου, είπε η [], δεν είμαι []. 	<p>Ο δείκτης επιτυχίας για αναγνώριση συναισθημάτων και καλλιέργεια της ενσυναίσθησης μπορεί να καλυφθεί και μέσα από το διάβασμα και την ανάλυση ολόκληρου του βιβλίου του Σαιντ-Εξυπερύ Ο μικρός πρίγκιπας.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Α! συγγνώμη, έκανε ο [redacted]. Μα, αφού σκέφτηκε λίγο, πρόσθεσε: - Τι πάει να πει «[redacted]»; - Δεν θα είσαι από 'δω, είπε η [redacted], τι ψάχνεις να βρεις; - Ψάχνω να βρω τους [redacted], είπε ο [redacted]. Τι σημαίνει [redacted]; - Οι [redacted], είπε η [redacted], έχουν [redacted] και [redacted]. Αυτό είναι πολύ ενοχλητικό. Ακόμη ανατρέφουν [redacted]. Είναι το μόνο που τους ενδιαφέρει. Μήπως ψάχνεις για [redacted]; - Όχι, είπε ο [redacted], ψάχνω για [redacted]. Τι σημαίνει «[redacted]»; - Είναι κάτι ξεχασμένο για τα καλά, τώρα πια, είπε η [redacted]. Αυτό σημαίνει «δημιουργώ [redacted]». - Δημιουργώ [redacted]; - Ναι, βέβαια, είπε η [redacted]. Για μένα εσύ δεν είσαι ακόμη παρά ένα [redacted] όμοιο με εκατό χιλιάδες άλλα μικρά [redacted]. Και δεν έχω την ανάγκη σου. Κι εσύ το ίδιο δεν έχεις την ανάγκη μου. Για σένα, δεν είμαι παρά μια [redacted] όμοια με εκατό χιλιάδες άλλες [redacted]. Μα, αν εσύ με [redacted], θα 'χουμε ανάγκη ο ένας τον άλλο. Θα 'σαι για μένα [redacted] στον κόσμο. Θα 'μαι για σένα [redacted] στον κόσμο... - Αρχίζω να καταλαβαίνω, είπε ο [redacted]. Υπάρχει ένα [redacted]... νομίζω πως μ' έχει [redacted]... - Καθόλου απίθανο, είπε η [redacted]. Πάνω στη [redacted] βλέπει κανείς κάθε λογής πράγματα... - Ω! Αυτό δεν έγινε στη [redacted], είπε ο [redacted]. Η [redacted] φάνηκε να ενδιαφέρεται πολύ. - Σ' ένα άλλο [redacted]; - Υπάρχουν [redacted] σε κείνο εκεί τον [redacted]; 	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<p>- Όχι. - Αυτό είναι πολύ []! Και [];</p> <p>- Όχι. - Τίποτε δεν είναι [], αναστέναξε η []. Όμως, η [] ξαναγύρισε στην ιδέα της: - Η ζωή μου είναι []. Κυνηγώ [], οι [] κυνηγούν []. Όλες οι [] μοιάζουν μεταξύ τους κι όλοι [] μοιάζουν το ίδιο. Λοιπόν, κι εγώ κάπως []. Όμως, αν με εξημερώσεις, η [] μου θα μοιάζει σαν να την πλημμύρισε ο []. Θα γνωρίσω ένα [] από [] διαφορετικά απ' όλα τ' άλλα. Τα άλλα [] με κάνουν να καταχωνιάζομαι μέσα στη []. Το δικό σου θα με φωνάζει να βγω έξω από την [] μου, σαν να 'ναι μια []. Κι ύστερα, κοίταξε! Βλέπεις εκεί κάτω τα []; Εγώ δεν τρώω []. Για μένα, το [] δεν χρησιμεύει σε τίποτε. Κι αυτό είναι []! Μα εσύ έχεις χρυσαφένια []. Θα 'ναι υπέροχα όταν θα μ' έχεις []! Το [] που είναι [], εσένα θα μου θυμίζει. Και θ' [] το θόρυβο του [] καθώς θα περνάει ανάμεσα από τα [] του σταριού. Η [] σώπασε και βάλθηκε να κοιτάζει το [] για πολλή ώρα. - Σε παρακαλώ, [] με, είπε!</p> <p>Απόσπασμα από το βιβλίο «Ο Μικρός Πρίγκιπας» του Αντουάν Ντε σαιντ Εξυπερύ (1943).</p> <p>ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Τότε ήταν που παρουσιάστηκε η αλεπού:</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Καλημέρα, είπε η αλεπού. - Καλημέρα, απάντησε ευγενικά ο μικρός πρίγκιπας, που γύρισε προς το μέρος απ» όπου ακουγόταν η φωνή, μα δεν είδε τίποτε. - Εδώ είμαι, είπε η φωνή, κάτω από τη μηλιά... - Ποια είσαι συ; είπε ο μικρός πρίγκιπας. Είσαι πολύ όμορφη... - Είμαι μια αλεπού, είπε η αλεπού. - Έλα να παίξεις μαζί μου, της πρότεινε ο μικρός πρίγκιπας. Είμαι τόσο λυπημένος... - Δεν μπορώ να παίξω μαζί σου, είπε η αλεπού, δεν είμαι εξημερωμένη. - Α! συγγνώμη, έκανε ο μικρός πρίγκιπας. Μα, αφού σκέφτηκε λίγο, πρόσθεσε: - Τι πάει να πει «εξημερωμένη»; - Δεν θα είσαι από 'δω, είπε η αλεπού, τι ψάχνεις να βρεις; - Ψάχνω να βρω τους ανθρώπους, είπε ο μικρός πρίγκιπας. Τι σημαίνει εξημερωμένη; - Οι άνθρωποι, είπε η αλεπού, έχουν τουφέκια και κυνηγούν. Αυτό είναι πολύ ενοχλητικό. Ακόμη ανατρέφουν κότες. Είναι το μόνο που τους ενδιαφέρει. Μήπως ψάχνεις για κότες; - Όχι, είπε ο μικρός πρίγκιπας, ψάχνω για φίλους. Τι σημαίνει «εξημερώνω»; - Είναι κάτι ξεχασμένο για τα καλά, τώρα πια, είπε η αλεπού. Αυτό σημαίνει «δημιουργώ δεσμούς». - Δημιουργώ δεσμούς; - Ναι, βέβαια, είπε η αλεπού. Για μένα εσύ δεν είσαι ακόμη παρά ένα αγοράκι όμοιο με εκατό χιλιάδες άλλα μικρά αγόρια. Και δεν έχω την ανάγκη σου. Κι εσύ το ίδιο δεν έχεις την ανάγκη μου. Για σένα, δεν είμαι παρά μια αλεπού όμοια με εκατό χιλιάδες άλλες αλεπούδες. Μα, αν εσύ με εξημερώσεις, θα 'χουμε ανάγκη ο ένας τον άλλο. Θα 'σαι για μένα μοναδικός στον κόσμο. Θα 	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<p>΄μαι για σένα μοναδική στον κόσμο...</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αρχίζω να καταλαβαίνω, είπε ο μικρός πρίγκιπας. Υπάρχει ένα λουλούδι... νομίζω πως μ' έχει εξημερώσει... - Καθόλου απίθανο, είπε η αλεπού. Πάνω στη Γη βλέπει κανείς κάθε λογής πράγματα... - Ω! Αυτό δεν έγινε στη Γη, είπε ο μικρός πρίγκιπας. Η αλεπού φάνηκε να ενδιαφέρεται πολύ. - Σ' έναν άλλο πλανήτη; -Ναι. - Υπάρχουν κυνηγοί σε κείνο εκεί τον πλανήτη; - Όχι. - Αυτό είναι πολύ ενδιαφέρον! Και κότες; - Όχι. - Τίποτε δεν είναι τέλειο, αναστέναξε η αλεπού. Όμως, η αλεπού ξαναγύρισε στην ιδέα της: - Η ζωή μου είναι μονότονη. Κυνηγώ κότες, οι άνθρωποι κυνηγούν εμένα. Όλες οι κότες μοιάζουν μεταξύ τους κι όλοι άνθρωποι μοιάζουν το ίδιο. Λοιπόν, κι εγώ κάπως βαριέμαι. Όμως, αν με εξημερώσεις, η ζωή μου θα μοιάζει σαν να την πλημμύρισε ο ήλιος. Θα γνωρίσω έναν θόρυβο από βήματα διαφορετικά απ' όλα τ' άλλα. Τα άλλα βήματα με κάνουν να καταχωνιάζομαι μέσα στη γη. Το δικό σου θα με φωνάζει να βγω έξω από την τρύπα μου, σαν να 'ναι μια μουσική. Κι ύστερα, κοίταξε! Βλέπεις εκεί κάτω τα σταροχώρα; Εγώ δεν τρώω ψωμί. Για μένα, το σιτάρι δεν χρησιμεύει σε τίποτε. Κι αυτό είναι θλιβερό! Μα εσύ έχεις χρυσαφένια μαλλιά. Θα 'ναι υπέροχα όταν θα μ' έχεις εξημερώσει! Το σιτάρι που είναι χρυσαφένιο, εσένα θα μου θυμίζει. Και θ' αγαπώ τον θόρυβο του ανέμου καθώς θα περνάει ανάμεσα από τα στάχυα του σταριού. 	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<p>Η αλεπού σώπασε και βάλθηκε να κοιτάζει τον μικρό πρίγκιπα για πολλή ώρα. - Σε παρακαλώ, εξημέρωσέ με, είπε!</p> <p>Απόσπασμα από το βιβλίο «Ο Μικρός Πρίγκιπας» του Αντουάν Ντε σαιντ Εξυπερύ (1943).</p>	
	<p>ΚΑΛΜΙΕΡΓΕΙΑ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗΣ</p> <p>Πρώτα Βήματα, Ενότητα 3: Συναισθήματα, Δραστηριότητα III (σελ.70-71).</p>	<p>Τα βήματα της δραστηριότητας αυτής καταγράφονται λεπτομερώς στον Οδηγό Εκπαίδευσης για Υγιείς Σχέσεις (7-12 ετών) Πρώτα Βήματα του Κυπριακού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού (2012), που υπάρχει σε όλα τα σχολεία.</p>
	<p>ΦΟΡΩΝΤΑΣ ΓΥΑΛΙΑ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: παλιοί σκελετοί από γυαλιά ηλίου ή οράσεως χωρίς φακούς με καρτελίτσες κρεμασμένες.</p> <p>Ο/η εκπαιδευτικός βάζει μια καρτελίτσα σε κάθε σκελετό. Η καρτελίτσα μπορεί να γράφει συναισθήματα (θυμός, χαρά, λύπη, απογοήτευση, ενθουσιασμός, έκπληξη, οργή κ.λπ.) ή ένα χαρακτηριστικό/μία ιδιότητα (έφηβος, ηλικιωμένη γιαγιά, αισιόδοξος, απαισιόδοξη, ντροπαλός, νέο παιδί στη γειτονιά, δασκάλα, ζαχαροπλάστης, υπναράς, ευγενικός, γκρινιάρης, κουρασμένος κ.λπ.).</p>	<p>Η δραστηριότητα αυτή είναι προσαρμογή εισήγησης της Ανδριανής Χρυσοστόμου για τα ΝΑΠ Αγωγής Υγείας.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<p>Τα παιδιά παίρνουν τυχαία ένα ζευγάρι, το φορούν για κάποιο χρονικό διάστημα και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους για λίγα λεπτά, συμπεριφερόμενα με βάση την καρτελίτσα στα γυαλιά τους. Στη συνέχεια, τα παιδιά καλούνται να συζητήσουν τις εντυπώσεις τους από την αλληλεπίδραση με τους άλλους, τα συναισθήματά τους καθώς «έβλεπαν» τον κόσμο μέσα από συγκεκριμένα «μάτια» και πώς θα ήθελαν να τους συμπεριφέρονται οι άλλοι άνθρωποι.</p> <p>ΤΙ ΛΕΕΙ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ;</p> <p>ΥΛΙΚΑ: 1-2 τραγούδια στα γκρεκάνικα (griko, ελληνική διάλεκτος της Νότιας Ιταλίας) όπως τα παραδείγματα που παρατίθενται πιο κάτω, αντίγραφα ή παρουσίαση με τους στίχους των τραγουδιών, χαρτόνι Α3 για κάθε ομάδα, μαρκαδόρο.</p> <p>Τα παιδιά είναι χωρισμένα σε δύο τυχαίες ομάδες.</p> <p>Χωρίς να αναφέρουμε την προέλευση του τραγουδιού, ζητούμε από τα παιδιά να το ακούσουν και να καταγράψουν ατομικά τις λέξεις που καταλαβαίνουν από το τραγούδι.</p> <p>Στη συνέχεια το ακούνε για δεύτερη φορά και στις ομάδες τους καταγράφουν το σύνολο των λέξεων που άκουσαν σε ένα χαρτόνι με μαρκαδόρο.</p> <p>Τα χαρτόνια τοποθετούνται στον πίνακα και κάθε ομάδα ανακοινώνει τις λέξεις που κατέγραψαν τα μέλη της. Η/Ο εκπαιδευτικός ελέγχει τους στίχους του τραγουδιού (χωρίς να τους δείξει ακόμα στα παιδιά) και κυκλώνει τις λέξεις που όντως βρίσκονται στους στίχους, στο χαρτόνι της κάθε ομάδας</p>	<p>Υπάρχουν και άλλα τραγούδια στα γκρεκάνικα στο youtube π.χ. <i>Agapi mou fidella</i> http://www.youtube.com/watch?v=JZi8k_RIOhE τα οποία μπορεί η/ο κάθε εκπαιδευτικός να χρησιμοποιήσει.</p> <p>Πληροφορίες για τα γκρεκάνικα υπάρχουν στην ιστοσελίδα http://www.glossesweb.com/2011/09/grekanika.html</p> <p>Τονίζουμε ότι σκοπός του παιχνιδιού δεν είναι να ανακηρυχτούν νικητές και χαμένοι αλλά να συνειδητοποιήσουμε τη δυσκολία επικοινωνίας όταν δεν γνωρίζουμε καλά μία γλώσσα και τις πιθανές παρεξηγήσεις που μπορεί να προκληθούν στην κατανόηση ενός κειμένου (γραπτού ή προφορικού).</p> <p>Ενώ στη δραστηριότητα ΑΠΟΥΣΕΣ ΛΕΞΕΙΣ (βλ. προηγ. σελίδες) η απουσία κάποιων λέξεων εμπόδιζε την κατανόηση του κειμένου,</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<p>(π.χ. πιθανόν να ακούσουν τις λέξεις καρδιά, νερό κ.ά.).</p> <p>Ακούμε για τρίτη φορά το τραγούδι, κοιτάζοντας τους στίχους. Εξηγούμε στα παιδιά ότι το τραγούδι είναι γραμμένο στα γκρεκάνικα ή κατωϊταλικά, μια ελληνική διάλεκτο κατοίκων της Νότιας Ιταλίας που προέρχονται από την Ελλάδα. Ακολουθεί συζήτηση δίνοντας έμφαση στις ομοιότητες και στις διαφορές με τη νέα ελληνική και την κυπριακή διάλεκτο. Αναλόγως της κατεύθυνσης της συζήτησης μπορούμε να αναφερθούμε σε παραδείγματα μη αποτελεσματικής επικοινωνίας λόγω ελλειμματικής γνώσης μιας γλώσσας.</p> <p>Στην τελική συζήτηση σκοπός είναι τα παιδιά να αναγνωρίσουν τη δυσκολία του να μην γνωρίζει κανείς ή να γνωρίζει σε μικρό βαθμό μία γλώσσα στην οποία προσπαθεί να επικοινωνήσει. Ανάλογα με τη σύνθεση της τάξης μας αναφερόμαστε στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένας μετανάστης ή πρόσφυγας, με προσοχή ώστε να μην καθρεφτίσουμε συγκεκριμένα παιδιά που ίσως να έχουν μεταναστευτικό υπόβαθρο.</p> <p>Τραγούδια που μπορούν να χρησιμοποιηθούν:</p> <p><i>Kalinifta - Καληνύχτα (τραγούδι: Αλκίνοος Ιωαννίδης)</i></p> <p>Tien glicea tusi nifta ti en òria - Τι γλυκιά τούτη η νύχτα, τί ωραία Cì evò 'en plonno pensèonta 'ss 'esena - και εγώ δεν κοιμάμαι, σκέφτομαι εσένα C' ettù mpì 's ti ffenèstra ssu agàri mu - και εδώ κάτω απ' το παραθύρι σου, αγάπη μου Tis kardìa mmu su nifta ti pprena mu - της καρδιάς μου σ' ανοίγω τον πόνο μου</p> <p>Larilò larilò lallerò, larilò larilò llà llà.....</p> <p>Evò panta ss 'esena penso - Εγώ πάντα εσένα σκέφτομαι</p>	<p>στην περίπτωση του τραγουδιού, η παρερμηνεία κάποιων λέξεων οδηγεί σε παρανοήσεις.</p> <p>Είναι σημαντικό προς το τέλος της δραστηριότητας, ειδικά εάν υπάρχουν παιδιά στην τάξη που δεν γνωρίζουν καλά τα ελληνικά, να αποφευχθεί οποιαδήποτε αναφορά σε αυτά ή σε άλλα υπαρκτά πρόσωπα της ζωής των παιδιών, ώστε να μη στοχοποιηθούν και να μη γίνει χρήση της οποιασδήποτε ιδιαιτερότητάς τους ως μέρος του μαθήματος.</p> <p>Η δραστηριότητα βασίζεται σε εισήγηση της Ρένας Χόπλارου.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<p>Jati `sena, fsichi mmu `garò - γιατί σένα ψυχή μου αγαπώ Ce pu pao, pu sirno, pu steo - και όπου πάω, όπου σύρω, όπου μείνω Sti kkardia panta sena vastò - στην καρδιά μου πάντα εσένα βαστώ</p> <p>Larilò larilò lallerò, larilò larilò llà llà.....</p> <p>C' isu mai de m' agapise, oria mou - μα συ δεν μ' αγάπησες ποτέ, ομορφιά μου E su ponise mai pu se mena; - δεν έχεις ποτέ πονέσει για μένα Mai citt' orria chili su en onitse - δεν έχεις ανοίξει ποτέ κείνα τα ωραία σου χείλη</p> <p>Na mu pi loja agapi vloimena - να μου πουν λόγια αγάπης ευλογημένα T a' steracia, pu panu, me vlepune - Τα αστεράκια από ψηλά με κοιτούν Ca mo fèngo frifizzun nomena - και κρυφά με το φεγγάρι μιλούν Ce jelù ce mu leone `ston anemo - και γελούν και μου λένε «στον άνεμο ta traudia pelis, i chamena» - τα τραγούδια πετάς και χάνονται»</p> <p>Larilò larilò lallerò, larilò larilò llà llà.....</p> <p>Kali nifta! Se finno ce fèo - Καληνύχτα σε αφήνω και πάω Plaja `su ti `nò pirta prikò - κοιμήσου εσύ καθώς φεύγω με πίκρα Ma pu pào, pu sirno, pu steo - μα όπου πάω, όπου σύρω, όπου μείνω Sti `kardia panta sena vastò - στην καρδιά μου πάντα εσένα θα κρατώ</p> <p>Larilò larilò lallerò, larilò larilò llà llà.....</p> <p><i>Το κλάμα του εμγκράντου - Ο θρήνος του μετανάστη</i></p> <p>Ωριά μου ροντινέλλα - Ωραίο μου χελιδόνι α πούθε εστέ τσε στάζει - από πού έρχεσαι και φτάνεις</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<p>πλέα θάλασσα σε αγκουάντει - ποια θάλασσα σε βγάζει με τούτο καλό καιρό. - με τούτο τον καλό καιρό.</p> <p>Άσπρο βαστά το πέτο - Άσπρο έχεις το στήθος μαύρε βαστά τες άλε - μαύρες έχεις τις φτερούγες ο σταυρί κολόρ ντι μάρε - στη ράχη το χρώμα της θάλασσας με την κούντα λιο νοικτή. - και την ουρά λίγο ανοιχτή.</p> <p>Αρώτησα τη μάνα μου - Ρώτησα για τη μάνα μου την πλέον αγαπημένη - την πολυαγαπημένη έχει τόσο κα με μένει - έχει τόσο που με περιμένει πούρου νάχει να με δει. - κι άλλο τόσο να με δει.</p> <p>Αρώτησα τον τσιούρη μου - Ρώτησα για τον κύρη μου τσε σ» όλη τη γκειτονία - και για όλη τη γειτονία τσε αν είχε ομιλία - και αν είχες ομιλία πόσα είχε να μου πει. - πόσα θα είχες να μου πεις.</p> <p>Καθιτζω εμπρός στη θάλασσα - Κάθομαι μπρος στη θάλασσα πάντα σε κανονώ - πάντα σε κοιτάζω λίον γκέρνει, λίον καλέει - λίγο γέρνεις λίγο κατεβαίνεις λίον εγκίζει το νερό. - λίγο αγγίζεις το νερό.</p> <p>ΣΙΩΠΗΛΟΣ ΟΜΙΛΗΤΗΣ Διάβασε τα χείλη μου!</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 27 (σελ.172-174)</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<p>ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: βίντεο For the Birds της εταιρείας κινουμένων σχεδίων Pixar, χαρτάκια για να χωριστούν τα παιδιά σε 2 τυχαίες ομάδες (βλ. βασικές αρχές υλοποίησης δραστηριοτήτων στην εισαγωγή του Οδηγού), αντίγραφα μιας ευθείας γραμμής που ενώνει τις λέξεις ΑΡΧΗ και ΤΕΛΟΣ για κάθε παιδί και 2 μεγάλα χαρτόνια με την ίδια γραμμή:</p> <p>ΑΡΧΗ _____ ΤΕΛΟΣ</p> <p>Προβάλλουμε το βίντεο στα παιδιά και εκφράζουν τις εντυπώσεις τους. Ξαναβλέπουμε το βίντεο κάνοντας παύσεις όπου θεωρούμε απαραίτητο για να επιτρέψουμε στα παιδιά να καταγράψουν τα συναισθήματα των ηρώων. Χωρίζουμε τα παιδιά σε δύο ομάδες. Στη μια ομάδα λέμε να καταγράψουν τα συναισθήματα που νιώθουν τα μικρά πουλιά και στα άλλα μισά να καταγράψουν τα συναισθήματα που νιώθει το μεγάλο πουλί από την αρχή ως το τέλος.</p> <p>Στη συνέχεια, τα παιδιά της κάθε ομάδας συνεργάζονται για να συμπληρώσουν το μεγάλο χαρτόνι της ομάδας τους με τα συναισθήματα που κατέγραψαν και τα παρουσιάζουν στην ολομέλεια. Εξηγούν και τις αιτίες που προκάλεσαν το κάθε συναίσθημα. Ακολουθεί συζήτηση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς αντέδρασαν στην άφιξη του μεγάλου πουλιού; • Πώς αντέδρασε το μεγάλο πουλί στη συμπεριφορά των μικρών πουλιών; • Πώς σας φάνηκαν οι πράξεις των ηρώων του βίντεο; • Θα μπορούσαν να συμπεριφερθούν διαφορετικά τα μικρά πουλιά/το μεγάλο πουλί; Θα προτιμούσατε κάποια άλλη εξέλιξη της ιστορίας; Γιατί; <p>Ζητούμε από παιδιά της κάθε ομάδας να «μιλήσουν» στα παιδιά της άλλης</p>	<p>Η τελευταία σκηνή του βίντεο μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως αφορμή για υλοποίηση του δείκτη επιτυχίας Β' τάξης, στο πλαίσιο της θεματικής ενότητας 3.1: <i>Να αναγνωρίζουν τα αναπαραγωγικά μέρη του σώματος και να διακρίνουν ποια μέρη του σώματος είναι ι-διωτικά</i> (βλ. Οδηγό Εκπαιδευτικού Φτου και Βγαίνω με ενδεικτικές δραστηριότητες για τους δείκτες επιτυχίας Θεματικής Ενότητας 3.1: <i>Οικογενειακός προγραμματισμός, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία</i> (τάξεις Β' Γ' και Στ').</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	<p>ομάδας ως εκπρόσωποι των μικρών πουλιών ή του μεγάλου πουλιού και αντίστροφα, και να εκφράσουν τα συναισθήματα και τους λόγους για τους οποίους αντέδρασαν με τον τρόπο που είδαμε στο βίντεο. Ο διάλογος μπορεί να οδηγηθεί με τη βοήθειά μας στη διαπίστωση πως η απόρριψη και ο αποκλεισμός κάποιου για λόγους εμφάνισης ή διαφορετικότητας είναι πιθανόν να οδηγεί σε αρνητικές συνέπειες για όλους.</p> <p>Ως επέκταση της δραστηριότητας, τα παιδιά μπορούν να ζωγραφίσουν σκηνές κόμικς από την ιστορία ή τη συνέχειά της όπως τη φαντάζονται.</p>	
	<p>ΑΓΑΠΗΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ Περπάτησε ένα χιλιόμετρο μέσα από τα παπούτσια μου...</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 12 (σελ. 112-116)</p>	
	<p>ΚΑΝΤΕ ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΜΠΡΟΣΤΑ Είμαστε όλοι ίσοι – όμως μερικοί είναι πιο ίσοι από άλλους</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 28 (σελ. 174-179)</p>	<p>Η δραστηριότητα αυτή είναι ανάμεσα και στις εισηγήσεις για τους δείκτες επιτυχίας 2.3 Να κρίνουν τον τρόπο με τον οποίο συγκεκριμένοι παράγοντες (π.χ. κουλτούρα, οικονομική κατάσταση, κοινωνική θέση, τόπος διαμονής) ενισχύουν ή εμποδίζουν τη φυσική δραστηριότητα (Ε' τάξη) και 3.1 Να διακρίνουν παράγοντες που επηρεάζουν την οικογενειακή ζωή (π.χ. οικονομική κατάσταση, υγεία, τόπος διαμονής) (Στ' τάξη).</p>

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Δ' ΤΑΞΗ

70

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>2.2 Να περιγράφουν τις διατροφικές συνήθειες διάφορων πολιτισμικών ομάδων.</p>	<p>ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ</p> <p>Κοινωνική Μάθηση, Ενότητα 8: Υγεία, Δραστηριότητα 7 (σελ.52-53)</p> <p>Για την κάλυψη του δείκτη αυτού, γίνεται, επίσης, προσαρμογή της δραστηριότητας Το ταξίδι ενός πιάτου σε πιο απλό επίπεδο από τις δραστηριότητες Ε' τάξης για τον δείκτη επιτυχίας 2.2 Να μαγειρεύουν φαγητά διάφορων πολιτισμών.</p>	<p>Σε δραστηριότητες μαγειρικής σε όλες τις τάξεις στοχεύουμε στην αποδόμηση στερεοτύπων σε σχέση με τη διατροφή. Παρόλο που παραδοσιακά η κατανάλωση συγκεκριμένων φαγητών είναι αυξημένη σε κάποιες ομάδες, στόχος είναι τα παιδιά να οδηγηθούν στη διαπίστωση πως οι διατροφικές συνήθειες οποιασδήποτε πολιτισμικής, θρησκευτικής, γεωγραφικής ή άλλης ομάδας αλλάζουν δυναμικά και εξελίσσονται ανάλογα με τις επιρροές που δέχονται στην όλο και πιο ραγδαία αλληλοεξαρτώμενη παγκόσμια κοινωνία. Ταυτόχρονα, συνειδητοποιούμε την πολυπλοκότητα των πολιτισμικών ανταλλαγών και επιρροών στις διατροφικές συνήθειες ατόμων/ομάδων και την αδυναμία να χαρακτηριστεί ένα πιάτο (και επομένως ένας πολιτισμός, μια ομάδα ανθρώπων ή μια ταυτότητα) με αυστηρούς όρους όσον αφορά την “εθνικότητά” του.</p> <p>Στόχος δεν είναι να κατηγοριοποιηθούν πολιτισμικές ομάδες σε σχέση με διατροφικές συνήθειες που στερεοτυπικά είναι συνδεδεμένες μαζί τους (π.χ. οι Κινέζοι τρώνε ρύζι, οι Ινδοί currry, οι Έλληνες μουςακά, οι Αμερικανοί hamburger, οι Ιταλοί μακαρόνια, στην Αφρική πεινούν, οι Γάλλοι τρώνε βατράχια και σαλιγκάρια, οι Εβραίοι τρώνε μόνο φαγητά kosher, οι Χριστιανοί νηστεύουν, οι Εσκιμώοι</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>2.2 Να περιγράφουν τις διατροφικές συνήθειες διάφορων πολιτισμικών ομάδων.</p>		<p>τρώνε ωμό ψάρι, οι μουσουλμάνοι δεν τρώνε χοιρινό και δεν πίνουν αλκοόλ, κ.λπ.). Στόχος είναι τα παιδιά να διαπιστώσουν πως η κουζίνα κάθε περιοχής είναι ένα μη στατικό κράμα πολλαπλών αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στους δυναμικούς παράγοντες που επηρεάζουν τις διατροφικές συνήθειες οποιωνδήποτε ατόμων/ομάδων (π.χ. χώρος διαμονής, καιρικές συνθήκες, ντόπια προϊόντα, θρησκευτικές πεποιθήσεις, έθιμα, διακοπές, κοινωνικοοικονομική, επαγγελματική και οικογενειακή κατάσταση, θέματα υγείας, φύλο, ΜΜΕ, ασχολίες, μετανάστευση, παγκοσμιοποίηση, πόλεμοι, αποικιοκρατία, εμπόριο, κατακτήσεις χωρών κλ.π).</p> <p>* Οι δραστηριότητες για καλλιέργεια αυτού του δείκτη καλύπτουν και τους κοινούς δείκτες επιτυχίας για όλες τις τάξεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1: Να απολαμβάνουν ευχάριστες και υγιείς συμπεριφορές στο σχολείο και στην κοινότητά τους • 2.2: Να απολαμβάνουν στιγμές προετοιμασίας και κατανάλωσης φαγητού στο σχολείο, στη σχολική εκδρομή και σε χώρους αναψυχής στην κοινότητά τους

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
3.2 Να αντιλαμβάνονται την εκφοβιστική συμπεριφορά, να την αναγνωρίζουν και να αντισταθούν σε αυτήν.	ΣΚΗΝΕΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ Κάθε νταής είναι κατά βάθος δειλός! Comrasito Δραστηριότητα 8 (σελ. 96-100)	<p>Κατά τη διάρκεια της πρώτης δραστηριότητας που θα επιλεγεί από την/τον εκπαιδευτικό για την εκφοβιστική συμπεριφορά εισάγουμε τους όρους θύτης, θύμα/στόχος και θεατής για τα παιδιά που εκφράζουν, δέχονται και παρακολουθούν εκφοβιστικές συμπεριφορές. Δεν επιμένουμε όμως στη λεπτομερή αναφορά σε αυτούς τους όρους κάθε φορά που σχολιάζουμε ένα περιστατικό εκφοβιστικής συμπεριφοράς.</p> <p>Περαιτέρω πληροφορίες βρίσκονται στο Εγχειρίδιο για Εκπαιδευτικούς για το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα DAPHNE “Η εκφοβιστική συμπεριφορά των μαθητών στο σχολείο” (2008, Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, ΥΠΠ και Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων Υπουργείου Υγείας) http://www.moec.gov.cy/edu_psychology/pdf/dafni_teachers.pdf</p>
	ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΥΛΙΚΑ: video Τα video μπορούν να προβληθούν και να ακολουθήσει συζήτηση την οποία θα διευκολύνει η/ο εκπαιδευτικός με βάση τις ακόλουθες ερωτήσεις: <ul style="list-style-type: none"> • Σας έκανε κάτι αρνητική/θετική εντύπωση; Γιατί; 	<p>Παραδείγματα βίντεο που μπορούν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο των δεικτών επιτυχίας για τον εκφοβισμό είναι</p> <ul style="list-style-type: none"> • ΚΑΝΕ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΑ...ΜΙΛΑ ΤΩΡΑ! • BEAT BULLYING - Hope For Children UNCRC Policy Center PSA • Locker bullying • Anti-bullying awareness

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.2 Να αντιλαμβάνονται την εκφοβιστική συμπεριφορά, να την αναγνωρίζουν και να αντιστέκονται σε αυτήν.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υπάρχει κάποιο πρόβλημα στην ιστορία; Ποιο; Ευθύνεται/ονται κάποιοι γι' αυτό; • Πώς επηρεάζει η συμπεριφορά του/της τη συμπεριφορά του/της.....; • Ποια τα συναισθήματα που νιώθει η/ο.....; Πώς το καταλαβαίνουμε; Τι τα προκαλεί; • Θα θέλατε να μιλήσετε σε κάποιο από τα άτομα της ιστορίας; Τι θα λέγατε; • Είσαστε ευχαριστημένοι με την τροπή της ιστορίας; Θα αλλάζατε κάτι; • Με ποιους τρόπους αντιστάθηκαν στον εκφοβισμό τα παιδιά που εμπλέκονται στην ιστορία (θύματα/στόχοι και θεατές); <p>Ανάλογα με την κατεύθυνση που θα πάρει η συζήτηση, η/ο εκπαιδευτικός μπορεί να καθοδηγήσει και κάποια ή κάποιες από τις πιο κάτω δραστηριότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναπαραστήστε την ιστορία αλλάζοντας την τροπή ώστε να υπάρχει πιο θετική εξέλιξη. • Είσαστε φίλοι με την/τον από την ιστορία. Την/τον παίρνετε τηλέφωνο μετά το περιστατικό και της/του μιλάτε. • Ο διδασκαλικός/καθηγητικός σύλλογος είναι ενήμερος για το/τα περιστατικό/ά και συζητούν σε μια συνεδρία για το περιστατικό του video. Κάποιοι επιχειρηματολογούν υπέρ και κάποιοι εναντίον της τιμωρίας του εκφοβιστή/των εκφοβιστών. <p>Στο τέλος της συζήτησης μπορούμε να αγγίξουμε τους επόμενους δείκτες επιτυχίας που σχετίζονται με τη διερεύνηση περιστατικών εκφοβισμού στο σχολείο μας και τον σχεδιασμό της εκστρατείας κατά του εκφοβισμού.</p>	<p>Άλλες δραστηριότητες που μπορούν να υλοποιηθούν στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος βρίσκονται στη δραστηριότητα ΣΚΗΝΕΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ για τον δείκτη επιτυχίας 3.3 Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση στις σελίδες που ακολουθούν.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.2 Να αντιλαμβάνονται την εκφοβιστική συμπεριφορά, να την αναγνωρίζουν και να αντισταθούν σε αυτήν.</p>	<p>ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ</p> <p>Για την καλλιέργεια του συγκεκριμένου δείκτη επιτυχίας, μπορεί να προσαρμοστεί και η δραστηριότητα «Τα πουλιά» που αναφέρεται στον Οδηγό για τον δείκτη επιτυχίας Γ' τάξης 1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.2 Να συλλέγουν στοιχεία για την ύπαρξη εκφοβιστικής συμπεριφοράς στο σχολείο (π.χ. μορφές, χώροι, συχνότητα)</p>	<p>ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΠΛΗΓΩΝΟΥΝ Τα ραβδιά και οι πέτρες μπορούν να σπάσουν τα κόκαλά μου και οι λέξεις μπορούν επίσης να με πληγώσουν</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 38 (σελ. 205-208)</p>	<p>Βασική προϋπόθεση της δραστηριότητας, σύμφωνα και με τις βασικές αρχές υλοποίησης των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις πρώτες σελίδες αυτού του Οδηγού, είναι η προστασία και αποφυγή έκθεσης ή αναφοράς οποιονδήποτε προσωπικών δεδομένων των παιδιών ή ατόμων του περιβάλλοντός τους.</p>
	<p>Ο ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΣ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: ένα κουτί με άνοιγμα στο πάνω μέρος (κάλπη), σύντομα ερωτηματολόγια, βίντεο με το επεισόδιο 6 Ρατσισμός και Βία στα Σχολεία από εκπομπή Φωνές για τον ρατσισμό και εκφοβισμό σε σχολεία της Κύπρου (2013 http://www.fones-online.com/).</p> <p>Παρακολουθούμε αποσπάσματα ή ολόκληρη την εκπομπή Φωνές Επεισόδιο 6: Ρατσισμός και Βία στα Σχολεία. Συζητούμε με τα παιδιά κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με δηλώσεις που γίνονται στην εκπομπή. Προσέχουμε ιδιαίτερα ώστε να μην εκτεθούν προσωπικά δεδομένα οποιουδήποτε.</p> <p>Σε συνεργασία με το Κεντρικό Μαθητικό Συμβούλιο, τα παιδιά της τάξης μας ετοιμάζουν ανακοίνωση με την οποία ενημερώνουν τα παιδιά του σχολείου ότι χρειάζονται τη βοήθειά τους για να διερευνήσουν το φαινόμενο της εκφοβιστικής συμπεριφοράς στο σχολείο.</p> <p>Ανακοινώνουν ότι μια κάλπη θα βρίσκεται τοποθετημένη για λίγες μέρες σε ένα κεντρικό και πολυσύχναστο μέρος του σχολείου (π.χ. σε ένα παγκάκι</p>	<p>Η δραστηριότητα αυτή υλοποιείται αφού έχουν προηγηθεί οι δραστηριότητες για τον προηγούμενο δείκτη επιτυχίας σε σχέση με την αναγνώριση εκφοβιστικής συμπεριφοράς και αφού έχει συζητηθεί με τα παιδιά η πιθανότητα/δυνατότητα διερεύνησης του φαινομένου στο σχολείο.</p> <p>Είναι σημαντικό να διατηρηθεί η ανωνυμία και η προστασία των προσωπικών δεδομένων. Έτσι, η/ο εκπαιδευτικός ανοίγει πρώτη/ος τα χαρτάκια και εάν υπάρχουν προσωπικά στοιχεία (ονόματα, τάξεις κ.λπ.) τα σβήνει με έναν μαύρο μαρκαδόρο πριν τα δώσει στα παιδιά για καταγραφή ή τα καταστρέφει.</p> <p>Είναι εξαιρετικά σημαντικό να συζητήσουμε διακριτικά και ιδιαιτέρως με κάποια παιδιά εάν υποψιαστούμε ή διαπιστώσουμε ότι είναι θύματα/στόχοι εκφοβισμού στο σχολείο ή αλλού.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.2 Να συλλέγουν στοιχεία για την ύπαρξη εκφοβιστικής συμπεριφοράς στο σχολείο (π.χ. μορφές, χώροι, συχνότητα)</p>	<p>στην κεντρική αυλή), όπου μπορούν να τοποθετήσουν ανώνυμα χαρτάκια με τις εμπειρίες τους ως θεατές, θύματα/στόχοι ή θύτες εκφοβιστικής συμπεριφοράς.</p> <p>Αφού ολοκληρωθεί η «ψηφοφορία», το Κεντρικό Μαθητικό Συμβούλιο ή το συμβούλιο της τάξης ανοίγει την κάλπη. Η/Ο εκπαιδευτικός διαβάζει πρώτα το κάθε χαρτάκι και τα παιδιά καταγράφουν τα αποτελέσματα. Τα αποτελέσματα μπορούν να ομαδοποιηθούν ανάλογα με τον χώρο όπου διαδραματίζονται εκφοβιστικές συμπεριφορές, το είδος εκφοβιστικής συμπεριφοράς και τη συχνότητα.</p> <p>Περαιτέρω συζήτηση και ανάπτυξη σχεδίου δράσης με μια εκστρατεία κατά του εκφοβισμού θα γίνει στο πλαίσιο του επόμενου δείκτη επιτυχίας.</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.2 Να εισηγούνται λύσεις για αντιμετώπιση του φαινομένου της εκφοβιστικής συμπεριφοράς στο σχολείο</p>	<p>ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: videos με θέμα τον σχολικό εκφοβισμό (βλ. δραστηριότητα Ιστορίες Εκφοβισμού πιο πάνω και τον πίνακα με βίντεο στο τέλος του Οδηγού), αποτελέσματα κάλπης από προηγούμενη δραστηριότητα.</p> <p>Αρχικά καταγράφονται τα περιστατικά εκφοβιστικής συμπεριφοράς που τοποθέτησαν τα παιδιά του σχολείου στην κάλπη (βλ. προηγούμενη δραστηριότητα). Τα παιδιά, σε ομάδες ή στην ολομέλεια, φτιάχνουν ιδεοθύελλα με σκέψεις για αντιμετώπιση των εκφοβιστικών συμπεριφορών που συμβαίνουν στο σχολείο/στη γειτονιά/στην κοινότητά τους. Για τη δημιουργία της ιδεοθύελλας μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λογισμικό Kidspiratation που είναι διαθέσιμο στους υπολογιστές όλων των σχολείων.</p> <p>Καθώς κάθε σχολικό πλαίσιο είναι ιδιόμορφο και μοναδικό, το ξεκίνημα μιας εκστρατείας κατά του εκφοβισμού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις ιδιαιτερότητες των παιδιών της τάξης και του σχολείου. Αναμένεται ότι τα παιδιά θα εισηγηθούν και θα δραστηριοποιηθούν με ιδέες όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να κάνουν μια παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνάς τους σε μέλη του Συνδέσμου Γονέων, του προσωπικού του σχολείου (καντίνα, καθαρίστριες, διεύθυνση, δασκάλες/οι κ.λπ.) καλώντας τους να συνεισφέρουν με ιδέες στις πιθανές προτάσεις αντιμετώπισης του φαινομένου. • Να παρακολουθήσουν video σχετικά με τον εκφοβισμό, να επιλέξουν κάποια ή/και να δημιουργήσουν δικά τους και να τα παρουσιάσουν στο σχολείο. • Να καταρτίσουν κανόνες αντιμετώπισης της εκφοβιστικής συμπεριφοράς που θα κοινοποιήσουν σε όλο το σχολείο, ζητώντας τη στήριξη των οικογενειών και του προσωπικού του σχολείου για την τήρησή τους. 	<p>Η δραστηριότητα ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ που προηγήθηκε μπορεί να αποτελέσει αφορμή για τη διερεύνηση του φαινομένου στο σχολείο μας και την εισήγηση λύσεων για αντιμετώπισή του.</p> <p>Η Δραστηριότητα 38 από το <i>Compasito Λέξεις που πληγώνουν</i> (βλ. πιο πάνω) ανταποκρίνεται και σε αυτό τον δείκτη επιτυχίας, καθώς στην επέκτασή της τα παιδιά καλούνται να συζητήσουν τρόπους αντιμετώπισης της γλώσσας που πληγώνει στο σχολείο τους.</p> <p>Το KarZouche είναι λογισμικό δημιουργίας οπτικοακουστικών ιστοριών μέσα από μια πλούσια συλλογή φόντων, φιγούρων και αντικειμένων με τη δυνατότητα προσθήκης γραπτής ή προφορικής αφήγησης.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.2 Να εισηγούνται λύσεις για αντιμετώπιση του φαινομένου της εκφοβιστικής συμπεριφοράς στο σχολείο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να ευαισθητοποιήσουν τα παιδιά του σχολείου για τον ρόλο που μπορεί να έχει ένα παιδί στόχος/θύμα, θύτης ή θεατής σε ένα περιστατικό εκφοβισμού και τις πιθανές επιλογές που έχουν, αναλαμβάνοντας ρόλο επιμορφωτή του σχολικού πληθυσμού. Ως επέκταση της δραστηριότητας 8 από το Compasito (βλ. πιο πάνω), στο πλαίσιο του δείκτη επιτυχίας 3.3 Να αντιλαμβάνονται την εκφοβιστική συμπεριφορά, να την αναγνωρίζουν και να αντιστέκονται σε αυτήν, τα παιδιά μπορούν να εργαστούν σε ομάδες και να γράψουν δικά τους σενάρια και επιλογές αντίδρασης. Μπορούν να τα παρουσιάσουν προς συζήτηση σε παιδιά του σχολείου για ενημέρωση και προβληματισμό γύρω από τον σχολικό εκφοβισμό. Για την καταγραφή των σεναρίων που θα δημιουργήσουν τα παιδιά μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λογισμικό Kar2ouche που είναι διαθέσιμο σε όλα τα σχολεία (βλ. εισήγηση προηγούμενης σελίδας). • (άλλες δράσεις που θα εισηγηθούν τα παιδιά) <p>ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΠΟΚ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: εικόνες του Σποκ, κείμενα με τις επιστολές της έφηβης και του ηθοποιού που ενσάρκωνε τον Σποκ σε 3 αποσπάσματα από άρθρο της ηλεκτρονικής εφημερίδας Lifo.gr (15.3.13) http://www.lifo.gr/team/gnomes/36717, video Baby Spock</p> <p>Δείχνουμε στα παιδιά τα video Baby Spock μεταφράζοντας από τα αγγλικά. Τα παιδιά εκφράζουν τις πρώτες τους εντυπώσεις. Συστήνουμε τον Σποκ δείχνοντάς φωτογραφίες του από το διαδίκτυο. Εξηγούμε ότι πρόκειται για έναν φανταστικό ήρωα της ταινίας και τηλεοπτικής σειράς Star Trek, ο οποίος γεν-</p>	<p>Όπως πάντα, γίνεται προσπάθεια αποφυγής αναφορών σε προσωπικές εμπειρίες απόρριψης των παιδιών, σύμφωνα και με τις βασικές αρχές στην εισαγωγή του Οδηγού. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στην καταληκτική συζήτηση της δραστηριότητας.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.2 Να εισηγούνται λύσεις για αντιμετώπιση του φαινομένου της εκφοβιστικής συμπεριφοράς στο σχολείο</p>	<p>νήθηκε από μητέρα-άνθρωπο και πατέρα-Βάλκαν. Οι Βάλκαν είναι ένα εξωγήινο είδος που κατοικούσε στον ομώνυμο πλανήτη Βάλκαν. Χαρακτηριστικό τους είναι η χρήση της λογικής, χωρίς ανάμιξη συναισθημάτων, σε αντίθεση με τους ανθρώπους, των οποίων η συμπεριφορά καθορίζεται τόσο από τη λογική όσο και από τα συναισθήματα. Οι Βάλκαν και οι άνθρωποι έχουν ιδιαίτερα φιλικές σχέσεις, αλλά οι γονείς του Σποκ ήταν οι μοναδικοί που παντρεύτηκαν κάποιον από το άλλο είδος. Ο Σποκ, όντας μισός Βάλκαν και μισός άνθρωπος μεγαλώνει και ζει με τη δυσκολία της απόρριψης και από τα δύο είδη, αφού κανένα δεν τον θεωρεί «δικό τους».</p> <p>Στη συνέχεια, ζητούμε από τα παιδιά να συζητήσουν σε ζευγάρια ποια είδη απόρριψης μπορεί να έζησε ο Σποκ καθώς μεγάλωνε στο σχολείο και στη γειτονιά του στον πλανήτη Βάλκαν αλλά και πώς μπορεί να τα αντιμετωπίσει. Ανακοινώνουν στην ολομέλεια τις σκέψεις τους. Ρωτούμε ποια παιδιά στην πραγματικότητα μπορεί να αντιμετωπίζουν παρόμοιες καταστάσεις. Αναμένεται ότι τα παιδιά θα αναφερθούν σε παιδιά που έχουν γονείς που μπορεί να έχουν διαφορετική εθνικότητα, γλώσσα, εμφάνιση, θρησκεία κ.λπ. Σε αυτό το σημείο της συζήτησης υπενθυμίζουμε τον κανόνα διατήρησης των προσωπικών δεδομένων και επεμβαίνουμε όπου χρειάζεται για να μην καθρεφτιστούν συγκεκριμένα παιδιά της τάξης ή του σχολείου.</p> <p>Εξηγούμε στα παιδιά ότι μια πραγματική έφηβος έγραψε πριν μερικά χρόνια επιστολή στον Σποκ μέσω ενός νεανικού περιοδικού, ζητώντας του συμβουλές για την απόρριψη που η ίδια ζει λόγω της εμφάνισής της. Διαβάζουμε το εισαγωγικό κομμάτι, την επιστολή της κοπέλας και την εισαγωγή της απάντησης του Σποκ από το άρθρο της ηλεκτρονικής εφημερίδας Lifo. Στη συνέχεια, μοιράζουμε τα παιδιά σε 3 ομάδες και δίνουμε στην κάθε ομάδα ένα από τα 3 αποσπάσματα συμβουλών του Σποκ σε φωτοτυπία (βλ. πιο κάτω). Ζητούμε από τα παιδιά της κάθε ομάδας να διαβάσουν και να παρουσιάσουν με δικά τους λόγια τη συμβουλή που διάβασαν.</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.2 Να εισηγούνται λύσεις για αντιμετώπιση του φαινομένου της εκφοβιστικής συμπεριφοράς στο σχολείο</p>	<p>Συζητώντας, καθοδηγούμε τα παιδιά με ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τι νομίζετε για τις εισηγήσεις του Σποκ προς την κοπέλα; • Θα της λέγατε κάτι άλλο; (Εδώ τα παιδιά μπορούν να «παίξουν» έναν διάλογο με τον Σποκ ή την κοπέλα που έγραψε την επιστολή ή να γράψουν ένα δικό τους γράμμα προς έναν από τους δύο) • Πόσο σημαντικό είναι τελικά το αν είναι κανείς δημοφιλής; <p>ΑΡΘΡΟ http://www.lifo.gr/team/gnomes/36717</p> <p>Η συγκινητική επιστολή του Σποκ σε μία έφηβη για το πώς θα ξεπεράσει τις προκαταλήψεις</p> <p>Το παρακάτω δημοσιεύτηκε το 1998, σε τεύχος ενός νεανικού περιοδικού που ονομαζόταν «Fave». Μία έφηβη με μικτή καταγωγή, που προσπαθούσε να βρει τον «τόπο» της, έγραψε ένα γράμμα που απευθυνόταν στον Σποκ, τον πρωταγωνιστή του Σταρ Τρεκ. Το περιοδικό δημοσίευσε την επιστολή και ο Λέοναρντ Νιμόι, που συγκινήθηκε από το γράμμα της μικρής, της απάντησε χωρίς να περιοριστεί σε ενθαρρυντικά λόγια, αλλά συμβουλευοντάς την πώς να ξεπεράσει το γεγονός.</p> <p>Απόδοση της επιστολής της νεαρής κοπέλας:</p> <p>Αγαπητέ κύριε Σποκ, Δεν είμαι πολύ καλή στο να γράφω γράμματα, γι' αυτό θα είμαι σύντομη. Ξέρω ότι είστε μισός άνθρωπος και μισός Βάλκαν και ότι υποφέρατε γι' αυτό. Η μητέρα μου είναι μαύρη (βλ. εισήγησή* δίπλα) και ο πατέρας μου λευκός, οπότε αυτό με έκανε μιγά. Κατά κάποιο τρόπο βιώνω ρατσισμό περισσότερο και από τους μαύρους. Δεν με συμπαθούν ούτε τα λευκά παιδιά ούτε οι μαύροι γιατί δεν μοιάζω με κανέναν τους. Νιώθω ότι ποτέ δεν θα έχω φίλους.</p> <p>F.C. Λος Άντζελες, Καλιφόρνια</p>	<p>*Στην αυθεντική επιστολή και μετάφρασή της στο άρθρο της ηλεκτρονικής εφημερίδας ο όρος που χρησιμοποιείται είναι “νέγρα”. Ο όρος αυτός πλέον αποφεύγεται, καθώς από τις αρχές του 1970 κρίθηκε ως προσβλητικός και ρατσιστικός, επειδή έχει χρησιμοποιηθεί κατά κόρον με σκοπό να προκαλέσει εξαιρετικά αρνητικές και οδυνηρές συνέπειες στους μαύρους, μέσα από τις πρακτικές της δουλειάς, του φυλετικού διαχωρισμού και των διακρίσεων. Επομένως, στη δραστηριότητα αυτή χρησιμοποιείται ο όρος “μαύρη” αντί “νέγρα”.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.2 Να εισηγούνται λύσεις για αντιμετώπιση του φαινομένου της εκφοβιστικής συμπεριφοράς στο σχολείο</p>	<p>Η απάντηση του Σποκ (από τον ηθοποιό Λέοναρντ Νιμόι): Όπως γνωρίζετε πολλοί, μόνο η μητέρα του Σποκ ήταν άνθρωπος. Ο πατέρας του ήταν Βάλκαν, ο Σποκ μεγάλωσε ανάμεσα σε παιδιά Βάλκαν και εξαιτίας της διαφορετικότητάς του αντιμετώπιζε το πρόβλημα της μη αποδοχής. Αυτό συμβαίνει, επειδή οι άνθρωποι, ειδικά σε νεαρή ηλικία απ' ό,τι φαίνεται, αλλά και οι Βάλκαν τείνουν να συναθροίζονται σε ομάδες, σαν τις αγέλες των λύκων. Συχνά απαιτούν να είσαι σαν αυτούς, αλλιώς δεν γίνεσαι αποδεκτός. Και οι Βάλκαν δεν διαφέρουν από τους ανθρώπους, όσον αφορά τις προκαταλήψεις. Τα περισσότερα παιδιά Βάλκαν δεν συμπαθούσαν τον Σποκ επειδή ήταν άνθρωπος κατά το ήμισυ. Γι' αυτό δεν τον συμπεριλάμβαναν σε ό,τι έκαναν. Ένιωθε πολύ μόνος και κανείς δεν τον καταλάβαινε. Και ο Σποκ ήταν απελπισμένος επειδή δεν ήταν δημοφιλής. Όμως ήταν μόνο η ανάγκη για αποδοχή που του κατέστρεφε τη χαρά. Το ερώτημα ήταν: ποιο είναι πιο σημαντικό, να είσαι «δημοφιλής» σε μια ομάδα που μπορεί να στραφεί ανά πάσα στιγμή εναντίον σου, ή να είσαι αληθινά ο εαυτός σου;</p> <p>1ο ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ: ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΘΑΡΡΟΣ Χρειάζεται ιδιαίτερο θάρρος για να γυρίσεις την πλάτη στη δημοτικότητα και να πορευτείς μόνος σου. Παρόλο που μέσα σου δεν νιώθεις σαν τους υπόλοιπους, παραμένει τρομακτικό να αποφασίσεις να μην ασχοληθείς μαζί τους, γιατί όσο είσαι δημοφιλής έχεις τουλάχιστον κάποιον να περνάς τον χρόνο σου. Αν όμως αποχωρήσεις, μπορεί να καταλήξεις ολομόναχος. Υπάρχει μια μικρή εσωτερική φωνή που μας λέει τότε δεν είμαστε ειλικρινείς. Πρέπει να την ακούμε. Συχνά προσπαθούμε να πείσουμε τους εαυτούς μας ότι οι πράξεις μας είναι σωστές - «είναι οκ να πειράξεις αυτόν», λέμε, γιατί θα γίνουμε δημοφιλείς για λίγο. Συνήθως όμως δεν υπάρχει λόγος να ενοχλείς κανέναν. Κάποιος γίνεται θύμα κοροϊδίας εξαιτίας της καταγωγής του, της εμφάνισής του, του τρόπου ομιλίας ή σκέψης του. Επειδή, δηλαδή, είναι απλά διαφορετικός - όχι επειδή αξίζει λιγότερο από τους άλλους ως προσωπικότητα.</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.2 Να εισηγούνται λύσεις για αντιμετώπιση του φαινομένου της εκφοβιστικής συμπεριφοράς στο σχολείο</p>	<p>2ο ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ: ΜΑΘΕ ΤΗΝ ΑΞΙΑ ΣΟΥ Ο Σποκ κατάλαβε ότι μπορούσε να μην επιτρέψει στις προκαταλήψεις να τον απογοητεύουν. Αυτό μπορούσε να το καταφέρει με το να κατανοήσει πραγματικά τον εαυτό του και τι αξίζει ως άτομο. Ανακάλυψε ότι είναι ίσος με όλους όσοι προσπαθούσαν να τον εξευτελίσουν - ίσος με τον δικό του, μοναδικό τρόπο. Μπορείς να το κάνεις και εσύ αυτό, αν συνειδητοποιήσεις τη διαφορά μεταξύ της δημοτικότητας και της πραγματικής υπεροχής. Λένε ότι η «δημοτικότητα» είναι απλά τα ψίχουλα της υπεροχής. Όταν σκέφτεσαι ανθρώπους που είναι πραγματικά ξεχωριστοί και έχουν προσφέρει στον κόσμο, βλέπεις ότι πρόκειται για ανθρώπους που ήξεραν ότι δεν χρειαζόνταν τη φήμη, επειδή ήξεραν ότι είχαν κάτι ξεχωριστό να προσφέρουν, ανεξάρτητα από το πόσο μικρή μπορεί να φάνταζε αυτή η προσφορά. Και το έκαναν και έγινε αποδεκτό με ειρήνη και αγάπη. Το μυστικό είναι να έχεις την υπομονή να ανακαλύψεις τι είναι αυτό που έχεις να προσφέρεις εσύ στον κόσμο, κάτι που να είναι αληθινά δικό σου. Οπότε η απάντηση σε όλο το πρόβλημα, η απάντηση που βρήκε ο Σποκ όταν έπρεπε να πάρει τη μεγάλη απόφαση, είναι να ξεπεράσεις την ανάγκη να είσαι δημοφιλής. Βάλε τους προσωπικούς σου στόχους, κινήγησέ τους και ξέχνα τι λένε οι άλλοι. Αν το καταφέρεις αυτό, τότε εκείνοι που αποδέχονται τους ανθρώπους για τους σωστούς λόγους - την πραγματική τους αξία - θα σε βρουν και θα σε συμπαθήσουν. Έτσι ο Σποκ είπε στον εαυτό του: «Οκ, δεν είμαι Βάλκαν, γι' αυτό οι Βάλκαν δεν με θέλουν. Το αίμα μου δεν είναι γνήσιο κόκκινο γήινο αίμα. Είναι πράσινο. Και τα αυτιά μου... - ε, είναι προφανές ότι δεν είμαι άνθρωπος. Πρέπει να κοιτάξω τον εαυτό μου και όχι να με νοιάζει τι σκέφτονται οι άλλοι για μένα, που συνήθως δεν με ξέρουν καν.</p> <p>3ο ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ: ΑΚΟΥΣΕ ΤΗ ΦΩΝΗ ΣΟΥ Ο Σποκ αποφάσισε ότι θα ζήσει βάσει της δικής του αξίας και μοναδικότητας. Θα δρούσε με τέτοιο τρόπο, ώστε να νιώθει αυτός καλύτερα με τον εαυτό του. Αποφάσισε να ακούει τη φωνή μέσα του και όχι τους ανθρώπους γύρω</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.2 Να εισηγούνται λύσεις για αντιμετώπιση του φαινομένου της εκφοβιστικής συμπεριφοράς στο σχολείο</p>	<p>του. Αντικατέστησε την ιδέα του να είναι αρεστός με την ιδέα του να νιώθει πλήρης. Αντί να τον νοιάζει να είναι δημοφιλής, άρχισε να τον ενδιαφέρει να γίνει ευφυής. Και αντί να θέλει να γίνει ισχυρός, ήθελε να γίνει χρήσιμος. Είπε στον εαυτό του: «Δεν θα αρέσω σε όλους. Αλλά θα υπάρχουν εκείνοι που θα με δέχονται γι' αυτό που είμαι. Θα εξελιχθώ σε τέτοιο σημείο υπεροχής και ευφυΐας που θα μπορώ να αντιμετωπίσω κάθε πρόβλημα και κρίση. Θα γίνω κυρίαρχος των ικανοτήτων και της καριέρας μου. Άνθρωποι όλων των φυλών θα με χρειάζονται και δεν θα μπορούν χωρίς εμένα». Και αυτό ακριβώς έκανε. Όταν τον βλέπω να στέκεται εκεί, στο διαστημόπλοιο Έντερπράιζ και να αντιμετωπίζει τον κίνδυνο και ζητήματα ζωής και θανάτου τόσο ψύχραιμα και με τόση ευφυΐα, είμαι σίγουρος ότι έκανε το σωστό.</p>	

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ε' ΤΑΞΗ

84

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναφέρουν παράγοντες που μπορούν να ενισχύσουν την υγιή συνύπαρξη/ συμβίωση όλων των ατόμων και ομάδων στο σχολείο και στην κοινότητα.</p>	<p>ΠΕΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΟΥ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: χαρτάκια με τα ονόματα Μίτρα, Αμάντου, Νασρίν και Σααλίμ για χωρισμό των παιδιών σε 4 τυχαίες ομάδες, 4 ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ιστοσελίδες Πες την Ιστορία μου από την οργάνωση Πατροί Χωρίς Σύνορα της Ελλάδας http://www.msf.gr/tributes/tellmystory με κείμενα, διαδραστικούς χάρτες και βίντεο με τις ιστορίες των 4 προσφύγων.</p> <p>Κάθε παιδί παίρνει από ένα χαρτάκι με το όνομα ενός από τους πρόσφυγες. Τα παιδιά ρωτώντας τους υπόλοιπους για το όνομα που κρατούν, σχηματίζουν 4 ομάδες. Φροντίζουμε ώστε οι ομάδες να είναι ισάριθμες.</p> <p>Τα παιδιά κάνουν εικασίες για τα άτομα στα οποία μπορεί να ανήκουν τα ονόματα που κρατούν (ηλικία, φύλο, επάγγελμα, ασχολίες, οικογένεια, θρησκεία, εμφάνιση, εθνικότητα κ.λπ.). Χωρίς να τους δώσουμε πληροφορίες για τα άτομα, δίνουμε στην κάθε ομάδα τις σχετικές ιστοσελίδες και τα ενθαρρύνουμε να διερευνήσουν και να μας ενημερώσουν στη συνέχεια. Για όσο χρόνο χρειάζεται, αφήνουμε τα παιδιά να δουν το βίντεο, να διαβάσουν την ιστορία και να «παίξουν» με τον διαδραστικό χάρτη του ταξιδιού που ακολούθησε κάθε πρόσφυγας για να φτάσει στην Ελλάδα. Στη συνέχεια, αφού νιώσουν έτοιμοι παίρνοντας σημειώσεις ή χρησιμοποιώντας τον διαδραστικό χάρτη, παρουσιάζουν στην ολομέλεια την ιστορία του ατόμου που ανέλαβαν. Τα υπόλοιπα παιδιά ρωτούν διευκρινιστικές ερωτήσεις και κάνουν σχόλια στην κάθε ομάδα.</p> <p>Αφού ολοκληρωθούν οι παρουσιάσεις, συζητούμε στην ολομέλεια με βάση ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρατηρήσατε κάποια κοινά στοιχεία ή διαφορές ανάμεσα στις 4 ιστορίες; 	<p>Όπου είναι δυνατόν, η δραστηριότητα γίνεται στην αίθουσα ηλεκτρονικών υπολογιστών του σχολείου, ώστε καθεμιά από τις 4 ομάδες παιδιών να έχει πρόσβαση σε έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή. Εάν αυτό δεν είναι εφικτό, η δραστηριότητα μπορεί να γίνει στην ολομέλεια από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή της τάξης. Βοηθούμε τα παιδιά ανάλογα με το επίπεδο δεξιοτήτων ηλεκτρονικού υπολογιστή στο οποίο βρίσκονται.</p> <p>Η δραστηριότητα είναι βασισμένη σε υλικό που παρουσιάστηκε από τους Πατρούς Χωρίς Σύνορα της Ελλάδας. Στο πλαίσιο του project Πες την Ιστορία μου www.msf.gr/tellmystory πρόσωπο και φωνή σε τέσσερις άγνωστες ιστορίες προσφύγων δίνουν οι Πατροί Χωρίς Σύνορα/Médecins Sans Frontières (MSF), με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Προσφύγων (20 Ιουνίου). Ο Μίτρα από το Αφγανιστάν, ο Αμάντου από την Ακτή Ελεφαντοστού, ο Σααλίμ από τη Σομαλία, και η Νασρίν (ψευδώνυμο) από τη Συρία έκαναν ένα μακρύ και δύσκολο ταξίδι προς την Ελλάδα, βίωσαν στη χώρα τους τον πόλεμο, τη βία, την απόγνωση και αναγκάστηκαν να την εγκαταλείψουν αναζητώντας ένα ασφαλές καταφύγιο από ανάγκη και όχι από επιλογή. Αυτές είναι οι ιστορίες τους, που όπως πολλοί άλλοι πρόσφυγες δεν μπορούν να πουν, είτε γιατί βρί-</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να επισημαίνουν τις θετικές επιδράσεις της ποικιλομορφίας στην τάξη, στην οικογένεια και στην κοινότητά τους.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Θα θέλατε να πείτε κάτι σε κάποιον από τους πρόσφυγες; • Γιατί οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα αφηγούνται αυτές τις ιστορίες; • Θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε το έργο τους; Με ποιους τρόπους; • Πώς νιώσατε ακούγοντας/διαβάζοντας τις ιστορίες; • Πώς θα μπορούσε να γίνει καλύτερη η ζωή τους στη χώρα όπου έφτασαν; <p>Ως επέκταση της δραστηριότητας, οι ομάδες των παιδιών μπορούν να εισηγηθούν μέσω ιδεοθύελλας και/ή επιχειρηματολογίας θέματα που θα ήθελαν να διερευνήσουν περαιτέρω στο πλαίσιο και άλλων μαθημάτων, καθώς το θέμα προσφέρεται για διαθεματική προσέγγιση. Μπορούν, για παράδειγμα, να διερευνήσουν θέματα όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διερεύνηση της σημασίας των ονομάτων των 4 προσφύγων (τι σημαίνουν, ιστορία του ονόματος κ.λπ.) • Το έργο των Γιατρών Χωρίς Σύνορα αναφορικά με τους πρόσφυγες αλλά και γενικότερα • Άλλοι οργανισμοί που ασχολούνται με τους πρόσφυγες σε όλο τον κόσμο • Συγγραφή επιστολής στους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα με τις εντυπώσεις μας από το υλικό που έχουμε δει στην ιστοσελίδα τους • Διερεύνηση του πολέμου στη Συρία και των επιπτώσεων του στους Σύριους αλλά και στις γειτονικές χώρες • Διερεύνηση για την υποδοχή προσφύγων στην Κύπρο από τη Συρία και άλλες χώρες (αριθμοί, χώρες προέλευσης, λόγοι που οδήγησαν στην προσφυγιά, συνθήκες διαβίωσης, δικαιώματα, διακρίσεις κ.λπ.) • Σύγκριση της υποδοχής των προσφύγων στην Κύπρο από άλλες χώρες με την υποδοχή των Ελληνοκύπριων προσφύγων στο νότιο μέρος της Κύπρου μετά το 1974 (αριθμοί, συνθήκες διαβίωσης, δικαιώματα, διακρίσεις κ.λπ.) • Πρόσκληση στο σχολείο ατόμων που γνωρίζουν περισσότερα για τον πόλεμο στη Συρία για ενημερωτική συνέντευξη (π.χ. άτομα που εργάζονται 	<p>σκονται σε κάποιο κέντρο κράτησης είτε γιατί φοβούνται να τις αφηγηθούν. Παραγωγός και σκηνοθέτης των video είναι ο Νικόλας Δημητρόπουλος.</p> <p>Οι ιστορίες των τεσσάρων προσφύγων είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα των Γιατρών Χωρίς Σύνορα σε βίντεο, κείμενα και δραστησικούς χάρτες.</p> <p>Η δραστηριότητα προσφέρεται ως αφορμή για τη συνοικοδόμηση θεματικής ενότητας που μπορεί να αναπτυχθεί μέσα από διαθεματική προσέγγιση στο πλαίσιο μαθημάτων Γλώσσα και Πολιτισμός, Μαθηματικά (στατιστικές, αριθμοί προσφύγων στον κόσμο), Γνωρίζω τον Κόσμο, Εικαστική Αγωγή, Θρησκευτικά κ.λπ.</p> <p>Υπάρχουν, επίσης, δραστηριότητες στα εγχειρίδια Compasito και Κοινωνική Μάθηση οι οποίες αφορούν τους πρόσφυγες και μπορούν να συνοδεύσουν, εάν κρίνουμε απαραίτητο, τις δραστηριότητες που προτείνονται δίπλα.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναφέρουν παράγοντες που μπορούν να ενισχύσουν την υγιή συνύπαρξη/ συμβίωση όλων των ατόμων και ομάδων στο σχολείο και στην κοινότητα.</p>	<p>στη Συριακή πρεσβεία στην Κύπρο)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πρόσκληση στο σχολείο ατόμων από την κοινότητα που έχουν γίνει πρόσφυγες από την Κύπρο, τη Συρία και άλλες χώρες για να μοιραστούν τις εμπειρίες τους (αν το επιθυμούν και πάντα διατηρώντας τα προσωπικά δεδομένα των παιδιών του σχολείου και των οικογενειών τους) • Διερεύνηση των οδηγιών σχετικά με τις υποχρεώσεις των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για υποδοχή και βοήθεια προς τους πρόσφυγες • Διερεύνηση εκστρατειών που έχουν γίνει σε ευρωπαϊκές χώρες για τους πρόσφυγες (αφίσες, βίντεο, κείμενα κ.λπ.) • Οργάνωση εκδήλωσης στο σχολείο για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για τους πρόσφυγες σε όλο τον κόσμο. <p>Για τη δημιουργία της ιδεοθύελλας μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λογισμικό Kidspiration που είναι διαθέσιμο στους υπολογιστές όλων των σχολείων.</p> <p>ΖΩΝΤΑΣ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ...</p> <p>ΥΛΙΚΑ: εικόνες με άτομα σε σκηνές διαφωνίας, λεκτικής και σωματικής σύγκρουσης ή βίας (βλ. παραδείγματα δίπλα) σε αντίγραφα και, όπου είναι δυνατόν, σε παρουσίαση στον υπολογιστή, χαρτόνια, μαρκαδόροι.</p> <p>Μοιράζουμε τις εικόνες στα παιδιά (σε ζευγάρια ή ομάδες) και ζητούμε, αφού τις κοιτάξουν και τις συζητήσουν μεταξύ τους, να τις παρουσιάσουν σύντομα στην ολομέλεια, εξηγώντας τι νομίζουν ότι συμβαίνει στην εικόνα. Κάθε εικόνα που παρουσιάζεται τοποθετείται στον πίνακα.</p> <p>Αφού παρουσιαστούν όλες οι εικόνες, ζητούμε από τα παιδιά να αναγνωρί-</p>	<p>Εικόνες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, που να εκπροσωπούν και τα δύο φύλα εξίσου και που να μην περιέχουν σκηνές βίας ακατάλληλες για παιδιά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χούλιγκανς προκαλούν βανδαλισμούς μέσα και έξω από το γήπεδο • Παιδιά ηλικίας μέχρι 5 χρονών/ηλικίας 5-12/μεγαλύτεροι έφηβοι τσακώνονται λεκτικά ή/και σωματικά μεταξύ τους • Εικόνα οικογενειακής βίας από ενήλικα σε παιδί/σε άλλο ενήλικα • Σκηνή πολέμου (χωρίς ενοχλητικές απεικονίσεις)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να επισημαίνουν τις θετικές επιδράσεις της ποικιλομορφίας στην τάξη, στην οικογένεια και στην κοινότητά τους.</p>	<p>σούν ποιο είναι το κοινό στοιχείο όλων των σεναρίων. Αναμένεται ότι θα αναφερθούν σε σύγκρουση, διαφωνία, τσακωμό, καβγά, βία κ.λπ.</p> <p>Υποβοηθούμε τη συζήτηση με ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πού νομίζετε ότι οφείλεται η κατάσταση; • Ποια μπορεί να είναι η συνέχεια; • Ποιες οι συνέπειες αυτής της συμπεριφοράς για τα πρόσωπα που βλέπουμε αλλά και για άλλα που δεν φαίνονται; • Υπάρχουν τρόποι να βελτιωθεί η κατάσταση που βλέπουμε, εάν χρειάζεται; • Τι θα λέγατε στα πρόσωπα που βλέπουμε; <p>Διαπιστώνουμε μαζί με τα παιδιά ότι πρόκειται για διάφορες σκηνές σύγκρουσης και ζητούμε να σκεφτούν κάποια κριτήρια για να τις ομαδοποιήσουν με βάση το είδος της σύγκρουσης. Αναμένεται ότι κάποια κριτήρια που θα αναφέρουν θα είναι λεκτική ή μη λεκτική σύγκρουση, σωματική ή μη σωματική, οικογενειακή ή μη, με την εμπλοκή παιδιών ή χωρίς, δημόσια ή ιδιωτική κ.λπ. Τα παιδιά καλούνται να χρησιμοποιούν επιχειρήματα για να υποστηρίζουν τις προτάσεις τους.</p> <p>Στη συνέχεια ζητούμε να ομαδοποιήσουν τις εικόνες με βάση το κριτήριο της υγιούς και μη υγιούς σύγκρουσης. Ρωτούμε τα παιδιά «Ποιοι τρόποι σύγκρουσης ή διαφωνίας θεωρείτε ότι είναι πιο υγιείς και γιατί;». Καταλήγουμε στη διαπίστωση ότι οι σκηνές που δεν περιλαμβάνουν σωματική βία και καταστροφές, αλλά παρουσιάζουν άτομα να συζητούν έντονα, σοβαρά και ήρεμα (οι τελευταίες 5 εισηγήσεις για εικόνες), αποτελούν μορφές πιο υγιούς σύγκρουσης. Επισημαίνουμε βέβαια τη δύναμη που μπορεί να έχουν τα λόγια και το κακό που μπορεί να προκαλέσουν.</p> <p>Ζητούμε από τα παιδιά να εργαστούν σε ομάδες ή ζευγάρια και να καταγρά-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δύο αδέρφια (ένα έφηβος και ένα μικρότερης ηλικίας) τσακώνονται μεταξύ τους κλαίγοντας και φωνάζοντας • Δύο νεαροί ενήλικες συζητούν έχοντας σοβαρό ύφος σε μια καφετέρια • Ένα ζευγάρι συζητά τρώγοντας πρωινό/μεσημεριανό/δείπνο χωρίς φωνές αλλά με έντονο ύφος • Πολιτικοί συζητούν σε τηλεοπτικό debate • Μία/ένας έφηβος τσακώνεται με τον έναν γονιό φωνάζοντας • Μία/ένας έφηβος συζητά με τους γονείς της/του <p>Ως επέκταση της δραστηριότητας μπορούμε να υλοποιήσουμε τη δραστηριότητα Debate (Δημόσια Συζήτηση) από τον δείκτη επιτυχίας 3.3 Να εφαρμόζουν τεχνικές επίλυσης συγκρούσεων στον χώρο του σχολείου που περιγράφεται πιο κάτω.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να αναφέρουν παράγοντες που μπορούν να ενισχύσουν την υγιή συνύπαρξη/ συμβίωση όλων των ατόμων και ομάδων στο σχολείο και στην κοινότητα.</p>	<p>ψουν βασικά στοιχεία μιας υγιούς διαφωνίας ή σύγκρουσης με αφορμή τις εικόνες. Αναμένεται ότι θα αναφερθούν σε έλλειψη στοιχείων όπως φωνές, σωματική βία, καταστροφές αντικειμένων, απειλητικές χειρονομίες κ.λπ. και στην παρουσία στοιχείων όπως χαμηλός τόνος φωνής, σεβασμός προς το άτομο με το οποίο διαφωνούμε, χρήση κατάλληλου λεξιλογίου κ.λπ.</p> <p>Στην καταληκτική συζήτηση, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως οι διαφωνίες και οι συγκρούσεις είναι απαραίτητες και εποικοδομητικές όταν γίνονται στο πλαίσιο σεβασμού προς τα άτομα με τα οποία διαφωνούμε. Επομένως, οι διαφωνίες και οι συγκρούσεις μέσα σε συγκεκριμένα πλαίσια ενισχύουν την υγιή συνύπαρξη/συμβίωση όλων των ατόμων και ομάδων. Αναφέρουμε στα παιδιά ότι σε επόμενο μάθημα θα έχουμε την ευκαιρία να εξασκηθούμε στις δημόσιες συζητήσεις στις οποίες εκφράζονται διαφωνίες χωρίς να μειώνονται ή να προσβάλλονται τα άτομα που λαμβάνουν μέρος (βλ. δραστηριότητα DEBATE στις επόμενες σελίδες).</p> <p>ΣΚΕΦΤΟΜΑΣΤΕ ΙΣΤΟΡΙΚΑ</p> <p>Ο δείκτης επιτυχίας μπορεί, επίσης, να καλυφθεί με δραστηριότητες από το υλικό του Ομίλου Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας Σκεφτόμαστε Ιστορικά για το Ζήτημα των Αγνοουμένων: Ένας Οδηγός για Εκπαιδευτικούς.</p>	<p>Σκεφτόμαστε Ιστορικά για το Ζήτημα των Αγνοουμένων: Ένας Οδηγός για Εκπαιδευτικούς (Charman, A., Περικλέους, Λ., Υακίνθου, Χ. και Zincir Celal R., Όμιλος Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας, 2012), διαθέσιμο σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του Ομίλου Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας http://www.ahdr.info/educational_materials.php και σε έντυπη μορφή δωρεάν από το Σπίτι της Συνεργασίας (για πληροφορίες 22445740 και h4c@ahdr.info).</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να επισημαίνουν τις θετικές επιδράσεις της ποικιλομορφίας στην τάξη, στην οικογένεια και στην κοινότητά τους.</p>		<p>Στο πλαίσιο αυτής της δραστηριότητας μπορούν, επίσης, να χρησιμοποιηθούν τα σχετικά ποιήματα για τους αγνοούμενους από τη Λένια Τακούση και την Αθηνά Κολιού, όπως και το τραγούδι του Στέλιου Πισή, στην ιστοσελίδα <i>Ψηφίδες Γνώσης</i> του Πανεπιστημίου Κύπρου http://www.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/el/.</p>
	<p>ΣΚΗΝΕΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ</p> <p>Για την καλλιέργεια αυτού του δείκτη επιτυχίας μπορεί να υλοποιηθούν και δραστηριότητες από τους δείκτες επιτυχίας Δ' τάξης που σχετίζονται με τον εκφοβισμό, όπως περιγράφονται στον Οδηγό αυτό. Συγκεκριμένα, μπορεί να γίνει η δραστηριότητα 8 από το <i>Compasito</i> με τίτλο ΣΚΗΝΕΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ <i>Κάθε νταής είναι κατά βάθος δειλός!</i> (σελ. 96-100).</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εισηγούνται και να προβαίνουν σε πράξεις ή δράσεις που προάγουν την υγιή συνύπαρξη/συμβίωση των ατόμων στο σχολείο και στην κοινότητα.</p>	<p>ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ, ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΑΣ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή του βιβλίου Τα παιδιά μας, τα παιχνίδια μας (βλ. εισήγηση δίπλα), υλικά που χρειάζονται για το κάθε παιχνίδι (μπορούν να τα φέρουν τα παιδιά από το σπίτι).</p> <p>Παρουσιάζουμε στα παιδιά το βιβλίο (προβάλλοντάς το στον υπολογιστή από την ιστοσελίδα που αναφέρεται δίπλα) και γνωρίζουμε τα παιδιά/ήρωες και τον σκοπό της διερεύνησής τους: να ψάξουν και να βρουν παιχνίδια που παίζονταν παλιά στην Κύπρο.</p> <p>Ως μέρος αυτής της δραστηριότητας τα παιδιά της τάξης μπορούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να διερευνήσουν τα παιχνίδια που έπαιζαν οι γονείς, γιαγιάδες και παππούδες τους • Να τα συγκρίνουν με τα 9 παιχνίδια του βιβλίου • Να τα συγκρίνουν με τα παιχνίδια που παίζουν στο σχολείο ή στη γειτονιά • Να διοργανώσουν παιχνίδια σε επίπεδο σχολείου αναλαμβάνοντας ρόλο ενημέρωσης, εκπαίδευσης των άλλων παιδιών και τήρησης των κανόνων • Και φυσικά, να παίζουν τα παιχνίδια! <p>Παρόλο που η δραστηριότητα αυτή στοχεύει κυρίως στο να βιώσουν τα παιδιά τη χαρά και την ικανοποίηση που προσφέρουν τα ομαδικά παιχνίδια, χρειάζεται να συζητηθούν και θέματα όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η σημασία των κανόνων ενός παιχνιδιού που είναι καθοριστική για την επιτυχία του και, σε επέκταση, για την υγιή συμβίωση και συνύπαρξη όλων των ατόμων. Τέτοιοι «κανόνες ζωής» μπορεί να θεωρηθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα (βλ. Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Compasito, σελ. 302-304). 	<p>Μέσα από τις δραστηριότητες για τον προηγούμενο δείκτη επιτυχίας αναμένεται πως τα παιδιά θα καταλήξουν στη διαπίστωση πως ένας από τους τρόπους προαγωγής της υγιούς συνύπαρξης/συμβίωσης των ατόμων είναι και το παιχνίδι. Το βιβλίο <i>Τα παιδιά μας, τα παιχνίδια μας</i>, είναι γραμμένο στα ελληνικά και στα τουρκικά, βασισμένο σε έρευνα που έγινε για τα παιδικά παιχνίδια Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Η έρευνα κατέληξε στη διαπίστωση πως όχι μόνο όλα τα παιδιά στην Κύπρο, αλλά και τα περισσότερα παιδιά στον κόσμο, παίζουν τα ίδια παιχνίδια.</p> <p><i>Τα παιδιά μας, τα παιχνίδια μας</i> (Uludag, G. και Μακρυγιάννη, Χ., Όμιλος Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας, 2011), διαθέσιμο σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του Ομίλου Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας http://www.ahdr.info/educational_materials.php και σε έντυπη μορφή δωρεάν από το Σπίτι της Συνεργασίας (για πληροφορίες 22445740 και h4c@ahdr.info).</p> <p>Εδώ θα μπορούσε να γίνει αναφορά και στη Σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities) http://www.mlssi.gov.cy/mlsi/dsid/dsid.nsf/dsidp08_grdsip08_gr?</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εισηγούνται και να προβαίνουν σε πράξεις ή δράσεις που προάγουν την υγιή συνύπαρξη/ συμβίωση των ατόμων στο σχολείο και στην κοινότητα.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η σημασία του σεβασμού προς αυτούς που «χάνουν» όταν πανηγυρίζουμε για τη «νίκη» μας σε ένα παιχνίδι που είναι καθοριστική για την απόλαυση και διασκέδαση όλων των παιδιών που λαμβάνουν μέρος στο παιχνίδι αυτό. <p>ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ...</p> <p>Για την καλλιέργεια αυτού του δείκτη επιτυχίας μπορεί να προσαρμοστεί και η δραστηριότητα του Οδηγού ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ... από την Α' τάξη, που εξυπηρετεί και τον δείκτη επιτυχίας 4.3 <i>Να αναφέρουν παραδείγματα συμπεριφορών που δείχνουν σεβασμό στο σπίτι, στην τάξη και στην κοινότητα.</i></p>	<p>OpenDocument. Επισημαίνεται ότι τα ανθρωπινα δικαιώματα είναι ίδια για όλα τα άτομα, ανεξαρτήτως χαρακτηριστικών, αλλά επειδή κάποιες ομάδες είναι ευάλωτες, χρειάστηκε να γίνουν και συμβάσεις που να επισημαίνουν τα δικαιώματά τους.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
3.3 Να εφαρμόζουν τεχνικές επίλυσης συγκρούσεων στον χώρο του σχολείου.	ΟΡΑΜΑΤΙΖΟΜΕΝΟΙ ΤΡΟΠΟΥΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ Τώρα βλέπω τι θα μπορούσα να κάνω! Compasito Δραστηριότητα 20 (σελ. 144-146)	
	Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΟΥ Μπορούν να βγουν όλοι κερδισμένοι από αυτή την κατάσταση; Compasito Δραστηριότητα 29 (σελ. 180-181)	
	DEBATE (ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ) ΥΛΙΚΑ: χαρτάκια για χωρισμό των παιδιών σε 2 τυχαίες ομάδες, χαρτόνι με τη λέξη ΥΠΕΡ, χαρτόνι με τη λέξη ΚΑΤΑ, χαρτόνι ή παρουσίαση με τις θέσεις προς δημόσια συζήτηση, χαρτόνια και μαρκαδόροι για τις ομάδες παιδιών, ένα αντικείμενο (π.χ. μικρή μαλακή μπάλα, καπέλο κ.λπ.), video με απόσπασμα ή αποσπάσματα από debate υποψήφιων προέδρων (π.χ. της Αμερικής). Ζητούμε από τα παιδιά να αναφέρουν τρόπους επίλυσης συγκρούσεων που γνωρίζουν ή με τους οποίους ασχοληθήκαμε σε άλλες δραστηριότητες (π.χ. μάχη του πορτοκαλιού σε προηγούμενο μάθημα). Ανακοινώνουμε ότι στο σημερινό μάθημα θα ασχοληθούμε με μια αρκετά διαδεδομένη μορφή επίλυ-	Απαραίτητη προϋπόθεση της δραστηριότητας είναι η υλοποίηση της δραστηριότητας 7 από το Compasito ΤΑ ΑΓΟΡΙΑ ΔΕΝ ΚΛΑΙΝΕ! Και τα κορίτσια είναι εξυπνότερα... (σελ. 94-96), όπως προσαρμόστηκε και περιγράφεται στον Οδηγό για τον δείκτη επιτυχίας Β' τάξης 3.3 Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ ατόμων (π.χ. φύλο, συνήθειες) σε διάφορα πλαίσια. Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα, τα παιδιά εξασκούνται στη δεξιότητα της επιχειρηματολογίας και στην έμπρακτη ένδειξη σεβασμού σε διαφορετικές απόψεις, καθώς και στους συνομιλητές τους. Επίσης, δια-

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εφαρμόζουν τεχνικές επίλυσης συγκρούσεων στον χώρο του σχολείου.</p>	<p>σης συγκρούσεων, το debate. Παρακολουθούμε σε βίντεο παραδείγματα από κάποια debate (π.χ. υποψήφιοι πρόεδροι μιας χώρας κατά την προεκλογική εκστρατεία) για να εξηγήσουμε τι σημαίνει δημόσια συζήτηση και ποιος ο ρόλος της (βλ. εισηγήσεις δίπλα).</p> <p>Ζητούμε από τα παιδιά να παρατηρήσουν κατά πόσο υπάρχουν συγκεκριμένοι κανόνες στο debate του βίντεο και να εισηγηθούν αυτούς που θεωρούν ότι είναι απαραίτητοι για το δικό μας debate. Αναμένεται ότι θα αναφερθούν και στους κανόνες που έχουμε στην τάξη (βλ. βασικές αρχές υλοποίησης δραστηριοτήτων) και σε άλλους κανόνες όπως τήρηση χρόνου ομιλίας κ.λπ.</p> <p>Ξεκινούμε μοιράζοντας τα παιδιά σε 2 ομάδες με τυχαίο τρόπο (βλ. βασικές αρχές υλοποίησης δραστηριοτήτων).</p> <p>Ένα παιδί από κάθε ομάδα επιλέγει στα τυφλά ένα από τα δύο χαρτόνια με τις λέξεις ΥΠΕΡ ή ΚΑΤΑ και το διαβάζουν δυνατά. Μετακινούνται σε δύο διαφορετικές ομάδες θρανίων στην τάξη και τοποθετούν στον κοντινό τους τοίχο το χαρτόνι τους (ΥΠΕΡ ή ΚΑΤΑ). Στη συνέχεια, προβάλλουμε ή γράφουμε στον πίνακα ένα θέμα προς δημόσια συζήτηση, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η μαθητική στολή πρέπει να είναι υποχρεωτική • Ο πρόεδρος του Κεντρικού Μαθητικού Συμβουλίου πρέπει να φοιτά στη Στ' τάξη • Τα κατοικίδια πρέπει να στερώνονται • Οι ταυρομαχίες πρέπει να απαγορευτούν • Η κατ' οίκον εργασία είναι απαραίτητη • Η καντίνα του σχολείου πρέπει να πουλά αναψυκτικά • Πρέπει να γίνεται ευθανασία στα αδέσποτα ζώα που δεν υιοθετούνται στα καταφύγια • Όταν κάποιος μας κοροϊδέψει ή μας χτυπήσει πρέπει να κάνουμε κι εμείς το ίδιο 	<p>πιστώνουν ότι οι απόψεις όλων επηρεάζονται από ποικίλους παράγοντες (ΜΜΕ, οικογένεια, σχολείο, φίλοι, βιβλία, διαδίκτυο, βιώματα κ.λπ.) και δεν είναι στατικές.</p> <p>Ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία που χρειάζεται κάθε άτομο σε μια δημοκρατική κοινωνία είναι η δεξιότητα να εμπλέκεται σε διάλογο με τη χρήση λογικών επιχειρημάτων, ιδιαίτερα αναφορικά με συγκρουσιακά θέματα. Σκοπός κάθε debate (δημόσιας συζήτησης) είναι να δοθεί η δυνατότητα σε άτομα ή ομάδες ατόμων που υποστηρίζουν διαφορετικές ή/και αντίθετες απόψεις να αναπτύξουν την επιχειρηματολογία τους μέσα σε πλαίσια σεβασμού για τους άλλους. Έτσι, γνωρίζουν καλύτερα τις άλλες απόψεις και δοκιμάζουν την ανθεκτικότητα και δύναμη των δικών τους επιχειρημάτων. Σκοπός δεν είναι κατ' ανάγκη η συμφωνία όλων ή της πλειοψηφίας με μια συγκεκριμένη άποψη, αλλά η κατανόηση της ύπαρξης διαφορετικών απόψεων και των επιχειρημάτων που τις στηρίζουν.</p> <p>Βασική προϋπόθεση για τη διεξαγωγή οποιασδήποτε δημόσιας συζήτησης, πέρα από τις βασικές αρχές υλοποίησης που αναφέρονται στην εισαγωγή του Οδηγού, είναι η εξαρχής συμφωνία με τα παιδιά για τα πλαίσια στα οποία θα κινηθούν κατά τη διάρκεια της</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εφαρμόζουν τεχνικές επίλυσης συγκρούσεων στον χώρο του σχολείου.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα άτομα με αναπηρία χρειάζονται χρήματα από φιλανθρωπικούς εράνους (βλ. εισήγηση δίπλα) • Το ειδικό σχολείο είναι απαραίτητο για κάποια παιδιά με αναπηρία (βλ. εισήγηση δίπλα). <p>Κάθε ομάδα συνεδριάζει για 10 λεπτά περίπου, ώστε να συζητήσουν και να καταγράψουν στο χαρτόνι τους τα κυριότερα επιχειρήματα που θα χρησιμοποιήσουν για να υποστηρίξουν ή να εναντιωθούν στη θέση που προβάλλεται, ανάλογα με την ομάδα στην οποία ανήκουν (ΥΠΕΡ ή ΚΑΤΑ).</p> <p>Στη συνέχεια, παιδιά από την κάθε ομάδα ανακοινώνουν τα επιχειρήματά τους υπέρ ή κατά του θέματος. Η/Ο εκπαιδευτικός μπορεί, αν χρειάζεται, να καταγράφει με συντομία τα επιχειρήματα της κάθε ομάδας σε δύο στήλες ΥΠΕΡ και ΚΑΤΑ στον πίνακα (ή στον υπολογιστή προβάλλοντάς τα στον πίνακα). Αν συμφωνηθεί με τα παιδιά από προηγούμενος, μπορεί να τηρηθεί και χρόνος που θα έχουν αρχικά στη διάθεσή τους (π.χ. δύο λεπτά ομιλίας για την κάθε ομάδα ή κάθε ομάδα δικαιούται να αναφέρει δύο μόνο επιχειρήματα κάθε φορά που της δίνεται ο λόγος). Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός, έχοντας τον ρόλο του συντονιστή χρησιμοποιεί την μπάλα (ή ένα άλλο αντικείμενο) για να δώσει τον λόγο με τη σειρά σε εκπροσώπους και των δύο ομάδων ώστε να απαντούν στα επιχειρήματα που ακούγονται ή να προσθέσουν επιχειρήματα που σκέφτηκαν κατά τη διάρκεια της συζήτησης. Η/Ο εκπαιδευτικός φροντίζει ώστε ο λόγος να δίνεται ισορροπημένα από άποψη χρόνου και στις δύο ομάδες, ενώ επεμβαίνει διακριτικά όπου χρειάζεται για υπενθύμιση και τήρηση των κανόνων (π.χ. σεβασμός σε όσους μιλούν, χρήση κατάλληλης γλώσσας κ.λπ.).</p> <p>Στην καταληκτική συζήτηση ζητούμε από τα παιδιά να εκφράσουν τι ένιωσαν κατά τη διάρκεια του debate. Αναμένεται πως κάποια παιδιά θα αναφέρουν ότι η διαδικασία αυτή τα βοήθησε να έρθουν λίγο πιο κοντά στην αντίθετη</p>	<p>διαφωνίας ή συμφωνίας τους με άλλες απόψεις. Ξεκαθαρίζουμε ότι ο καθένας δικαιούται να εκφράζει τη διαφωνία ή τη συμφωνία του με μια άποψη, χωρίς να βάζει ως στόχο με τα επιχειρήματά του το άτομο που την εκφράζει. Ιδιαίτερα στη συζήτηση συγκρουσιακών θεμάτων, που ενδέχεται να συνοδεύονται από συναισθηματικά φορτισμένες απόψεις, είναι ουσιώδες να διατηρηθεί η βασική αρχή του σεβασμού και της διατήρησης των προσωπικών δεδομένων.</p> <p>Χωρίζουμε τα παιδιά σε τυχαίες ομάδες, ώστε η άποψη την οποία θα υποστηρίξουν στο debate να μην είναι απαραίτητα και προσωπική τους. Αυτό συμβάλλει στην ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, μέσα από την προσπάθεια που θα καταβάλουν ώστε να μουν στη θέση ατόμων που υποστηρίζουν μια άποψη την οποία οι ίδιοι μπορεί να μην ενστερνίζονται. Τέλος, δεν ζητούμε να αναφέρονται στις προσωπικές τους απόψεις. Αν το κάνουν αυθόρμητα, αποφεύγουμε να κάνουμε τις προσωπικές απόψεις ή εμπειρίες τους αντικείμενο μελέτης ή συζήτησης του μαθήματος.</p> <p>Σε αρχικό στάδιο μπορούμε να δίνουμε εμείς τα θέματα στα παιδιά, ώστε να αποφεύγουμε θέματα που τα φορτίζουν συναισθηματικά, μέχρι να συνηθίσουν τη διαδικασία του debate</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εφαρμόζουν τεχνικές επίλυσης συγκρούσεων στον χώρο του σχολείου.</p>	<p>άποψη, να αναγνωρίσουν επιχειρήματα που δεν ήξεραν και ίσως να αλλάξουν γνώμη για κάποια θέματα. Παρόλο που σε αυτό το σημείο μπορεί να αναφερθούν σε προσωπικές τους απόψεις, δεν δίνουμε έμφαση σε αυτές ούτε τις κάνουμε αντικείμενο συζήτησης.</p> <p>Ως επέκταση, όταν διαπιστώσουμε ότι τα παιδιά έχουν αναπτύξει σε μεγάλο βαθμό τις δεξιότητες δημόσιας συζήτησης μέσα από διάφορα debates, μπορούμε να προχωρήσουμε σε debates θεμάτων που είναι επίκαιρα και συγκρουσιακά, μέσα από τα ενδιαφέροντα και την καθημερινότητα των παιδιών (π.χ. πού να δοθούν χρήματα που έχουν μαζευτεί από ένα παζαράκι, ποιες κυρώσεις και ποιες επιβραβεύσεις να ισχύουν στην τάξη/στο σχολείο, τι χρώμα να βαφτούν οι τοίχοι/τα παγκάκια του σχολείου κ.λπ.). Οι δημόσιες συζητήσεις μπορούν να καθιερωθούν και σε συνεδρίες των μαθητικών συμβουλίων.</p>	<p>τηρώντας τους απαραίτητους κανόνες. Σε επόμενο στάδιο, μπορούμε να επιλέξουμε συγκρουσιακά θέματα, τα οποία αποτελούν ίσως “καυτά” θέματα της επικαιρότητας στην Κύπρο ή στον κόσμο, τα οποία όμως δεν στοχοποιούν συγκεκριμένα παιδιά της τάξης μας. Γι’ αυτό και είναι απαραίτητο να γνωρίζουμε πάρα πολύ καλά τις ιδιαιτερότητες κάθε παιδιού και της οικογένειάς του προτού προχωρήσουμε στην επιλογή τρεχόντων θεμάτων της επικαιρότητας (π.χ. δεν θέτουμε προς δημόσια συζήτηση θέματα αναπηρίας εάν υπάρχει περίπτωση να στοχοποιηθεί συγκεκριμένο παιδί στην τάξη μας).</p> <p>Για να επιτευχθούν οι σκοποί της δραστηριότητας και να αποκτήσουν τα παιδιά τη δεξιότητα δημόσιας συζήτησης και επιχειρηματολογίας, χρειάζεται η δραστηριότητα αυτή να επαναληφθεί αρκετές φορές κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς και με διαφορετικά θέματα. Καθώς σχετίζεται άμεσα με τα μαθήματα Γλώσσας και Ιστορίας στο πλαίσιο του κριτικού και ιστορικού γραμματισμού, μπορεί να υλοποιηθεί και διαθεματικά.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση.</p>	<p>ΣΚΗΝΕΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: βίντεο όπως αυτά που παρατίθενται στον πίνακα στο τέλος του Οδηγού ή/και υλικό από την ιστοσελίδα <i>Ψηφίδες Γνώσης</i> του Πανεπιστημίου Κύπρου, όπου άτομα με αναπηρίες περιγράφουν πώς βιώνουν τον ρατσισμό (Σοφία Κολοτούρου, Μιχάλης Δημοσθένους, Αντώνης Ρέλλας, Άρης Ταστάνης), στην σελίδα http://www.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/el/</p> <p>Παρακολουθούμε αποσπάσματα ή ολόκληρα videos στα οποία εκτυλίσσονται σκηνές εκφοβισμού, αποκλεισμού, ρατσισμού, διακρίσεων, εμπειριών μετανάστευσης κ.λπ.</p> <p>Ανάλογα με το θέμα της ιστορίας, ακολουθεί συζήτηση βασισμένη σε ερωτήσεις όπως αυτές που ακολουθούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποια τα πρόσωπα της ιστορίας; Τι κάνει/λέει το καθένα; • Πώς νιώθει το κάθε πρόσωπο; Γιατί; • Υπάρχει κάποιο πρόβλημα; • Ποιες οι συνέπειες των πράξεων των ατόμων στην ιστορία; Θα μπορούσε κάποιος να τις αλλάξει; Πώς; • Θα αλλάζατε κάτι στην ιστορία; Γιατί; <p>Πιθανές δραστηριότητες που μπορεί να γίνουν με βάση το βίντεο είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παντομίμα/συγγραφή/αναπαράσταση της επιθυμητής συνέχειας της ιστορίας • Δημιουργία παγωμένων εικόνων από την ιστορία: Κάποια παιδιά αναπαριστούν μια παγωμένη εικόνα από την ιστορία του βίντεο. Η/Ο εκπαιδευτικός ή ένα παιδί από τους θεατές, αγγίζοντας κάποιο παιδί από την παγωμένη εικόνα, του δίνει την ευκαιρία να πει δυνατά τις σκέψεις του. Τα παιδιά που παρακολουθούν εκφράζουν τα συναισθήματα/εντυπώσεις τους. 	<p>Επιλέγουμε τα videos ή τις ταινίες που θα προβάλουμε στην τάξη μας ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες και τις εμπειρίες των παιδιών, τα θέματα που χρήζουν αντιμετώπισης στις σχέσεις ανάμεσά τους και τις ευκαιρίες θεματικής προσέγγισης συγκεκριμένων θεμάτων σε άλλα μαθήματα (π.χ. Γλώσσα & Πολιτισμός, Γνωρίζω τον Κόσμο μου, Ιστορία κ.λπ.).</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Καυτή καρέκλα: Η/Ο εκπαιδευτικός ή ένα παιδί που εθελοντικά κάθεται στην καυτή καρέκλα ταυτίζεται με ένα από τα πρόσωπα της ιστορίας και απαντά σε ερωτήσεις των υπολοίπων. Διάδρομος σκέψης: Τα παιδιά σχηματίζουν δύο γραμμές απέναντι η μια από την άλλη, δημιουργώντας έναν διάδρομο. Ένα παιδί εθελοντικά υποδύεται τον ρόλο ενός από τους ήρωες της ιστορίας και καθώς περπατά στον διάδρομο ακούει τα υπόλοιπα παιδιά να του ψιθυρίζουν εισηγήσεις/ απόψεις/επιχειρήματα για ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζει, κάτι που της/του συνέβηκε ή για τη συμπεριφορά του/της στην ιστορία. 	
	<p>ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: καρτέλες με 4 σενάρια (βλ. τέλος αυτής της δραστηριότητας), χρωματιστά χαρτάκια για χωρισμό των παιδιών σε 4 ομάδες.</p> <p>Αναφέρουμε στα παιδιά ότι θα ασχοληθούμε με κάποιες ιστορίες παρμένες από την κυπριακή πραγματικότητα. Μοιράζουμε σε 4 τυχαίες ομάδες τα 4 σενάρια και ζητούμε από τα παιδιά να τα διαβάσουν και να συζητήσουν την ιστορία της καρτέλας τους στην ομάδα τους.</p> <p>Στη συνέχεια, προβάλλουμε ή γράφουμε στον πίνακα ερωτήματα προς συζήτηση και ζητούμε από τα παιδιά κάθε ομάδας να παρουσιάσουν στην ολομέλεια το σενάριο που διάβασαν. Τα ερωτήματα είναι τα ακόλουθα:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ποια είναι τα πρόσωπα της ιστορίας; Τι κάνει/λέει το καθένα; Πώς νιώθει το κάθε πρόσωπο; Γιατί; Πώς θα νιώθατε εσείς στη θέση τους; Υπάρχει κάποιο πρόβλημα; 	<p>Η δραστηριότητα αυτή είναι προσαρμοσμένη από εισήγηση που έγινε στο πλαίσιο του μπουλίσματος ΝΑΠ Αγωγής Υγείας από την Έλενα Παπαμιχαήλ.</p> <p>Παρόλο που στα συγκεκριμένα σενάρια έγινε προσπάθεια να χρησιμοποιηθούν σχετικά ασυνήθιστα ονόματα, είναι απαραίτητο αυτά να αντικατασταθούν αν τέτοια ονόματα ανήκουν σε παιδιά του σχολείου, για λόγους αποφυγής ταύτισης ή παρεξηγήσεων (βλ. βασικές αρχές υλοποίησης δραστηριοτήτων στην εισαγωγή του Οδηγού).</p> <p>Επίσης, αν γνωρίζουμε ότι τα σενάρια που παρατίθενται εδώ καθρεφτίζουν παρόμοιες καταστάσεις που βιώνουν παιδιά στην τάξη μας, προσαρμόζουμε τις ιστορίες ώστε να μην καθρεφτίζονται οποιαδήποτε παιδιά.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ποιος/Τι ευθύνεται άραγε; • Ποιες οι συνέπειες των πράξεων των ατόμων στην ιστορία; Θα μπορούσε κάποιος να τις αλλάξει; Πώς; <p>Τα υπόλοιπα παιδιά προσθέτουν ή σχολιάζουν τις εισηγήσεις της ομάδας που παρουσιάζει την κάθε περίπτωση. Αφού παρουσιαστούν όλες οι ιστορίες, ζητούμε από τα παιδιά να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές. Αναμένεται ότι ανάμεσα στις ομοιότητες θα αναφέρουν με δικά τους λόγια ότι πρόκειται για περιπτώσεις διακρίσεων, αποκλεισμού, έλλειψης σεβασμού, ρατσισμού, επικράτησης στερεοτύπων για άτομα που ανήκουν σε συγκεκριμένες εθνικότητες/ηλικίες/επαγγέλματα κ.λπ.</p> <p>Τέλος, ζητούμε από τα παιδιά να συζητήσουν στην ομάδα τους και να δείξουν με όποιο τρόπο θέλουν (παντομίμα, διάλογος, δραματοποίηση, κείμενο, κόμικ κ.λπ.) πώς θα μπορούσε να συνεχιστεί η ιστορία, ώστε να έχει ένα επιθυμητό τέλος. Κάθε ομάδα παρουσιάζει το τέλος που επέλεξε και σχολιάζουμε στην ολομέλεια.</p> <p>ΣΕΝΑΡΙΑ: Ο Ζήνωνας που πηγαίνει στην Ε' τάξη, κάλεσε την Ισμήνη και τον Αγησίλαο στο σπίτι του ένα απόγευμα για παιχνίδι. Αφού έπαιξαν αρκετά και πείνασαν, πήγαν στην κουζίνα και έφτιαξαν σάντουιτς. Η Ισμήνη ξαφνιασθηκε όταν είδε τον Ζήνωνα να αφήνει το τυρί, το ψωμί και τα υπόλοιπα υλικά που χρησιμοποίησαν έξω από το ψυγείο, αλλά δεν είπε τίποτα. Όταν τέλειωσαν, ο Αγησίλαος σηκώθηκε από το τραπέζι για να βάλει το πιάτο του στη βρύση. Ο Ζήνωνας τότε του φώναξε: «Ρεεεε, τι κάμνεις; Τούτη εν δουλειά της μαύρης!!! Κινάρ έλα!» Αμέσως η οικιακή βοηθός της οικογένειας του Ζήνωνα μπήκε στην κουζίνα και ξεκίνησε να καθαρίζει. Πήρε το πιάτο της Ισμήνης και του Ζήνωνα και καθάρισε τον πάγκο. Όταν προσπάθησε να πάρει το πιάτο του Αγησίλαου, δεν την άφησε, αλλά το πήρε και το έπλυσε μόνος του στον νεροχύτη.</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση.</p>	<p>Έξω από ένα πολυκατάστημα στο κέντρο της πόλης, αρκετά άτομα περιμένουν σειρά για το επόμενο ταξί. Πρώτος στη σειρά είναι ένας ηλικιωμένος κύριος και ακολουθούν άλλα άτομα. Ο οδηγός του επόμενου ταξί που έφτασε, σταμάτησε στα γρήγορα για να μπει μια κυρία που ακολουθούσε τον ηλικιωμένο κύριο και ετοιμάστηκε να ξεκινήσει. Όταν ο κύριος που ήταν πρώτος διαμαρτυρήθηκε, ο ταξιτζής του είπε «Μα ενόμισες έχω την όρεξή σου ρε παππού; Ώσπου να μπεις και να φκεις κάμνω δυο κούρσες!».</p> <p>Σε μια Β' τάξη τον περασμένο Γενάρη ήρθε ο Άντιλ, ένα παιδάκι πρόσφυγας από το Ιράκ, που δεν μιλούσε καθόλου ελληνικά ή αγγλικά. Μια ώρα κάθε μέρα φεύγει από την τάξη για να μάθει γρήγορα ελληνικά με άλλα παιδιά. Καθώς έλειπε μια μέρα, ο διπλανός του πρόσεξε ότι υπήρχαν 6-7 καινούρια τετράδια κάτω από το θρανίο του Άντιλ και το είπε στη δασκάλα. Αμέσως μια συμμαθήτριά του φώναξε: «Κυρία έκλεψεν τα!». Κάποια παιδιά επανέλαβαν αυτό που είπε, ενώ ένα άλλο πρόσθεσε «Αφού εν αράπης!». Η δασκάλα τούς είπε να περιμένουν να δουν τι θα τους πει όταν επιστρέψει από το μάθημα των ελληνικών. Όταν ο Άντιλ ήρθε στην τάξη η δασκάλα τον ρώτησε με νοήματα πού βρήκε τα τετράδια και της έδειξε ήρεμα το ντουλάπι όπου τα φυλάνε στην τάξη. Κάποια παιδιά ψιθύρισαν ξανά μεταξύ τους «έκλεψεν τα». Το μάθημα συνεχίστηκε.</p> <p>Είναι Τετάρτη πρωί και αρκετά από τα παιδιά της Γ' τάξης έχουν φτάσει στην τάξη τους λίγο πριν το κουδούνι. Συζητούν έντονα για τη ληστεία του περιπτέρου της γειτονιάς τους το προηγούμενο βράδυ. Κάποιοι άκουσαν στην τηλεόραση ότι ο ληστής ήταν μάλλον από μια γειτονική χώρα. Μετά από λίγα λεπτά μπαίνει στην τάξη μια συμμαθήτριά τους, η Πολίνα, που κατάγεται από τη χώρα που ακούστηκε. Κάποια παιδιά αμέσως ξεκίνησαν να γελούν και να σχολιάζουν. Ο Αντρέας τη ρώτησε «εντάξει εφυλάξατε τα καλά τα λεφτά να μεν τα έβρουν;». Η Πολίνα, που δεν ήξερε γιατί την κοροιδεύουν, έβαλε τα κλάματα. Εκείνη τη στιγμή χτύπησε το κουδούνι και μπήκε ο δάσκαλος. Είδε</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
3.3 Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση.	τα παιδιά και την Πολίνα αναστατωμένα και είπε «Καλημέρα, μα τι πάθατε πάλι πρωί πρωί; Γρήγορα βγάλτε τα βιβλία σας και ξεκινούμε». Τα παιδιά έκαναν μάθημα και βγήκαν διάλειμμα. Όταν επέστρεψαν, η Πολίνα βρήκε γραμμένη στο θρανίο της τη λέξη «ΚΛΕΦΤΙΣΣΑ».	
	ΠΟΙΟΣ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΕΜΕΝΑ; ΠΟΙΟΣ ΠΙΣΤΕΥΕΙΣ ΠΩΣ ΕΙΜΑΙ; Compasito Δραστηριότητα 36 (σελ. 199-201)	Η δραστηριότητα αυτή προσφέρεται και για κάλυψη του επόμενου δείκτη επιτυχίας 3.3 <i>Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους.</i>
	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΟΥΛΟΥΡΑΚΙΑ ΥΛΙΚΑ: αντίγραφα με απόσπασμα από την εισαγωγή της Βασιλείας Κούρτη- Καζούλλη στο βιβλίο Ταυτότητες υπό Διαπραγμάτευση: εκπαίδευση με σκοπό την Ενδυνάμωση σε μια Κοινωνία της Ετερότητας του Jim Cummins, εκδόσεις Gutenberg (2003). Ανακοινώνουμε στα παιδιά ότι σήμερα θα ασχοληθούμε με την εμπειρία ενός κοριτσιού από την Ελλάδα, της Βασιλείας, που στα 4 της χρόνια μετακόμισε με την οικογένειά της ως μετανάστης στο εξωτερικό. Προβάλλουμε ή διαβάζουμε στα παιδιά το πρώτο απόσπασμα από το κείμενο: <i>Μία ημέρα στο νηπιαγωγείο κάτι τράβηξε την προσοχή μου. Μέσα στο σκουπιδοτενεκέ δίπλα στο γραφείο της κυρίας Ουότσον παρατήρησα ένα μικρό άσπρο σακουλάκι. Δεν μπορούσα να καταλάβω πώς βρέθηκε εκεί και το πε-</i>	Η δραστηριότητα μπορεί να προσαρμοστεί και σε άλλες τάξεις για καλλιέργεια της ενσυναίσθησης.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση.</p>	<p><i>ριεραζόμενα για αρκετή ώρα για να σιγουρευτώ μήπως κάνω λάθος. Αλλά δεν μπορούσε να ήταν κάτι άλλο. Εγώ η ίδια το είχα δώσει στη δασκάλα μου την προηγούμενη ημέρα. Της το έδωσα και αυτή το δέχτηκε μ» ένα πλατύ χαμόγελο και ένα «ευχαριστώ». Δεν το πείραξα το σακουλάκι αλλά απ» ό,τι έβλεπα ήταν όπως της το είχα δώσει, άθικτο. Είχε ακόμα μέσα τα ελληνικά κουλουράκια που έστειλε η μητέρα μου στη δασκάλα μου.</i></p> <p>Αφήνουμε τα παιδιά να εκφράσουν τις εντυπώσεις τους, ρωτώντας τα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς ένιωσε η Βασιλεία όταν βρήκε τα κουλουράκια στο καλάθι των αχρήστων; • Τι νόμισε άραγε; • Πώς βρέθηκε το σακουλάκι με τα κουλουράκια στο καλάθι των αχρήστων; • Τι νομίζετε πως έγινε στη συνέχεια; <p>Ακολουθώς διαβάζουμε ή προβάλλουμε τη συνέχεια της ιστορίας: <i>Νομίζω ότι εκείνη τη στιγμή συνειδητοποίησα κάτι σημαντικό για την υπόλοιπη σχολική μου καριέρα. Δεν μπορούσα να φέρω τίποτα μαζί μου στο σχολείο. Ό,τι κουβαλούσα μαζί μου, ό,τι κατάφερα να μαζέψω από την γέννησή μου μέχρι τα πέντε μου χρόνια (γλώσσα, κουλτούρα, χαρακτήρα, ταλέντο, ενδιαφέροντα, και μια μακριά λίστα από άλλα πράγματα) πήγαινε απευθείας στο καλάθι των αχρήστων, χωρίς καν να ανοιχτεί, όχι επειδή ήταν κατώτερο ή ανώτερο αλλά επειδή ήταν διαφορετικό, άρα άχρηστο.</i></p> <p>...</p> <p><i>Το πρόβλημα με το σχολείο, πιστεύω, είναι το μικρό άσπρο σακουλάκι στο καλάθι των αχρήστων. Η δασκάλα μου δεν μπορούσε να ξέρει ότι το δώρο μου συμβόλιζε κάτι. Συμβόλιζε την ευγνωμοσύνη της μητέρας μου προς τη δασκάλα. Συμβόλιζε την εμπιστοσύνη της, τη βεβαιότητα ότι η δασκάλα θα έκανε ό,τι καλύτερο για μένα. Συμβόλιζε την αναγνώριση ότι η επιτυχία μου</i></p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση.</p>	<p><i>στο σχολείο... θα ήταν αυτό που θα μου εξασφάλιζε κάποιο μέλλον καλύτερο... Η δασκάλα βέβαια, όσο και να με αγαπούσε, δεν μπορούσε να καταλάβει ότι με αυτό το άσπρο σακουλάκι έφερα μαζί μου από το σπίτι στο σχολείο ένα πλήθος από εμπειρίες, κουλτούρα και γλώσσα. Πίστευε ότι δεν έφερα τίποτα μαζί μου. Αλλά είχε κάνει λάθος.</i></p> <p>Στη συζήτηση που θα ακολουθήσει, υποβοηθούμε τα παιδιά με τις ερωτήσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποια η σημασία του δώρου της Βασιλείας; • Τι σήμαινε για τη Βασιλεία η πράξη της δασκάλας της; • Σκόπιμα πλήγωσε η δασκάλα τη Βασιλεία; <p>Σκοπός είναι να οδηγηθούμε στη διαπίστωση πως οι συνέπειες πράξεων διακρίσεων και ρατσισμού δεν εξαρτώνται από την πρόθεση με την οποία γίνονται, καθώς καλοπροαίρετες πράξεις, λόγω ή σκέψεις μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στα συναισθήματα και τη ζωή άλλων ατόμων. Η δασκάλα δεν σκόπευε να πληγώσει τη Βασιλεία, γι' αυτό και δέχτηκε με χαρά τα κουλουράκια, όμως οι συνέπειες της πράξης της να τα πετάξει στο καλάθι των αχρήστων ήταν αρνητικές για τη Βασιλεία.</p>	
	<p>Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΜΑΥΡΗ ΓΑΤΑ</p> <p>Το σχέδιο μαθήματος από το βιβλίο των Αυδή και Χατζηγεωργίου, με ερέθισμα το έργο <i>Η τελευταία μαύρη γάτα</i> του Ευγένιου Τριβιζά, καταπιάνεται με το ερώτημα «Πώς γεννιούνται οι προλήψεις και πώς μπορούμε να τις καταπολεμήσουμε;».</p>	<p>Η δραστηριότητα “<i>Η τελευταία μαύρη γάτα</i>” βρίσκεται στο βιβλίο των Αυδή, Α. και Χατζηγεωργίου, Μ. (2007) <i>Η τέχνη του δράματος στην εκπαίδευση: 48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής</i>, Αθήνα: Μεταίχμιο (σελ. 166 -171).</p> <p>Ευχαριστώ τη Χρύσω Χαραλάμπους που με ενημέρωσε για αυτή τη δραστηριότητα.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους.</p>	<p>ΤΟ ΔΩΡΟ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: δύο δώρα, το ένα καλοτυλιγμένο που να περιέχει κάτι λερωμένο ή άχρηστο και το άλλο κακοτυλιγμένο που να περιέχει κάτι όμορφο ή πολύτιμο.</p> <p>Παρουσιάζουμε στα παιδιά τα δύο τυλιγμένα δώρα και τα ρωτούμε ποιο θα ήθελαν για την τάξη τους. Τα παιδιά επιχειρηματολογούν και εάν υπάρχουν διαφορετικές απόψεις, ψηφίζουν ποιο δώρο θα ήθελαν. Κατά πάσα πιθανότητα η πλειοψηφία θα προτιμήσει το καλοτυλιγμένο.</p> <p>Αφού επιλέξουν, ο/η εκπαιδευτικός το βάζει στην άκρη και ανοίγει το άλλο δώρο. Αναμένεται ότι θα εκπλαγούν από το περιεχόμενο του δώρου και θα συμπεράνουν ότι η εξωτερική εμφάνιση δεν είναι πάντα ένδειξη για το περιεχόμενο.</p> <p>Ακολουθεί συζήτηση με ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γιατί διαλέξατε το συγκεκριμένο δώρο; • Μήπως η εμφάνιση σχετιζόταν με το περιεχόμενο; • Συμβαίνει και στους ανθρώπους να παραπλανούνται από την εξωτερική εμφάνιση κάποιου (ανθρώπου ή αντικειμένου, παιχνιδιού, φαγητού, ενδύματος); • Είναι λογικό να αποκλείουμε άτομα λόγω της εξωτερικής τους εμφάνισης; • Σκεφτείτε περιπτώσεις όπου κάτι με ελκυστική εξωτερική εμφάνιση αποδεικνύεται τελικά ότι δεν άξιζε καθώς και τις αντίθετες περιπτώσεις, όπου αποκλείουμε κάτι αρχικά, λόγω της εξωτερικής του εμφάνισης, ενώ στη συνέχεια αφού το γνωρίσουμε/δοκιμάσουμε, διαπιστώνουμε ότι μας άρσει. • Τι συμβαίνει πια όταν αντί για αντικείμενο/παιχνίδι/φαγητό έχουμε να 	<p>Η δραστηριότητα είναι προσαρμογή εισήγησης των Νίκου Νικολαΐδη και Ανδριανής Χρυσοστόμου για τα ΝΑΠ Αγωγής Υγείας. Πηγή: Kreidler, J. W., 1984, Creative Conflict Resolution, Illinois: Scott Foresman and Company.</p> <p>Σε αυτή τη δραστηριότητα θα μπορούσε να τεθεί προς συζήτηση και το θέμα του ανάπηρου σώματος. Μπορεί να συζητηθεί η αντίληψη ότι το ανάπηρο σώμα δεν είναι “όμορφο” ή “τέλειο” και να την αντιπαραβάλουμε με τα ίδια τα άτομα με αναπηρία, που λένε ότι το ανάπηρο σώμα είναι εξίσου όμορφο με το αρτιμελές. Ως επέκταση της δραστηριότητας μπορεί να αξιοποιηθεί υλικό από την ιστοσελίδα Ψηφίδες Γνώσης του Πανεπιστημίου Κύπρου http://www.ucy.ac.cy/psifidesgnosis/el/.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση.</p>	<p>επιλέξουμε ανθρώπους για φίλους ή συνεργάτες;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τι έχετε κερδίσει από την εμπειρία αυτή; <p>ΥΛΙΚΑ: χαρτόνια, μαρκαδόροι, κάρτες σεναρίων, άρθρα από εφημερίδες που θα φέρουν τα παιδιά.</p> <p>Χωρίζουμε τα παιδιά σε 2 τυχαίες ομάδες. Στην κάθε ομάδα δίνουμε ένα χαρτόνι με ένα συννεφάκι στο κέντρο. Στο ένα συννεφάκι είναι γραμμένη η λέξη ΑΝΤΡΕΣ και στο άλλο η λέξη ΓΥΝΑΙΚΕΣ. Ζητούμε από τα παιδιά να κατασκευάσουν μια ιδεοθύελλα στο χαρτόνι τους, γράφοντας ό,τι τους έρθει στο μυαλό για την κάθε λέξη. Εναλλακτικά, για τη δημιουργία της ιδεοθύελλας μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λογισμικό Kidspiration που είναι διαθέσιμο στους υπολογιστές όλων των σχολείων.</p> <p>Στη συνέχεια αφού, τα παιδιά ολοκληρώσουν τις ιδεοθύελλες, ανταλλάζουν χαρτόνια και η κάθε ομάδα «ελέγχει» και συμπληρώνει τις πληροφορίες που έγραψαν τα παιδιά της άλλης ομάδας. Συζητούν για λίγα λεπτά και στη συνέχεια παρουσιάζουν τις σκέψεις τους στην άλλη ομάδα, αφού αναρτηθούν και τα δύο χαρτόνια στην τάξη.</p> <p>Στη συνέχεια, καθοδηγούμε τα παιδιά ώστε να αναλύσουμε το κάθε χαρακτηριστικό που έχει καταγραφεί για την κάθε ομάδα με βάση τις ακόλουθες ερωτήσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Είναι όλοι οι άντρες/όλες οι γυναίκες (π.χ. δυνατοί/ες, ευαίσθητοι/ες;) • Είναι οι περισσότεροι άντρες/οι περισσότερες γυναίκες 	<p>Είναι σημαντικό οι δύο ομάδες να περιλαμβάνουν και αγόρια και κορίτσια.</p> <p>Αποφεύγουμε να χρησιμοποιήσουμε τις ομάδες ΑΓΟΡΙΑ – ΚΟΡΙΤΣΙΑ και προτιμούμε ΑΝΤΡΕΣ – ΓΥΝΑΙΚΕΣ, ώστε να αποφευχθεί η άμεση ταύτιση συγκεκριμένων παιδιών με κάποια από τα χαρακτηριστικά που θα αναφερθούν.</p> <p>Γίνεται εισήγηση όπως η δραστηριότητα αυτή προηγήθει της δραστηριότητας ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ... Δείτε τι συμβαίνει όταν αντιστρέψετε τα φύλα των χαρακτήρων σε μια γνωστή ιστορία (Compasito) που ακολουθεί.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Είναι πολλοί άντρες/πολλές γυναίκες • Είναι μερικοί άντρες/μερικές γυναίκες • Είναι λίγοι άντρες/λίγες γυναίκες • Μήπως γνωρίζετε κατά πόσον όλοι οι άντρες/όλες οι γυναίκες είναι • Είναι αληθινή η πρόταση «Οι άντρες/Οι γυναίκες είναι <p>Εισάγουμε τη λέξη «στερεότυπο» ως μια γενίκευση για κάποια κατηγορία ανθρώπων ή ομάδων που δεν είναι όμως αληθινή για όλα τα άτομα της ομάδας. Στη συνέχεια, αναφερόμενοι σε κάποια από τα χαρακτηριστικά που αναφέρθηκαν στις ιδεοθύελλες, ρωτούμε:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς νομίζετε ότι δημιουργήθηκε αυτό το στερεότυπο και πώς γίνεται τόσο πιστευτό ώστε να θεωρείται αληθινό; (π.χ. οι άντρες είναι σκληροί, οι γυναίκες είναι κακοί οδηγοί κ.λπ.). • Ποιοι παράγοντες νομίζετε μας επηρεάζουν ώστε να θεωρούμε ότι τέτοιες και άλλες γενικεύσεις είναι αληθινές; (π.χ. μέσα μαζικής ενημέρωσης, παραμύθια, σχολικά βιβλία, όσα ακούμε από γονείς/συγγενείς/φίλους κ.λπ.). <p>Στην επόμενη δραστηριότητα, τα παιδιά χωρίζονται σε 3 τυχαίες ομάδες. Τα παιδιά κάθε ομάδας ασχολούνται με ένα από τα πιο κάτω σενάρια, συζητώντας πιθανούς τρόπους αντίδρασης και ανακοινώνοντας τις σκέψεις τους στην ολομέλεια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σε λένε Αννίτα και είσαι 9 χρονών. Καθώς φεύγεις από ένα πάρτυ γενεθλίων, το παιδί που γιορτάζει σε αποχαιρετά δίνοντάς σου ένα μολύβι για δωράκι. Βλέπεις ότι κρατά γαλάζια και ροζ μολύβια. Λες στον φίλο σου ότι θα προτιμούσες το γαλάζιο μολύβι, καθώς είναι το αγαπημένο σου χρώμα. Η μητέρα του παιδιού σε ακούει και λέει «Μα αγάπη μου, αφού 	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση.</p>	<p>εσύ είσαι κορίτσι, πρέπει να πάρεις ροζ!». Σου δίνει ένα ροζ μολύβι. Τι απα- ντάς;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σε λένε Πάνο και είσαι 11 χρονών. Στο σπίτι σας έρχονται για επίσκεψη ένα βράδυ η οικογένεια του θείου σου, με τον ξάδερφό σου, που είναι λίγο μεγαλύτερός σου και τον θαυμάζεις. Σου φέρνουν για δώρο μια σφεντό- να. Ο θείος σου σου εξηγά πως «Είναι για να ρίχνεις πέτρες στα πουλιά και στους γάτους για πλάκα! Έτσι κάνει και ο ξάδερφός σου και όλοι οι σωστοί άντρες!». Ο πατέρας σου συμφωνεί μαζί του. Εσύ σκέφτεσαι αμέ- σως πόσο θα λυπόσουν αν κάποιος έκανε κάτι τέτοιο στον παπαγάλο ή στη γάτα σου και θυμώνεις. Τι απαντάς; • Ο πατέρας σου συζητά με μια γειτόνισσα στην αυλή ενώ εσύ παίζεις στον κήπο. Τους ακούς να σχολιάζουν την οικιακή βοηθό που εργάζεται στο σπίτι της γειτόνισσας. Ο πατέρας σου λέει σε κάποια στιγμή «Πάντως να προσέχετε τα πράγματά σας, διότι ποτέ δεν ξέρεις τι μπορεί να σου κά- νουν αυτές οι ξένες». Τι κάνεις; <p>Ως επέκταση της δραστηριότητας, τα παιδιά μπορούν να συλλέξουν άρθρα εφημερίδων ή άλλων πηγών πληροφόρησης που αναφέρονται σε εγκληματι- κές ενέργειες, ώστε να εξετάσουμε και να κάνουμε παρατηρήσεις για τον τρό- πο με τον οποίο περιγράφονται οι ύποπτοι και οι εγκληματίες ανάλογα με το φύλο, την εθνικότητα, την εμφάνισή τους κ.λπ.</p> <p>Σκοπός της δραστηριότητας είναι να αναγνωρίσουμε την ανάγκη να είμαστε συνεχώς σε εγρήγορση, ώστε να μην παρασυρόμαστε από τις γενικεύσεις που συχνά ακούγονται, με αρνητικές συνέπειες για πολλούς ανθρώπους γύρω μας, αλλά να τις αμφισβητούμε.</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους.</p>	<p>ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ... Δείτε τι συμβαίνει όταν αντιστρέψετε τα φύλα των χαρακτήρων σε μια γνωστή ιστορία</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 18 (σελ. 136-140)</p> <p>Σε επέκταση αυτής της δραστηριότητας, τα παιδιά μπορούν να επιλέξουν ένα παραμύθι που γνωρίζουν και να το ξαναδιαβάσουν ή να το ξαναγράψουν ολόκληρο ή αποσπασματικά, αντιστρέφοντας τους στερεοτυπικούς ρόλους. Μπορούμε να αναφερθούμε και σε παραδείγματα συγγραφέων που το έχουν ήδη κάνει σε κλασικά παραμύθια (π.χ. Ευγένιος Τριβιζάς <i>Τα τρία μικρά λυκάκια</i>, βλ. εισήγηση δίπλα).</p>	<p>Η δραστηριότητα αυτή καλύπτει και τους δείκτες επιτυχίας 3.3 Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους (Ε' τάξη) και 3.1 Να αναγνωρίζουν παράγοντες που επηρεάζουν στη διαμόρφωση του κοινωνικού φύλου (Στ' τάξη).</p> <p>Για περισσότερες ιδέες για παραμύθια που σχετίζονται με την αμφισβήτηση στερεοτύπων και τη διαφορετικότητα μπορείτε να δείτε τις πηγές που αναφέρονται και στις αρχικές σελίδες του Οδηγού.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους.</p>	<p>ΒΑΛΤΕ ΤΟΝ ΡΑΤΣΙΣΜΟ ΣΤΗ ΣΩΣΤΗ ΘΕΣΗ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: video Put racism in the right place από το Portuguese Commission για την 50η επέτειο της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.</p> <p>Παρακολουθούμε το video με τα παιδιά, αρχικά χωρίς να μεταφράσουμε τη συνομιλία στα ελληνικά. Αναμένεται ότι τα παιδιά, παρατηρώντας τη γλώσσα του σώματος των πρωταγωνιστών ή/και διαβάζοντας τους υπότιτλους στα αγγλικά, θα κάνουν κάποιες υποθέσεις για την ιστορία. Ζητούμε να τις εκφράσουν χρησιμοποιώντας επιχειρήματα για να υποστηρίξουν τις σκέψεις τους. Συζητούμε, επίσης, για το τι μπορεί ναιώθουν οι πρωταγωνιστές, με βάση τη γλώσσα του σώματος και τις εκφράσεις τους.</p> <p>Στη συνέχεια παρακολουθούμε ξανά το video, παρέχοντας τη μετάφραση προφορικά στα παιδιά:</p> <p><i>Κυρία: Αεροσυνοδέ, μπορείτε σας παρακαλώ να μου βρείτε άλλη θέση; Αεροσυνοδός: Φοβάμαι πως οι οικονομικές θέσεις είναι γεμάτες. Κυρία: Λυπάμαι, αλλά δεν πρόκειται να ταξιδέψω δίπλα από έναν νέγρο* (βλ. δίπλα). Κάντε κάτι. Αεροσυνοδός: Θα μιλήσω με τον καπετάνιο (φεύγει και επιστρέφει). Ο καπετάνιος είπε πως κατάφερε να βρει μια θέση στην πρώτη θέση. Και επίσης απολογείται γιατί είναι απίστευτο το να πρέπει ένας επιβάτης να ταξιδεύει δίπλα από ένα τόσο αξιοκαταφρόνητο άτομο. Κύριε, μπορείτε σας παρακαλώ να με ακολουθήσετε;</i></p> <p>Ακολουθεί συζήτηση με τα παιδιά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σας έκανε κάτι εντύπωση από τη διαφήμιση και γιατί; • Πώς ένιωσε το καθένα από τα 3 άτομα στα διάφορα στάδια της ιστορίας; 	<p>* Όπως αναφέρθηκε και στις εισηγήσεις για τη δραστηριότητα ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΠΟΚ στη Δ' τάξη, ο όρος "νέγρος/α" αποφεύγεται καθώς από τις αρχές του 1970 κρίθηκε ως προσβλητικός και ρατσιστικός, επειδή έχει χρησιμοποιηθεί με σκοπό να προκαλέσει εξαιρετικά αρνητικές και οδονηρές συνέπειες στους μαύρους μέσα από τις πρακτικές της δουλειάς, του φυλετικού διαχωρισμού και των διακρίσεων.</p> <p>Επομένως, εστιάζουμε στη χρήση του από την κυρία στο βίντεο, εξηγώντας ότι χρησιμοποιείται όχι για να περιγράψει απλά τον νεαρό, αλλά και ως υβριστικός όρος.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους.</p>	<p>Γιατί; (Τα παιδιά μπορούν να αναπαραστήσουν σκηνές από την ιστορία με παγωμένες εικόνες. Οι θεατές μπορούν να δώσουν φωνή στις σκέψεις και στα συναισθήματά τους, ακουμπώντας τους στον ώμο).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς κρίνετε το αίτημα της κυρίας; • Πώς κρίνετε την απόφαση του καπετάνιου; • Ποιος νομίζετε ότι έχει δημιουργήσει αυτό το βίντεο; Για ποιο σκοπό; • Έχει πετύχει αυτό τον σκοπό; (επικεντρωνόμαστε στο λογότυπο στο τέλος του βίντεο) • Ποια η σχέση του βίντεο με τα ανθρώπινα δικαιώματα; <p>Σκοπός της συζήτησης είναι να οδηγηθούμε στη διαπίστωση πως συμπεριφορές οποιασδήποτε μορφής που μειώνουν, προσβάλλουν, υποτιμούν και στερούν ευκαιρίες από συγκεκριμένα άτομα ή ομάδες ατόμων είναι απαράδεκτες. Η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (βλ. Composito, σελ. 302-304) αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο με το οποίο μπορεί ένα άτομο να διεκδικήσει την ισότητα, την αξιοπρέπεια και την ελευθερία του ίδιου ή άλλων ατόμων. Ο καπετάνιος, με την απόφασή του, διασφάλισε τα δικαιώματα του άντρα και έδωσε ένα μάθημα συμπεριφοράς στη γυναίκα.</p>	
	<p>SCHWARZFÄHRER (ΛΑΘΡΕΠΙΒΑΤΗΣ)</p> <p>ΥΛΙΚΑ: video Schwarzfahrer (Λαθρεπιβάτης) του Pepe Danquart (1944)</p> <p>Παρακολουθούμε το βίντεο στην τάξη και καθοδηγούμε τη συζήτηση κάνοντας ερωτήσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σας έκανε κάτι εντύπωση από την ταινία και γιατί; • Πώς συμπεριφέρεται η γυναίκα; 	<p>Το Schwarzfahrer (λαθρεπιβάτης) του σκηνοθέτη Pepe Danquart είναι μια γερμανική ταινία που έχει κερδίσει Όσκαρ ταινίας μικρού μήκους το 1994. Θέμα της η καταδίκη του καθημερινού ρατσισμού μέσα από μια ιστορία σε ένα τραμ: Ένας μαύρος νεαρός μπαίνει σε τραμ, μια ηλικιωμένη του φέρεται άσχημα και μονολογώντας προσβάλλει συνεχώς αυτόν, αλλά και τους μετανάστες γενικότερα. Στο τέλος</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να διακρίνουν τις αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από κάθε μορφής αποκλεισμό ή διάκριση.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Πώς συμπεριφέρεται ο άντρας; • Πώς συμπεριφέρεται το παιδί απέναντί τους; • Πώς συμπεριφέρονται οι επιβάτες του τραμ; • Θα θέλατε να πείτε κάτι στη γυναίκα/στον άντρα/στο παιδί/στους επιβάτες; <p>Με βάση την τελευταία ερώτηση, χρησιμοποιούμε την τεχνική της «καυτής καρέκλας» για να δώσουμε στα παιδιά την ευκαιρία να κάνουν εισηγήσεις ή ερωτήσεις στα άτομα που πρωταγωνιστούν στην ταινία. Αρχικά η/ο εκπαιδευτικός μπορεί να πάρει τον ρόλο της γυναίκας ή κάποιου άλλου ατόμου και να απαντήσει σε ερωτήσεις των παιδιών καθώς κάθεται στην «καυτή καρέκλα». Στη συνέχεια κάποια παιδιά μπορούν να αναλάβουν εθελοντικά κάποιο ρόλο και να καθίσουν στην «καυτή καρέκλα» απαντώντας σε ερωτήσεις που υποβάλλονται από τα υπόλοιπα παιδιά.</p> <p>Στη συνέχεια μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να φτιάξουν μια παγωμένη εικόνα χρησιμοποιώντας καρέκλες στημένες όπως στο λεωφορείο. Τα παιδιά παίρνουν τις θέσεις του άντρα, της γυναίκας, του παιδιού, της μητέρας του και άλλων επιβατών του τραμ. Η αρχική παγωμένη εικόνα μοιάζει με αυτήν που βλέπαμε στο μεγαλύτερο μέρος της ταινίας. Τότε η/ο εκπαιδευτικός αγγίζει κάποια από τα παιδιά για λίγο. Το παιδί που νιώθει το άγγιγμα λέει δυνατά τις σκέψεις και τα συναισθήματά του ως το πρόσωπο της ταινίας που υποδύεται. Αναμένεται ότι ο άντρας θα εκφράσει τα αρνητικά του συναισθήματα για τα λόγια της γυναίκας, η γυναίκα θα επαναλάβει τα σχόλια που έκανε στην ταινία, ενώ το παιδί θα μας εξηγήσει τι βρίσκει αστείο ή πώς νιώθει για αυτό που παρακολουθεί. Άλλοι επιβάτες μπορεί να εκφράσουν διάφορες στάσεις - κάποιοι θετικές και κάποιοι αρνητικές προς τη συμπεριφορά της γυναίκας και του άντρα.</p> <p>Αφού εκφραστούν οι σκέψεις όλων των προσώπων, λέμε στα παιδιά να «ξε-</p>	<p>ο νεαρός παίρνει την εκδίκησή του. Οι υπόλοιποι επιβάτες παρακολουθούν σιωπηλοί τα γεγονότα.</p> <p>Καθ' όλη τη διάρκεια της συζήτησης, αποφεύγουμε χρήση ή αποδοχή σχολίων ή αναφορών στον ήρωα της ταινίας όπως “ο μαύρος”, καθώς τέτοιες γενικεύσεις έχουν αρνητικές συνέπειες με στερεότυπα και προκαταλήψεις. Ταυτόχρονα όμως σταματούμε και πιθανούς αρνητικούς χαρακτηρισμούς για τη γυναίκα.</p> <p>Στο τελικό στάδιο της δραστηριότητας μπορεί να γίνει σύνδεση με την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (βλ. Compasito, σελ. 302-304).</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.3 Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους.</p>	<p>παγώσουν» την εικόνα και να αυτοσχεδιάσουν μια διαφορετική εξέλιξη από αυτήν που παρακολούθησαν στην ταινία. Αφού ολοκληρώσουν, «ελευθερώνεται» από τον ρόλο τους (μπορούμε να τους ζητήσουμε να ξεσκονιστούν ή να φωνάξουν δυνατά το δικό τους όνομα) και συζητούμε πώς ένιωσαν. Στο τέλος συζητούμε την ερώτηση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποιος έχει δημιουργήσει αυτό το βίντεο; Για ποιο σκοπό; Πετυχαίνει άραγε αυτόν τον σκοπό; <p>Όμοια με την προηγούμενη δραστηριότητα, σκοπός της συζήτησης είναι να οδηγηθούμε στη διαπίστωση πως συμπεριφορές οποιασδήποτε μορφής που μειώνουν, προσβάλλουν, υποτιμούν και στερούν ευκαιρίες από συγκεκριμένα άτομα ή ομάδες ατόμων είναι απαράδεκτες και παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.</p>	
	<p>Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΜΗΛΑΣ ΣΟΝΑ</p> <p>Κοινωνική Μάθηση, Ενότητα 10: Πολιτισμικές Αλλαγές, Δραστηριότητα 7 (σελ.74-75)</p>	
	<p>ΤΑ ΑΓΟΡΙΑ ΔΕΝ ΚΛΑΙΝΕ! Και τα κορίτσια είναι εξυπνότερα...</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 7 (σελ. 94-96)</p> <p>Βλ. επεξήγηση της δραστηριότητας στις δραστηριότητες Β΄ τάξης σε αυτόν τον Οδηγό.</p>	<p>Η δραστηριότητα αυτή καλύπτει και τους δείκτες επιτυχίας 3.3 Να εντοπίζουν και να κρίνουν την ύπαρξη στερεοτύπων στο άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον τους (Ε΄ τάξη) και 3.1 Να αναγνωρίζουν παράγοντες που επηρεάζουν στη διαμόρφωση του κοινωνικού φύλου (Στ΄ τάξη).</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>2.2 Να μαγειρεύουν φαγητά διάφορων πολιτισμών.</p>	<p>ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΕΝΟΣ ΠΙΑΤΟΥ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: βιβλία μαγειρικής με παραδοσιακές συνταγές διάφορων χωρών, εικόνες από το έργο τέχνης του Yukinori Yanagi The World Flag Ant Farm http://www.yanagistudio.net/works/antfarmproject01_view_eng.html, σύντομα ερωτηματολόγια που θα φτιαχτούν από τα παιδιά, χαρτόνια, μαρκαδόροι, χρώματα κ.λπ.</p> <p>Τα παιδιά ξεκινούν μια διερεύνηση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διερευνούν και καταγράφουν τα αγαπημένα φαγητά των παιδιών του σχολείου • Διερευνούν και καταγράφουν τα φαγητά που συνήθως καταναλώνουν τα παιδιά του σχολείου • Διερευνούν και καταγράφουν τα «παραδοσιακά» φαγητά της Κύπρου. <p>Για το πρώτο σκέλος της διερεύνησης, τα παιδιά κατασκευάζουν ανώνυμα και σύντομα ερωτηματολόγια με πληροφορίες για την έρευνα και με την ερώτηση «ποια είναι τα αγαπημένα σου φαγητά;», τα οποία διανέμουν στο σχολείο. Αφού ολοκληρωθεί η συλλογή των ερωτηματολογίων, καταγράφουν τις απαντήσεις. Αναμένεται ότι θα περιλαμβάνουν διαδοδομένα έτοιμα/γρήγορα φαγητά όπως chicken nuggets, hamburger, fried chicken και pizza, αλλά και πιο «παραδοσιακά» φαγητά, όπως σουβλάκια, κουπέπια, μακαρόνια του φούρνου κ.λπ.</p> <p>Για το δεύτερο σκέλος της διερεύνησης, τα παιδιά μπορούν να συλλάξουν την πληροφορία «τι έφαγες χθες το βράδυ;» για μια τυχαία συλλογή δεδομένων για τα φαγητά που συνήθως καταναλώνουν τα παιδιά του σχολείου.</p> <p>Για το τρίτο σκέλος της διερεύνησης, παράλληλα με τη διανομή των ερωτηματολογίων στο σχολείο, τα παιδιά διερευνούν και καταγράφουν τα «παραδοσιακά» φαγητά της Κύπρου. Η διερεύνηση μπορεί να γίνει με τη μορφή συνεντεύξεων στις οικογένειες και στην κοινότητα ή με σύντομα ερωτηματο-</p>	<p>Το σχέδιο μαθήματος που περιγράφεται δίπλα περιλαμβάνει αρκετές δραστηριότητες, από τις οποίες οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέξουν και να προσαρμόσουν ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της τάξης τους. Οι δραστηριότητες αναμένεται να χρειαστούν αρκετά μαθήματα μέχρι να ολοκληρωθούν.</p> <p>Σε δραστηριότητες μαγειρικής, σε όλες τις τάξεις, αντιμετωπίζουμε κριτικά έννοιες όπως “εθνικότητα” ενός φαγητού και στοχεύουμε στην αποδόμηση στερεοτύπων σε σχέση με τη διατροφή. Παρόλο που παραδοσιακά η κατανάληση συγκεκριμένων φαγητών είναι αυξημένη σε κάποιες ομάδες, στόχος είναι τα παιδιά να οδηγηθούν στη διαπίστωση πως οι διατροφικές συνήθειες οποιασδήποτε πολιτισμικής, θρησκευτικής, γεωγραφικής ή άλλης ομάδας αλλάζουν δυναμικά και εξελίσσονται ανάλογα με τις επιρροές που δέχονται στην όλο και πιο ραγδαία αλληλοεξαρτώμενη παγκόσμια κοινωνία. Ταυτόχρονα, συνειδητοποιούμε την πολυπλοκότητα των πολιτισμικών ανταλλαγών και επιρροών στις διατροφικές συνήθειες ατόμων/ομάδων και την αδυναμία να χαρακτηριστεί ένα πιάτο (και επομένως ένας πολιτισμός, μια ομάδα ανθρώπων ή μια ταυτότητα) με αυστηρούς όρους όσον αφορά την “εθνικότητά” του.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>2.2 Να μαγειρεύουν φαγητά διάφορων πολιτισμών.</p>	<p>λόγια. Καταγράφουν τα αποτελέσματα, σημειώνοντας τα πιο δημοφιλή «παραδοσιακά» φαγητά (π.χ. κούπες, λαχματζούν, μουσακκάς, μουτζέντρα, γύρος, σουβλάκι, κουπέπια, οφτό κλέφτικο, κυπριακός καφές, τταβάς, ιμάμ μπαϊλντί, φασολάδα, μπάμιες, πουργούρι κ.λπ.).</p> <p>Ακολούθως συζητούν τα ευρήματα της έρευνας με βάση το ερώτημα «Άραγε επειδή είμαστε Κύπριοι σημαίνει ότι τα παραδοσιακά φαγητά της Κύπρου είναι και τα αγαπημένα μας/ή αυτά που τρώμε συχνότερα;».</p> <p>Σε επόμενο στάδιο, τα παιδιά μπορούν να κάνουν περαιτέρω διερεύνηση για κάποιο από τα φαγητά, με βάση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • την πιθανή αρχική τους προέλευση και τον τρόπο με τον οποίο έφτασαν στην Κύπρο • τις επιρροές που δέχτηκαν κατά την «υιοθεσία» τους στην Κύπρο και πιθανές αλλαγές που μπορεί να έχουν γίνει στις συνταγές λόγω των ντόπιων προϊόντων ή άλλων παραγόντων • την ετυμολογία των λέξεων (π.χ. αραβικό <i>musaqqa</i> → μουσακκάς, τούρκικο <i>dolma</i> → ντολμάδες) • θρησκευτικές ή άλλες παραδόσεις που μπορεί να σχετίζονται με τα συγκεκριμένα φαγητά • αντιπαραθέσεις για τη διεκδίκηση συγκεκριμένου φαγητού/ποτού/γλυκού από διάφορες χώρες (π.χ. χαλλούμι, κυπριακός/τούρκικος/ελληνικός καφές, λαχματζούν κ.λπ.) • την εξέλιξη ενός φαγητού ανά χρονικές περιόδους/περιοχές. <p>Τα παιδιά σε ομάδες επιλέγουν ένα φαγητό από αυτά που διερεύνησαν και ετοιμάζουν αφίσες με πληροφορίες για την προέλευσή του αλλά και ζωγραφίες του φαγητού και/ή χάρτη του «ταξιδιού» του. Οι αφίσες τοποθετούνται σε διάφορα σημεία του σχολείου. Μπορεί να γίνει και παρουσίασή τους σε συγκέντρωση του σχολείου, ώστε να ενημερωθούν και τα υπόλοιπα παιδιά.</p>	<p>Στόχος δεν είναι να κατηγοριοποιηθούν πολιτισμικές ομάδες σε σχέση με διατροφικές συνήθειες που στερεοτυπικά είναι συνδεδεμένες μαζί τους (π.χ. οι Κινέζοι τρώνε ρύζι, οι Ινδοί <i>curry</i>, οι Έλληνες μουσακά, οι Αμερικανοί <i>hamburger</i>, οι Ιταλοί μακαρόνια, στην Αφρική πεινούν, οι Γάλλοι τρώνε βατράχια και σαλιγκάρια, οι Εβραίοι τρώνε μόνο φαγητά <i>kosher</i>, οι Χριστιανοί νηστεύουν, οι Εσκιμώοι τρώνε ωμό ψάρι, οι μουσουλμάνοι δεν τρώνε χοιρινό και δεν πίνουν αλκοόλ, κ.λπ.). Στόχος είναι τα παιδιά να διαπιστώσουν πως η κουζίνα κάθε περιοχής είναι ένα μη στατικό κράμα πολλαπλών αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στους δυναμικούς παράγοντες που επηρεάζουν τις διατροφικές συνήθειες οποιωνδήποτε ατόμων/ομάδων (π.χ. χώρος διαμονής, καιρικές συνθήκες, ντόπια προϊόντα, θρησκευτικές πεποιθήσεις, έθιμα, διακοπές, κοινωνικοοικονομική, επαγγελματική και οικογενειακή κατάσταση, θέματα υγείας, φύλο, ΜΜΕ, ασχολίες, μετανάστευση, παγκοσμιοποίηση, πόλεμοι, αποικιοκρατία, εμπόριο, κατακτήσεις χωρών κ.λπ.).</p> <p>Η κριτική ανάλυση κάποιων “πολυπολιτισμικών” βιβλίων μαγειρικής αποσκοπεί στο να αποδομηθούν στερεότυπα μέσα από συζήτηση της γλώσσας και της εικονογράφησης με τα οποία παρουσιάζονται οι συνταγές.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>2.2 Να μαγειρεύουν φαγητά διάφορων πολιτισμών.</p>	<p>Αφού καταλήξουν στη διαπίστωση ότι υπάρχουν πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν τις προτιμήσεις τους και ότι τα «παραδοσιακά» φαγητά μιας χώρας δεν είναι απαραίτητα και τα πιο δημοφιλή, προχωρούν στην κριτική «πολυπολιτισμικών» βιβλίων μαγειρικής που φέρνουμε εμείς και τα παιδιά στην τάξη. Γίνεται κριτική των πιθανών στερεοτυπικών τρόπων εικονογράφησης και παρουσίασης των παιδιών, αποδομώντας στερεότυπα όπως «οι μικροί γι-απωνέζοι τρώνε ρύζι», «στα κορίτσια της Ινδίας αρέσει να τρώνε κάρι», «ο Μπόρις στη Ρωσία προτιμά τις τηγανίτες μπλίνι» και «η Μαρία από το Μεξικό τρώει κόκκινα φασόλια».</p> <p>Ακολουθεί διερεύνηση «παγκόσμιων» φαγητών με βάση την ετυμολογία και την προέλευσή τους, τις επιρροές που δέχτηκαν, τις παραλλαγές τους, το «ταξίδι» τους από περιοχή σε περιοχή, την πολιτισμική, θρησκευτική ή πολιτική τους αξία κ.λπ. Φαγητά που προσφέρονται ιδιαίτερα για τέτοιες διερευνήσεις είναι το hamburger (π.χ. ετυμολογία και προέλευση από το Αμβούργο (Hamburg) της Γερμανίας), οι τηγανιτές πατάτες (π.χ. διαμάχη ονομασίας french fries VS freedom fries), το fish and chips, λαχματζούν (αρμενική ή τουρκική πίτσα που έγινε αλυσίδα fast food), tikka masala (ινδικό ή αγγλικό;) κ.λπ.</p> <p>Σε τελικό στάδιο, μέσα από δημοκρατικές διαδικασίες και χρησιμοποιώντας λογικά επιχειρήματα, αποφασίζουμε ποιο φαγητό θα μαγειρέψουμε στο εργαστήρι. Τα παιδιά εισηγούνται τα κριτήρια με βάση τα οποία θα επιλεγεί το φαγητό (π.χ. κόστος υλικών, ευκολία, χρόνος παρασκευής, θρεπτική αξία, δημοφιλές ή ασυνήθιστο κ.λπ.). Καταγράφονται όλες οι εισηγήσεις των παιδιών για το φαγητό της προτίμησής τους. Τα παιδιά καλούνται να επιχειρηματολογήσουν για το φαγητό που θεωρούν ότι πρέπει να απορριφθεί από τη λίστα. Μέσω της διαδικασίας του αποκλεισμού καταλήγουμε στο φαγητό που θα μαγειρέψουμε. Καλύπτοντας και δείκτες επιτυχίας από την ενότητα 2 (βλ. δίπλα), προχωρούμε στην προετοιμασία και παρασκευή του πιάτου.</p>	<p>* <i>Οι δραστηριότητες για καλλιέργεια αυτού του δείκτη καλύπτουν και τους κοινούς δείκτες επιτυχίας για όλες τις τάξεις:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>2.1: Να απολαμβάνουν ευχάριστες και υγιείς συμπεριφορές στο σχολείο και στην κοινότητά τους</i> • <i>2.2: Να απολαμβάνουν στιγμές προετοιμασίας και κατανάλωσης φαγητού στο σχολείο, στη σχολική εκδρομή και σε χώρους αναψυχής στην κοινότητά τους</i> <p><i>Συνδέονται, επίσης, με όλους τους δείκτες επιτυχίας 2.2, κυρίως με τους ακόλουθους:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Να αναγνωρίζουν μέσα από προσωπικές εμπειρίες τα οφέλη που προσφέρει το φαγητό σε όλες τις πτυχές της υγείας</i> • <i>Να αποκτήσουν βασικές δεξιότητες μέσα από διαδικασίες προετοιμασίας υγιεινών φαγητών.</i>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>2.3 Να κρίνουν τον τρόπο με τον οποίο συγκεκριμένοι παράγοντες (π.χ. κουλτούρα, οικονομική κατάσταση, κοινωνική θέση, τόπος διαμονής) ενισχύουν ή εμποδίζουν τη φυσική δραστηριότητα.</p>	<p>ΑΓΑΠΗΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ Περπάτησε ένα χιλιόμετρο μέσα από τα παπούτσια μου...</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 12 (σελ. 112-116)</p>	
	<p>ΤΟ ΣΩΜΑ ΠΟΥ ΜΙΛΑΕΙ</p> <p>Κοινωνική Μάθηση, Ενότητα 8: Υγεία, Δραστηριότητα 4 (σελ.50-51)</p>	
	<p>ΤΡΟΠΟΙ ΖΩΗΣ</p> <p>Κοινωνική Μάθηση, Ενότητα 8: Υγεία, Δραστηριότητα 6 (σελ.51-52)</p>	
	<p>ΚΑΝΤΕ ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΜΠΡΟΣΤΑ Είμαστε όλοι ίσοι – όμως μερικοί είναι πιο ίσοι από άλλους</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 28 (σελ. 174-179)</p>	<p>Η δραστηριότητα αυτή είναι ανάμεσα και στις εισηγήσεις για τους δείκτες επιτυχίας 1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση (Γ' τάξη) και 3.1 Να διακρίνουν παράγοντες που επηρεάζουν την οικογενειακή ζωή (π.χ. οικονομική κατάσταση, υγεία, τόπος διαμονής) (Στ' τάξη).</p>

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΣΤ' ΤΑΞΗ

116

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.1 Να διακρίνουν παράγοντες που επηρεάζουν την οικογενειακή ζωή (π.χ. οικονομική κατάσταση, υγεία, τόπος διαμονής)</p>	<p>ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΖΩΗ ΜΙΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ</p> <p>Δραστηριότητα από τον Οδηγό Εκπαιδευτικού Φτου και Βγαίνω με ενδεικτικές δραστηριότητες για τους δείκτες επιτυχίας Θεματικής Ενότητας 3.1: Οικογενειακός προγραμματισμός, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία (τάξεις Β', Γ' και Στ').</p>	<p>Οι πιο κάτω αποτελούν παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν τη ζωή μιας οικογένειας: οικονομική κατάσταση, εθνικότητα, μετανάστευση, τόπος διαμονής, νέες γεννήσεις, ποιότητα σχέσης γονέων (ομαλή συμβίωση, μη ομαλή συμβίωση, ομαλή σχέση γονέων μετά από διαζύγιο, μη ομαλή σχέση γονέων μετά από διαζύγιο, δεύτεροι γάμοι ή σχέσεις γονέων με τρίτα άτομα), αδέρφια, ετεροθαλή αδέρφια, υγεία, αναπηρία, θάνατοι, μετακινήσεις, ανεργία, υπερωρίες στην επαγγελματική ζωή των γονέων, μορφωτικό επίπεδο, παππούδες-γιαγιάδες, ύπαρξη περιβάλλοντος βίας στην οικογένεια, ύπαρξη περιβάλλοντος αγάπης, ύπαρξη περιβάλλοντος στοργής, ύπαρξη περιβάλλοντος φροντίδας, ύπαρξη αποτελεσματικής επικοινωνίας, σχέσεις ειλικρίνειας κ.λπ.</p>
	<p>ΜΑΡΚΟΣ, ΤΑΤΙΑΝΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ</p> <p>Δραστηριότητα από τον Οδηγό Εκπαιδευτικού με ενδεικτικές δραστηριότητες για τους δείκτες επιτυχίας Θεματικής Ενότητας 3.1: Οικογενειακός προγραμματισμός, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία (τάξεις Β', Γ' και Στ') Φτου και Βγαίνω.</p>	<p>Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι η ευαισθητοποίηση των παιδιών σε θέματα που αφορούν τους παράγοντες που έχει να αντιμετωπίσει μια οικογένεια, η αποδοχή των παραγόντων και της διαφορετικότητας της κάθε οικογένειας, αλλά ειδικά η διαισθητική ενδυνάμωση των παιδιών για να αντιμετωπίζουν πιθανούς παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά τις ζωές των οικογενειών τους τώρα ή στο μέλλον. Αυτό γίνεται</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.1 Να διακρίνουν παράγοντες που επηρεάζουν την οικογενειακή ζωή (π.χ. οικονομική κατάσταση, υγεία, τόπος διαμονής)</p>		<p>χωρίς αναφορές σε προσωπικές οικογενειακές καταστάσεις.</p>
	<p>ΚΑΝΤΕ ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΜΠΡΟΣΤΑ Είμαστε όλοι ίσοι - όμως μερικοί είναι πιο ίσοι από άλλους</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 28 (σελ. 174-179)</p>	<p>Η δραστηριότητα αυτή είναι ανάμεσα και στις εισηγήσεις για τους δείκτες επιτυχίας 1.2 Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση (Γ' τάξη) και 2.3 Να κρίνουν τον τρόπο με τον οποίο συγκεκριμένοι παράγοντες (π.χ. κουλτούρα, οικονομική κατάσταση, κοινωνική θέση, τόπος διαμονής) ενισχύουν ή εμποδίζουν τη φυσική δραστηριότητα (Ε' τάξη).</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.1 Να αναγνωρίζουν παράγοντες που επηρεάζουν στη διαμόρφωση του κοινωνικού φύλου</p>	<p>ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ... Δείτε τι συμβαίνει όταν αντιστρέψετε τα φύλα των χαρακτήρων σε μια γνωστή ιστορία</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 18 (σελ. 136-140)</p>	<p>Η δραστηριότητα αναφέρεται στον Οδηγό αυτό και για υλοποίηση δεικτών επιτυχίας που σχετίζονται με τα στερεότυπα στις Β', Γ' και Ε' τάξεις.</p>
	<p>ΤΑ ΑΓΟΡΙΑ ΔΕΝ ΚΛΑΙΝΕ! Και τα κορίτσια είναι εξυπνότερα...</p> <p>Compasito Δραστηριότητα 7 (σελ. 94-96)</p> <p>Βλ. επεξήγηση της δραστηριότητας στις δραστηριότητες Β' τάξης στον Οδηγό αυτό. Προσαρμόζουμε αυτή τη δραστηριότητα με χρήση δηλώσεων που σχετίζονται με τη διαμόρφωση του κοινωνικού φύλου.</p>	<p>Η δραστηριότητα αναφέρεται στον Οδηγό αυτό και για υλοποίηση δεικτών επιτυχίας που σχετίζονται με τα στερεότυπα στις Β', Γ' και Ε' τάξεις.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>3.2</p> <p>Να εισηγούνται και να εκδηλώνουν συμπεριφορές που δείχνουν σεβασμό των δικαιωμάτων των άλλων στο σχολείο</p>	<p>ΣΕΒΟΜΑΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ...</p> <p>Ως προέκταση του δείκτη επιτυχίας στην Α' τάξη 4.3 Να αναφέρουν παραδείγματα συμπεριφορών που δείχνουν σεβασμό στο σπίτι, στην τάξη και στην κοινότητα, στο πλαίσιο του δείκτη αυτού, τα παιδιά μπορούν να ετοιμάσουν σύντομα βίντεο, αφίσες, ιστορίες ή άλλες δημιουργικές εργασίες με εισηγήσεις συμπεριφορών που δείχνουν σεβασμό στα δικαιώματα των παιδιών, των δασκάλων και άλλων μελών του προσωπικού του σχολείου.</p>	

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>4.2 Να εντοπίζουν κοινωνικά στερεότυπα σχετικά με τα επαγγέλματα (π.χ. στερεότυπα για το φύλο, την κοινωνική τάξη, την καταγωγή ενός ατόμου που τυχόν θα ασκήσει ένα επάγγελμα).</p> <p><i>* Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ΠΡΙΝ από αυτές τις δραστηριότητες να υλοποιηθούν οι δραστηριότητες που προτείνονται στον Οδηγό Θεματικής Ενότητας 3.1: Οικογενειακός προγραμματισμός, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία Φτου και Βγαίνω (τάξεις Β', Γ' και Στ') αναφορικά με την αναγνώριση και τον σεβασμό όλων των μορφών οικογένειας.</i></p>	<p>ΤΙ ΔΟΥΛΕΙΑ ΚΑΝΕΙ;</p> <p>ΥΛΙΚΑ: χαρτόνια, μαρκαδόροι, ηλεκτρονική παρουσίαση με φωτογραφίες ατόμων που κάνουν επαγγέλματα τα οποία αμφισβητούν κοινωνικά στερεότυπα (βλ. παραδείγματα δίπλα), καρτέλες με τα πραγματικά επαγγέλματα των ατόμων στις φωτογραφίες.</p> <p>Δείχνουμε τις φωτογραφίες ατόμων που κάνουν διάφορα επαγγέλματα και ζητούμε από τα παιδιά να συζητήσουν σε μικρές ομάδες των 2-3 παιδιών και να μαντέψουν το επάγγελμα, το όνομα, τον τόπο διαμονής τους και άλλες πιθανές πληροφορίες για τη ζωή τους. Σε πρώτο επίπεδο, κάθε ομάδα ανακοινώνει στην ολομέλεια τις σκέψεις της επιχειρηματολογώντας για τους λόγους που τους οδήγησαν εκεί. Η/Ο εκπαιδευτικός συμπληρώνει σε ξεχωριστό χαρτόνι για την κάθε φωτογραφία όσα αναφέρουν τα παιδιά.</p> <p>Αφού ολοκληρωθούν οι ιδεοθύελλες, μοιράζουμε στις ομάδες τις καρτέλες με τα επαγγέλματα των ατόμων και ζητούμε να τις τοποθετήσουν στο χαρτόνι που έχει δημιουργηθεί για κάθε άτομο κατά τη διάρκεια της μέχρι τώρα ιδεοθύελλας. Και πάλι χρειάζεται να επιχειρηματολογήσουν και να ανταλλάξουν απόψεις με τις άλλες ομάδες πριν οριστικοποιήσουν την απόφασή τους.</p> <p>Δίνουμε κάποιες περαιτέρω πληροφορίες για το υπόβαθρο του κάθε απεικονιζόμενου χωρίς ακόμα να αποκαλύψουμε το επάγγελμά τους. Αφού συζητήσουν ξανά σε ομάδες, καλούνται να συμφωνήσουν στην ολομέλεια τι επάγγελμα θεωρούν ότι κάνει το κάθε άτομο.</p> <p>Στη συνέχεια η κάθε ομάδα μελετά ένα σύντομο κείμενο για έναν από τους απεικονιζόμενους με πληροφορίες από το υπόβαθρό του. Η κάθε ομάδα παρουσιάζει τις πληροφορίες που μελέτησε και συγκρίνουμε με τις προβλέψεις/</p>	<p>Η δραστηριότητα στοχεύει στην αποδόμηση στερεοτύπων σχετικών με τα επαγγέλματα, που συνήθως οφείλονται σε αντιλήψεις σχετικές με αναπηρίες, φύλο, οικογενειακή κατάσταση, εμφάνιση, εθνικότητα, επίπεδο μόρφωσης κ.ά.</p> <p>Παραδείγματα φωτογραφιών και πληροφορίες για τα πρόσωπα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πάμπλο Πινέδα, Ισπανός δάσκαλος με σύνδρομο Down (στερεότυπα για άτομα με αναπηρίες) http://news247.gr/eidiseis/kosmos/pamplo_pineda_h_synenteyksh_toy_prwtoy_daskaloy_me_sundromo_down.2035999.html • Steve Jobs, Αμερικανός, συνιδρυτής της εταιρείας Apple και πρόεδρος της εταιρείας Pixar, δεν τέλειωσε το πανεπιστήμιο, ήταν υιοθετημένος και είχε οικονομικές δυσκολίες (στερεότυπα για άτομα υιοθετημένα και/ή με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό και μορφωτικό επίπεδο) http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=310602 • Licia Ronzulli, Ιταλίδα ευρωβουλευτής, νεαρή μητέρα που παίρνει το παιδί της στις συνεδρίες της Ευρωβουλής (στερεότυπα για

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>4.2 Να εντοπίζουν κοινωνικά στερεότυπα σχετικά με τα επαγγέλματα (π.χ. στερεότυπα για το φύλο, την κοινωνική τάξη, την καταγωγή ενός ατόμου που τυχόν θα ασκήσει ένα επάγγελμα).</p> <p><i>* Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ΠΡΙΝ από αυτές τις δραστηριότητες να υλοποιηθούν οι δραστηριότητες που προτείνονται στον Οδηγό Θεματικής Ενότητας 3.1: Οικογενειακός προγραμματισμός, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία Φτου και Βγαίνω (τάξεις Β', Γ' και Στ') αναφορικά με την αναγνώριση και τον σεβασμό όλων των μορφών οικογένειας.</i></p>	<p>υποθέσεις που είχαμε κάνει πριν, με ερωτήσεις όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σας εντυπώσισε κάτι και γιατί; • Τι σας έκανε να προβλέψετε συγκεκριμένα επαγγέλματα ή άλλες πληροφορίες για κάποια άτομα; • Μήπως υπάρχουν κάποιοι λόγοι για τους οποίους κάνατε τις συγκεκριμένες υποθέσεις; <p>Αναμένεται ότι τα παιδιά θα αναφερθούν σε στερεοτυπικές αντιλήψεις που συνδέονται με ικανότητες, εμφάνιση, αναπηρία, φύλο, ενδυματολογικές επιλογές, ηλικία κ.λπ. Αναφερόμαστε στην έννοια «στερεότυπα» εάν δεν την έχουν αναφέρει και την εξηγούμε ως «γενικεύσεις για συγκεκριμένα άτομα ή ομάδες ατόμων που κυριαρχούν στις αντιλήψεις μας σε σχέση με την εμφάνιση, ηλικία, φύλο, οικονομική κατάσταση, οικογενειακό υπόβαθρο, εθνικότητα, γλώσσα κ.λπ., οι οποίες δεν ισχύουν στην πραγματικότητα για όλα τα άτομα στα οποία αναφέρονται».</p> <p>Ως επέκταση, τα παιδιά μπορούν σε ομάδες να ασχοληθούν περαιτέρω με τη ζωή και τη δράση κάποιων από τα άτομα των εικόνων ή να διερευνήσουν και να παρουσιάσουν στην ολομέλεια άλλες περιπτώσεις ατόμων που ασχολούνται με μη-στερεοτυπικά επαγγέλματα. Τέλος, εάν υπάρχει τρόπος, μπορούν να κληθούν στο σχολείο άτομα από την κοινότητα ή το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο για να μιλήσουν με τα παιδιά για το επάγγελμά τους, εάν το επιθυμούν.</p>	<p>γυναίκες και μητέρες επαγγελματίες) http://www.guardian.co.uk/world/2010/sep/24/licia-ronzulli-baby-parliament</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημήτρης Σκαρμούτσος, Έλληνας σεφ που σπούδασε οικονομικά, παίζει μουσική και το σώμα του είναι καλυμμένο με τατουάζ (στερεότυπα για φύλο και εμφάνιση) http://www.tokoulouri.com/culture/bad_fish/ • Μάγια Αγγέλου, Αμερικανίδα συγγραφέας, ποιήτρια και αγωνίστρια για τα πολιτικά δικαιώματα (στερεότυπα για φύλο και εμφάνιση) http://en.wikipedia.org/wiki/Maya_Angelou • Στέλιος Πισής, Κύπριος μουσικός με μυϊκή δυστροφία (στερεότυπα για άτομα με αναπηρίες) www.steliospissis.com.cy • Stuart Hall, Τζαμαϊκανός, εισηγητής της πολιτισμικής θεωρίας, καθηγητής πανεπιστημίου στην Αγγλία (στερεότυπα για εθνικότητα και εμφάνιση) http://en.wikipedia.org/wiki/Stuart_Hall_(cultural_theorist)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>4.2 Να εντοπίζουν κοινωνικά στερεότυπα σχετικά με τα επαγγέλματα (π.χ. στερεότυπα για το φύλο, την κοινωνική τάξη, την καταγωγή ενός ατόμου που τυχόν θα ασκήσει ένα επάγγελμα).</p> <p><i>* Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ΠΡΙΝ από αυτές τις δραστηριότητες να υλοποιηθούν οι δραστηριότητες που προτείνονται στον Οδηγό Θεματικής Ενότητας 3.1: Οικογενειακός προγραμματισμός, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία Φτου και Βγαίνω (τάξεις Β', Γ' και Στ') αναφορικά με την αναγνώριση και τον σεβασμό όλων των μορφών οικογένειας.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> Μπεναζιρ Μπούτο, γυναίκα πρωθυπουργός του Πακιστάν (στερεότυπα για φύλο και εμφάνιση) http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CF%80%CE%B5%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AF%CF%81_%CE%9C%CF%80%CE%BF%CF%8D%CF%84%CE%BF Χορευτές μπαλέτου Ma Li (χωρίς χέρι) και Zhai Xiaowei (χωρίς πόδι) (στερεότυπα για άτομα με αναπηρίες) http://bolstablog.wordpress.com/tag/ma-li/ Επιπρόσθετες περιπτώσεις ατόμων με μη στερεοτυπικά επαγγέλματα υπάρχουν στην ιστοσελίδα Ψηφίδες Γνώσης του Πανεπιστημίου Κύπρου http://www.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/el/ (βλ. εισαγωγή Οδηγού).
	<p>ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ</p> <p>Κοινωνική Μάθηση, Ενότητα 7: Οικογένεια, Δραστηριότητα 6 (σελ.42-44)</p>	<p>Η δραστηριότητα μπορεί να προσαρμοστεί ανάλογα με τη σύνθεση της τάξης και τις εμπειρίες των παιδιών.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>4.3 Να περιγράφουν τα δικαιώματα του παιδιού, όπως αυτά εμπεριέχονται στη Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ.</p>	<p>ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ Οι πατημασιές στην άμμο δεν γίνονται όταν καθόμαστε Compasito Δραστηριότητα 16 (σελ. 127-131)</p> <p>ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΓΙΑ ΠΟΙΟΝ; Οι προτεραιότητές σου μπορεί να μην είναι ίδιες με τις δικές μου Compasito Δραστηριότητα 17 (σελ.132-135)</p> <p>ΟΙ ΜΑΡΙΟΝΕΤΕΣ ΛΕΝΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ... Όμως εσείς δημιουργείτε το ευχάριστο τέλος! Compasito Δραστηριότητα 21 (σελ.146-148)</p> <p>ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΥΝΕΛΙΟΥ Έχουμε δικαίωμα στην ευτυχία, την ασφάλεια και την υγεία! Compasito Δραστηριότητα 23 (σελ.151-152)</p> <p>ΓΑΪΤΑΝΑΚΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ Είμαι περήφανος που δείχνω σε όλους τα δικαιώματά μου Compasito Δραστηριότητα 25 (σελ.159-163)</p> <p>ΣΑΛΠΑΡΟΝΤΑΣ ΣΕ ΜΙΑ ΝΕΑ ΧΩΡΑ. Τι θα πετάξετε από το πλοίο; Compasito Δραστηριότητα 26 (σελ.164-171)</p>	<p>Όπως αναφέρεται και στην εισαγωγή του Οδηγού, οι δραστηριότητες που προτείνεται να υλοποιούνται από υπάρχοντα εγχειρίδια όπως το Compasito και άλλες πηγές, είναι απαραίτητο να φιλτράρονται προσεκτικά μέσα από το φίλτρο της διατήρησης των προσωπικών δεδομένων των παιδιών και των οικογενειών τους. Εάν σε κάποιες δραστηριότητες υπάρχουν αναφορές σε προσωπικά δεδομένα, αποφεύγουμε ή τροποποιούμε τα συγκεκριμένα σημεία των δραστηριοτήτων, ώστε να αποφευχθεί η έκθεση οποιωνδήποτε παιδιών στην ολομέλεια.</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>4.3 Να περιγράφουν τα δικαιώματα του παιδιού, όπως αυτά εμπεριέχονται στη Συνθήκη για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ.</p>	<p>ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ</p> <p>ΥΛΙΚΑ: βιβλιάριο Γενικές Σημειώσεις για Εκπαιδευτικούς και Κάρτες Πηγών για το θέμα 3: Τα παιδιά στα μεταλλεία της Κύπρου από το πακέτο συμπληρωματικού διδακτικού και μαθησιακού υλικού <i>Μια ματιά στο παρελθόν μας</i> (βλ. δίπλα).</p> <p>Η ενότητα αυτή θέτει προς διερεύνηση το ερώτημα «Γιατί δεν αποδεχόμαστε πλέον να εργάζονται παιδιά στα μεταλλεία;». Η ενότητα είναι σχεδιασμένη για να προωθήσει την αλληλεπίδραση και ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων, έχοντας ως κυριότερο μαθησιακό στόχο την κατανόηση του παρελθόντος όλων των παιδιών της Κύπρου και την κατανόηση της αλλαγής. Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν ανάλυση πηγών, ομαδική εργασία και συζήτηση και καταγράφονται λεπτομερώς στις σημειώσεις για εκπαιδευτικούς που συνοδεύουν τις κάρτες πηγών με τις οποίες θα δουλέψουν τα παιδιά.</p>	<p><i>Μια ματιά στο παρελθόν μας:</i> Συμπληρωματικό διδακτικό και μαθησιακό υλικό (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2011), διαθέσιμο σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του Ομίλου Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας http://www.ahdr.info/educational_materials.php και σε έντυπη μορφή δωρεάν από το Σπίτι της Συνεργασίας (για πληροφορίες 22445740 και h4c@ahdr.info).</p>

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ
<p>4.3 Να εισηγούνται και να υλοποιούν δράσεις που συμβάλλουν στην υπεράσπιση δικαιωμάτων του παιδιού στο σχολείο και την κοινότητα.</p>	<p>PROJECT</p> <p>Η υλοποίηση του συγκεκριμένου δείκτη επιτυχίας γίνεται μέσα από συλλογική διερεύνηση των θεμάτων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στο κάθε σχολείο. Απαιτεί συνεργασία ανάμεσα σε παιδιά και εκπαιδευτικούς για ανάπτυξη ενός σχεδίου δράσης προς αντιμετώπιση του θέματος που κρίνεται συλλογικά ότι είναι το πιο φλέγον. Ρόλος μας να υποβοηθήσουμε τα παιδιά στην εισηγήση κριτηρίων με βάση τα οποία θα διαπιστώσουν ποια θέματα προς αντιμετώπιση είναι τα σημαντικότερα και ποιες λύσεις είναι ρεαλιστικές και υλοποιήσιμες.</p> <p>Εργαλεία/Δραστηριότητες στο πλαίσιο τέτοιων project είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ιδεοθύελλες • Ερωτηματολόγια • Συνεντεύξεις • Ρεπορτάζ • Δημιουργία βίντεο, αφισών, πληροφοριακών εντύπων κ.λπ. • Λήψη φωτογραφιών • Συναντήσεις με μέλη του προσωπικού του σχολείου, της κοινότητας, ειδικών, επαγγελματιών, γονιών κ.λπ. 	

ΣΥΝΤΟΜΑ ΒΙΝΤΕΟ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΣΕ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ/ΑΓΩΓΗΣ ΖΩΗΣ

ΒΙΝΤΕΟ	ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ	ΤΑΞΕΙΣ
<p>Partly Cloudy, Pixar short film Τα άσπρα σύννεφα “φτιάχνουν” παιδάκια (ζώα και ανθρώπους) τα οποία παραλαμβάνουν και παραδίδουν οι πελαργοί στα σπίτια. Ένα γκρίζο σύννεφο φτιάχνει τρομακτικά παιδάκια (κροκοδειλάκια κ.λπ.) τα οποία ταλαιπωρούν τον πελαργό που τα παραδίδει. Το γκρίζο σύννεφο νιώθει την απόρριψη προσωρινά, όμως ο πελαργός έχει άλλα σχέδια...</p>	Διαφορετικότητα, στερεότυπα, αναγνώριση συναισθημάτων, αποκλεισμός, απόρριψη, αποδοχή, ισότητα ευκαιριών, οικογενειακός προγραμματισμός και σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία (κατάρριψη μύθου για τους πελαργούς)	Α' - Στ'
<p>For the Birds, Pixar short film Πολλά μικρά πουλάκια κοροϊδεύουν, απορρίπτουν, αποκλείουν και ασκούν σωματική βία σε ένα μεγάλο, διαφορετικό πουλί που θέλει απλά να παίξει μαζί τους. Η συνέχεια όμως θα τα εκπλήξει...</p>	Διαφορετικότητα, αποκλεισμός, εκφοβισμός, μη λεκτική και σωματική βία, κοροϊδία, δικαιοσύνη, σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία (ιδιωτικά μέρη), αναγνώριση συναισθημάτων, γλώσσα του σώματος	Α' - Στ'
<p>Teach respect, UNICEF Σύντομα διαφημιστικά της UNICEF για τον σεβασμό, όπου ένα αγόρι με πατερίτσες και ένα κορίτσι με AIDS γίνονται δέκτες κοροϊδίας και απόρριψης από συμμαθητές τους.</p>	Στερεότυπα, αποκλεισμός, εκφοβισμός, κοροϊδία, αναγνώριση συναισθημάτων, γλώσσα του σώματος	Α' - Στ'
<p>Τα δικαιώματα των παιδιών, UNICEF www.unicef.gr/video/cr.php</p>	Ανθρώπινα δικαιώματα	Α' - Στ'
<p>If you give a little love Συγκινητικό βίντεο με μικρές, απλές πράξεις αγάπης και σεβασμού προς γνωστούς και αγνώστους που γίνονται “κολλητικές”.</p>	Αλληλοβοήθεια, παραδείγματα προς μίμηση, πράξεις αγάπης και σεβασμού	Α' - Στ'

ΒΙΝΤΕΟ	ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ	ΤΑΞΕΙΣ
<p>Bullying Βίντεο σχετικά με τον εκφοβισμό:</p> <ul style="list-style-type: none">• ΚΑΝΕ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΑ...ΜΙΑΑ ΤΩΡΑ!• BEAT BULLYING - Hope For Children UNCRC Policy Center PSA• Locker bullying• Anti-bullying awareness	Ρόλος θεατή, θύματος και θύτη σε περιστάσεις σχολικού εκφοβισμού	Δ' - Στ'
<p>Put racism in the right place Διαφημιστικό του Portuguese Commission για την 50η επέτειο της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Η ιστορία διαδραματίζεται σε ένα αεροπλάνο, όπου μια κυρία κάνει παράπονο και ζητά να αλλάξει θέση.</p>	Διακρίσεις, ρατσισμός, αντιμετώπιση ρατσιστικών δηλώσεων, ισότητα, δικαιοσύνη, αναγνώριση συναισθημάτων, γλώσσα του σώματος	Α' - Στ'
<p>Πες την ιστορία μου Στο πλαίσιο του project <i>Πες την Ιστορία μου</i> www.msf.gr/tellmystory πρόσωπο και φωνή σε τέσσερις άγνωστες ιστορίες προσφύγων δίνουν οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα/Médecins Sans Frontières (MSF), με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Προσφύγων (20 Ιουνίου). Ο Μίτρα από το Αφγανιστάν, ο Αμάντου από την Ακτή Ελεφαντοστού, ο Σααλίμ από τη Σομαλία, και η Νασρίν (ψευδώνυμο) από τη Συρία έκαναν ένα μακρύ και δύσκολο ταξίδι προς την Ελλάδα, βίωσαν στη χώρα τους τον πόλεμο, τη βία, την απόγνωση και αναγκάστηκαν να την εγκαταλείψουν αναζητώντας ένα ασφαλές καταφύγιο από ανάγκη και όχι από επιλογή. Αυτές είναι οι ιστορίες τους, που όπως πολλοί άλλοι πρόσφυγες δεν μπορούν να πουν, είτε γιατί βρίσκονται σε κάποιο κέντρο κράτησης είτε γιατί φοβούνται να τις αφηγηθούν. Παραγωγός και σκηνοθέτης των video είναι ο Νικόλας Δημητρόπουλος.</p>	Ανισότητα, πόλεμος, πρόσφυγες, ρατσισμός, στερεότυπα, βία, διαφορετικότητα.	Α' - Στ'

ΒΙΝΤΕΟ	ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ	ΤΑΞΕΙΣ
<p>Φωνές Βίντεο με το επεισόδιο 6: Ρατσισμός και Βία στα Σχολεία από την εκπομπή Φωνές (2013 http://www.fones-online.com/) για τον ρατσισμό και τον εκφοβισμό σε σχολεία της Κύπρου</p>	Ρατσισμός, εκφοβισμός, βία, Κύπρος	Ε' - Στ'
<p>Βρωμοέλληνες Ντοκιμαντέρ από την ελληνική εκπομπή <i>Ρεπορτάζ Χωρίς Σύνορα</i> που είχε γυριστεί στις Η.Π.Α. με θέμα την αντιμετώπιση των Ελλήνων μεταναστών στην Αμερική στην αρχή του αιώνα. Όπως αφηγούνται επιζώντες εκείνης της εποχής και ιστορικοί, οι Έλληνες είχαν πέσει θύματα ρατσιστικών διακρίσεων και προκαταλήψεων εναντίον των μεταναστών από τις φτωχές χώρες του ευρωπαϊκού νότου. Ο δημοσιογράφος της εκπομπής πρόβαλε το ντοκιμαντέρ στο Παλαιό Κεραμίδι, ένα χωριό στο νομό Πιερίας, που το 1998 απαγόρευσε την κυκλοφορία των Αλβανών μεταναστών μετά τη δύση του ήλιου, και κατέγραψε τις αντιδράσεις των κατοίκων.</p>	Ρατσισμός, διακρίσεις, μετανάστευση, ενσυναίσθηση	Ε' - Στ'
<p>That's what I am Ταινία που διαδραματίζεται το 1965 σε ένα αμερικάνικο σχολείο, όπου οι "καλοί μαθητές" γίνονται στόχοι εκφοβισμού λόγω της εμφάνισης ή των επιδόσεών τους. Παράλληλα, ο αγαπημένος δάσκαλος των παιδιών, που τιμωρεί τους εκφοβιστές, γίνεται στόχος από τους γονείς τους και εκδιώκεται λόγω της διαφορετικότητάς του από το σχολείο και την πόλη.</p>	Ρατσισμός λόγω εμφάνισης και σεξουαλικότητας, στερεότυπα, αποκλεισμός, κοροϊδία, αντιμετώπιση εκφοβισμού από θύματα και θεατές	Ε' - Στ'

ΒΙΝΤΕΟ	ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ	ΤΑΞΕΙΣ
<p>Ελληνική Ιθαγένεια Σύντομες ταινίες από την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου που υποστηρίζουν το δικαίωμα ιθαγένειας για κάθε παιδί που γεννιέται και μεγαλώνει στην Ελλάδα.</p> <ul style="list-style-type: none">• Αγόρι• Μουσικές καρέκλες• Υπότιτλοι• Κορίτσι	Σtereότυπα, ισότητα, αποδοχή, διαφορετικότητα, αποκλεισμός, πράξεις σεβασμού και αλληλεγγύης	Δ' - Στ'
<p>Ιθαγένεια Η 22χρονη Αθηνά Μποντιγκάο, ο Μοχάμεντ Αμπουλέλα 20 ετών και ο Σαμουήλ Ακίνολας 24 ετών, ανήκουν στη δεύτερη γενιά μεταναστών, ανθρώπων που έχουν γεννηθεί και μεγαλώσει στην Ελλάδα, χωρίς να διαθέτουν την ελληνική ιθαγένεια. Μιλούν για την καθημερινότητά τους.</p>	Σtereότυπα, ισότητα, αποδοχή, διαφορετικότητα, αποκλεισμός, ρατσισμός	Ε' - Στ'
<p>Blue eyes/Brown eyes experiment Μια δασκάλα σε ένα δημοτικό σχολείο σε μια επαρχιακή πόλη των ΗΠΑ, θέλησε να μιλήσει με αφορμή την επέτειο της δολοφονίας του Μάρτιν Λούθερ Κίγγκ για τον ρατσισμό στα παιδιά της τάξης της με έναν τρόπο που να τα κάνει να μην ξεχάσουν ποτέ τι σημαίνει διάκριση, πως βιώνεται ο φυλετικός διαχωρισμός και να ανακαλύψουν τα ίδια από που πηγάζει ο ρατσισμός. Έκανε ένα απίθανο πείραμα το 1970, πολύ ριζοσπαστικό αλλά και πολύ σκληρό, το οποίο ακόμη διδάσκεται σε πανεπιστήμια στην Αμερική. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα τηλεοπτικών ντοκιμαντέρ Frontline – PBS http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/divided/</p>	Σtereότυπα, διαφορετικότητα, ρατσισμός, αποκλεισμός	Ε' - Στ'

ΒΙΝΤΕΟ	ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ	ΤΑΞΕΙΣ
<p>Christian the lion Ο Christian ήταν ένα λιοντάρι, το οποίο είχαν αγοράσει οι Αυστραλοί Rendall John και Anthony «Ace» Bourke από το πολυκατάστημα Harrods του Λονδίνου το 1969. Όταν το λιοντάρι έγινε ενός έτους, οι Rendall και Bourke συνειδητοποίησαν ότι δεν μπορούσαν να το κρατήσουν πλέον. Το 1971 μετέφεραν το ζώο σε ένα καταφύγιο άγριων ζώων στην Κέννα. Το 1972, αποφάσισαν να επισκεφθούν την Κέννα και τον Christian. Τους προειδοποίησαν ότι το λιοντάρι, που ήταν πλέον αρχηγός της αγέλης, είχε γίνει άγριο. Παρ' όλα αυτά επέμεναν. Τι συνέβη όταν τους αντίκρισε ο Christian;</p>	Σtereότυπα για ζώα (και κατ' επέκταση για ανθρώπους), φιλία, αναγνώριση συναισθημάτων (ζώων και ανθρώπων), δικαιώματα των ζώων	Α' - Στ'
<p>Τι είναι αυτό; (MovieTeller Films, σκηνοθεσία Constantin Pilavios) Πατέρας και γιος κάθονται σε ένα παγκάκι στον κήπο. Ένα σπουργίτι προσγειώνεται κοντά τους και ο πατέρας ρωτά επίμονα "Τι είναι αυτό;"</p>	Σtereότυπα για ηλικιωμένους και γεροντική άνοια, σχέσεις γονιών-παιδιών, αξίες υπομονής και αγάπης, διαφορετικότητα, οικογένεια	Α' - Στ'
<p>Schwarzfahrer Το Schwarzfahrer (λαθρεπιβάτης) του σκηνοθέτη Perre Danquart είναι μια γερμανική ταινία που έχει κερδίσει Όσκαρ ταινίας μικρού μήκους το 1994. Θέμα της η καταδίκη του καθημερινού ρατσισμού μέσα από μια ιστορία σε ένα τραμ: Ένας μαύρος νεαρός μπαίνει σε τραμ, μια ηλικιωμένη του φαίρεται άσχημα και μονολογώντας προσβάλλει συνεχώς αυτόν, αλλά και τους μετανάστες γενικότερα. Στο τέλος ο νεαρός παίρνει την εκδίκησή του. Οι υπόλοιποι επιβάτες παρακολουθούν σιωπηλοί τα γεγονότα.</p>	Σtereότυπα, λεκτική βία, ρατσισμός, αποκλεισμός, δικαιοσύνη, ρόλοι θύμα - θύτης - θεατές	Δ' - Στ'

ΒΙΝΤΕΟ	ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ	ΤΑΞΕΙΣ
Το πορτοφόλι Μία ταινία μικρού μήκους από τους μαθητές της Γ' Λυκείου Μανταμάδου 2011-2012	Σtereότυπα, απόρριψη	Δ' - Στ'
Chromophobia Μία ταινία μικρού μήκους του 1966 από τον Βέλγο δημιουργό Raoul Servais, για τον τρόπο που το ανθρώπινο πνεύμα αντιμάχεται τον φασισμό και υπερασπίζεται τη διαφορετικότητα. Μια πόλη καταλαμβάνεται από στρατιώτες, οι οποίοι απομακρύνουν όλα τα χρώματα, τα κατοικίδια και την τέχνη. Οι κάτοικοι φυλακίζονται κι ο κόκορας στην κορυφή ενός τρούλου αφαιρείται, για να αντικατασταθεί με ένα κοράκι. Κάποιοι κάτοικοι, ωστόσο, δεν μπορούν να συγκρατήσουν τις παρορμήσεις τους - ιδιαίτερα ένα μικρό κορίτσι με ένα ποτιστήρι κι ένας ζωγράφος με το πινέλο του. Από ένα λουλούδι «γεννιέται» ένας γελωτοποιός που προχωρά στην αντεπίθεση. Ο σπόρος θα φανεί ισχυρότερος από το ξίφος;	Ρατσισμός, διαφορετικότητα, φασισμός	Ε' - Στ'
Η Οδύσσεια ενός μετανάστη Κόμικ με την Οδύσσεια ενός Αφρικανού μετανάστη στην Ελλάδα. http://antmep.com/index.php/modules-menu/2013-03-16-11-23-57/item/73-odysseia	Μετανάστευση, διαφορετικότητα, ρατσισμός	Ε' - Στ'

**Γραφείο Προγραμμάτων
Αγωγής Υγείας**

[http: //www.moec.gov.cy/agogi_ygeias/index.html](http://www.moec.gov.cy/agogi_ygeias/index.html)

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ